

Europeiska unionens officiella tidning

C 487

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

femtionionde årgången

28 december 2016

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

YTTRANDEN

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s 519:a plenarsession den 21–22 september 2016

2016/C 487/01	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Nya åtgärder för styrning och genomförande med utvecklingen i centrum – utvärdering av de europeiska struktur- och investeringsfonderna samt tillhörande rekommendationer (yttrande på eget initiativ)	1
2016/C 487/02	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om rättigheter för inneboende vårdpersonal (yttrande på eget initiativ)	7
2016/C 487/03	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om EU:s politik för biologisk mångfald (yttrande på eget initiativ)	14
2016/C 487/04	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Vägen efter Paris (yttrande på eget initiativ)	24
2016/C 487/05	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om EESK:s ståndpunkt beträffande särskilda nyckelfrågor i förhandlingarna om det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar (TTIP) (yttrande på eget initiativ)	30
2016/C 487/06	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Hållbar utveckling: kartläggning av EU:s interna och externa politik (förberedande yttrande)	41

SV

2016/C 487/07	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om framtidssäkrad lagstiftning (förberedande yttrande)	51
---------------	--	----

III Förberedande akter

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:s 519:a plenarsession den 21–22 september 2016

2016/C 487/08	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelser och sanktioner [COM(2013) 884 final – 2013/0432 (COD)]	57
2016/C 487/09	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer [COM(2016) 198 final – 2016/0107 (COD)]	62
2016/C 487/10	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/399 vad gäller användningen av in- och utresesystemet [COM(2016) 196 final – 2016/0105 (COD)] och Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett in- och utresesystem som har till syfte att registrera in- och utreseuppgifter och uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser och om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av förordning (EG) nr 767/2008 och förordning (EU) nr 1077/2011 [COM(2016) 194 final – 2016/0106 (COD)]	66
2016/C 487/11	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att trygga gasförsörjningen och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 [COM(2016) 52 final – 2016/0030 (COD)]	70
2016/C 487/12	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en EU-strategi för flytande naturgas och lagring av gas [COM(2016) 49 final]	75
2016/C 487/13	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet och om upphävande av beslut nr 994/2012/EU [COM(2016) 53 final]	81
2016/C 487/14	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Europeiskt initiativ för molnbaserade tjänster – Att skapa en konkurrenskraftig data- och kunskapsökonomi i Europa [COM(2016) 178 final]	86
2016/C 487/15	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Prioriteringar för informations- och kommunikationsteknisk standardisering på den digitala inre marknaden [COM(2016) 176 final]	92
2016/C 487/16	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: EU:s handlingsplan för e-förvaltning för 2016–2020 – Snabbare digital omvandling av förvaltningar [COM(2016) 179 final]	99

2016/C 487/17	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om meddelande från kommissionen – Vägledande program om kärnenergi framlagt i enlighet med artikel 40 i Euratomfördraget för yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén [COM(2016) 177 <i>final</i>]	104
2016/C 487/18	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på sin finansiella stabilitet[COM(2016) 418 <i>final</i> – 2016/0193 (COD)]	111
2016/C 487/19	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tilläggstullar på import av vissa produkter med ursprung i Amerikas förenta stater (kodifiering) [COM(2016) 408 <i>final</i> – 2014/0175 (COD)]	112
2016/C 487/20	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet [COM(2016) 248 <i>final</i> – 2016/0130 COD]	113

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 519:A PLENARSESSION DEN 21–22 SEPTEMBER 2016

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Nya åtgärder för styrning och genomförande med utvecklingen i centrum – utvärdering av de europeiska struktur- och investeringsfonderna samt tillhörande rekommendationer

(yttrande på eget initiativ)

(2016/C 487/01)

Föredragande: **Etele BARÁTH**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	21.1.2016
Rättslig grund	Artikel 29.2 i arbetsordningen
	Yttrande på eget initiativ
Ansvarig facksektion	Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av facksektionen	8.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	171/1/4
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK anser att en samordnad och utvecklingsinriktad europeisk styrning som bidrar till att bygga ett förnyat, starkt och fredligt Europa, bör inrättas. Samordningen bör förbättras, eventuellt genom att man ger styrningen en ny organisationsform.

1.2 Man behöver se till att ekonomin åter får en dynamisk utveckling med hjälp av samordnade åtgärder, samt stärka den sociala välfärdens och demokratins grundvalar, samexistensen mellan olika kulturer och en föredömlig respekt för miljön.

1.3 Kommittén understryker att en konsekvent tillämpning av partnerskapsprincipen syftar till att öka de berörda parternas deltagande i planeringen och genomförandet av EU-fondernas investeringar. Deltagandet stärker det kollektiva engagemanget för investeringar och möjliggör ett bättre utnyttjande av sakkunskap. Genomförandet av projekten blir också effektivare, öppenheten ökar och det blir lättare att förebygga bedrägeri och missbruk.

1.4 Vad vi behöver är enkla och tillgängliga mål och strategier och ett unikt långsiktigt projekt för Europa (EU:s strategi för 2030–2050). Skapandet av ett innovativt och levande Europa för alla bör bekräftas som ett avgörande strategiskt mål för unionen. Därför bör även målen för COP 21 (om hållbar utveckling) införlivas i projektet.

1.5 Utvecklingsprogrammen bör samordnas bättre. Utarbetandet av program och verktyg på kort, medellång och lång sikt bör utgå från en samling koncisa mål. Med "verktyg" avses samtliga politiska, juridiska, organisatoriska och finansiella instrument.

1.6 I syfte att förbättra samordningen bör de traditionella europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) samt de marknadsbaserade projekt som också mobiliserar privat kapital som härrör från Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) användas för att uppnå de gemensamma europeiska målen. I detta syfte bör man samordna målen och bestämmelserna för deras genomförande.

1.7 Kommittén föreslår att det viktigaste instrumentet för att uppnå stärkt central styrning med fokus på utveckling är den europeiska planeringsterminen, som grundar sig på den årliga tillväxtöversikten och som även bör tillhandahålla medel för att kontinuerligt påverka projektet för Europa och noggrant följa dess utveckling. Den europeiska planeringsterminen skulle således även kunna utnyttjas för att säkra en social miljö som garanterar välfärden.

1.8 Förutom BNP, som redan används och framför allt är en ekonomisk resultatindikator, skulle man kunna använda en resultatindikator (bruttonationalresultat) som ett komplement till den förra, men som även speglar hållbarhet och tar fasta på främst sociala och miljömässiga faktorer, och som kunde tjäna som grund för övervakning av en effektiv utvecklingsinriktad styrning.

1.9 Det krävs ett nära samarbete och införande av en öppen metod för samordning mellan medlemsstaterna. Man bör komma igång med att integrera de erfarenheter man hittills har samlat i utvecklingsprocessen.

1.10 De rättsliga och finansiella instrumenten bör stärkas. Resultaten från den utvecklingsinriktade styrningen kommer att vara avhängiga av ekonomins dynamik, tillväxten av det kapital som mobiliseras, den ökade effektiviteten i investeringssystemen, arbetskraftens ökade kvalifikationer och företagens innovationsgrad. Men dess främsta mål på längre sikt är att skapa välfärd och ett förnyat samhälle samt att säkerställa en hållbar och bättre miljö.

1.11 Det krävs att genomförandet sker gemensamt, på flera nivåer. Vid sidan av den pågående reformen (Refit-programmet) bör rättsliga och administrativa instrument för utvecklingsinriktad styrning utvecklas. I detta avseende bör instrumenten på mellannivå, dvs. samordningsinstrumenten för makroregional utveckling, förstärkas avsevärt. Den roll som funktionella regioner, städer, tätorter, tätbebyggelser, storstadsområden och nätverk spelar får dessutom ett betydande värde inom ramen för projektet för Europa.

1.12 En av de viktigaste byggstenarna i en långsiktig utvecklingsinriktad styrning är kontinuiteten. Politiken, programplanerings- och utvecklingsprocesserna och budgethorisonterna har cyklisk karaktär, och det är viktigt att de samordnas. Utvecklingen kräver kontinuerlig analys, kontroll och korrigeringar.

1.13 Det är särskilt viktigt att ge allmänheten detaljerad information, främja dess deltagande, utveckla kommunikationen och den politiska marknadsföringen samt att kommunicera såväl konkreta resultat som svagheter.

1.14 EESK har alltid förespråkat ett starkare demokratiskt deltagande. Vad gäller den öppna samarbetsmetoden bör deltagandet av näringslivets och arbetsmarknadens organisationer samt de icke-statliga organisationerna garanteras på alla nivåer, vilket på EU-nivå borde innebära att EESK:s roll värdesätts.

1.15 Som EESK redan nämnt i sitt yttrande från 2012 ⁽¹⁾ stöder kommittén kommissionens initiativ om inrättandet av en europeisk uppförandekod för partnerskap vars syfte är att ge medlemsstaterna en ram för partnerskap i fråga om planering och genomförande. Den uppfattning som parterna har om EU kommer att påverka fastställandet av målen, underlätta identifieringen av dem och öka effektiviteten i genomförandet av planerna.

⁽¹⁾ EESK:s yttrande "Partnerskapsprincipen vid genomförandet av de gemensamma strategiska ramfonderna – aspekter av en europeisk uppförandekod för partnerskap" (EUT C 44, 15.2.2013, s. 23).

1.16 EESK understryker att man bör gå längre än partnerskapsbestämmelserna, som baseras på förslag och bästa praxis, och tydligt ange de krav som medlemsstaternas myndigheter minst förväntas uppfylla om de inte vill riskera påföljder.

1.17 EESK rekommenderar att medlemsstaterna åläggs att införa effektiva finansieringssystem för att stärka partnernas kapacitet. Dessa system bör omfatta mer än bara kurser eller överföring av information och även täcka utvecklingen av partnerskapsnätverk och införandet av effektiva system för deltagande.

1.18 Kommittén uppmanar kommissionen att genast stärka samarbetet med de europeiska partnerskapsnätverken. Kommissionen bör inrätta ett finansieringssystem som bidrar till att de europeiska nätverken för icke-statliga organisationer, som är aktiva i den regionala politiken, fungerar, särskilt vad gäller kontrollen av de nationella processerna och garantin för återkoppling.

2. För ett förnyat och starkt Europa

2.1 *Lägesrapport och motivering*

2.1.1 Europeiska unionen är stark, men står inför en mångfasetterad kris som förnyas, vilket Brexit tydligt illustrerar. Den ekonomiska krisen 2008 satte stopp för den eufori som uppstod vid utvidgningen i början av 2000-talet och vände upp och ned på utvecklingen mot en större sammanhållning i många länder.

2.1.2 Den ekonomiska krisen, och i synnerhet de minskade investeringar som den har lett till, har skapat sprickor i den sammanhållning som grundades på tillväxten i medlemsstaterna och orsakat växande politiska, ekonomiska och sociala spänningar. Trots unionens grundläggande mål ökar skillnaderna i utveckling mellan medlemsstaterna.

2.1.3 Genom att fortsätta att insistera på en strikt åtstramningspolitik för länder som har en högre stats- och utlandsskuld och ett budgetunderskott bidrar man till att ytterligare öka klyftan mellan de mest avancerade länderna och de länder som gjort åtstramningar. Det behövs en ny politik för att kombinera, å ena sidan, den ekonomiska tillväxten och kontrollen över budgetunderskottet och, å andra sidan, en politik som effektivt gynnar den sociala integrationen.

2.1.4 Fattigdomen, anställningsotryggheten och arbetslösheten har nått oacceptabla nivåer. Att de unga inte har några framtidsutsikter är ett stort hinder för att Europa i framtiden ska kunna förnya sig.

2.1.5 Europeiska unionen har förlorat sin status som ett attraktivt område för investerare och fått rykte om sig att vara tungrott. När det gäller produktiva investeringar tappar unionen gradvis mark till Förenta staterna och vissa av sina medlemsstater, till exempel Tyskland och Storbritannien. De länder som hamnat på efterkälken bromsar de mer dynamiska länderna. Behovet av ömsesidigt beroende minskar. I vissa länder ökar, trots ett väsentligt budgetöverskott, klyftan på grund av att de produktiva investeringarna minskar, vilket gör att de fattigaste regionerna hamnar ännu mer på efterkälken. Reaktionen är långsam och byråkratisk.

2.1.6 Unionens grundläggande landvinningar, såsom euroområdet och Schengenområdet, verkar i dagens sammanhang – som domineras av migrationskrisen och terrorismen – snarare vara delande faktorer än förenande element. I många länder används EU som ett instrument för att vinna fördelar i den interna politiska kampen.

2.1.7 Regionernas utvecklingsnivåer närmar sig inte längre varandra. Mätt i BNP har klyftan mellan de mest avancerade regionerna och de som är längst efter i utvecklingen förhållandet 14–1. Vissa länder som räknas till de största stödmottagarna använder de medel de tilldelats för att ersätta sina statliga instrument och investeringsanslag, vilket lett till att deras nationella bidrag har blivit minimalt, klart under de ursprungliga målen. De nyligen inrättade konkurrensnämnderna skulle med hjälp av sina instrument kunna ge ett betydande bidrag till att göra regionernas utvecklingsnivåer mer likställda.

2.1.8 Medborgare samt ekonomiska, sociala och icke-statliga aktörer (icke-statliga organisationer) i Europa har inte längre något framtidsperspektiv, utan har fjärrat sig från den politiska processen för att i allt högre grad förlita sig på sig själva. De ser EU som en stel institution som saknar flexibilitet och är oförmögen att förnya sig.

2.1.9 Europeiska unionen har, huvudsakligen på grund av sina svaga prestationer och sitt svaga institutionella system i fråga om utveckling, inte förmåga att mobilisera tillräckliga medel för att nå sina mål, som dessutom är splittrade.

2.1.10 Det finns ingen enhetlighet i framtidsvisionerna, den politiska viljan eller styrningen. Samordningsmetoden är otillräcklig och föråldrad, de rättsliga instrumenten har ingen effekt eller är svåra att utnyttja och organisationernas deltagande och det sociala stödet är svagt, vilket i synnerhet beror på bristande kommunikation.

2.1.11 Unionens långsiktiga utvecklingsstrategi, fram till 2020, är redan nu varken tillräckligt långsiktig eller realistisk, och dessutom är den splittrad och oförmögen att leda processen inom ramen för de befintliga metoderna. Samtidigt har beaktandet av de 17 antagna centrala målen om hållbar utveckling gjort det möjligt för kommissionen att inom ramen för en komplex, långsiktig strategi inleda en undersökning av styrsystemet och styrmedlen.

2.2 Nya lösningar

2.2.1 Mot denna bakgrund har den nya Europeiska kommissionen, med stöd av Europaparlamentet, lanserat en ny modell för ekonomisk utveckling. De uppsatta målen – skapande av arbetstillfällen och främjande av tillväxt, förverkligande av den inre marknaden, förenkling av systemet för ekonomisk reglering, konsolidering av gemenskapens prioriterade utveckling, energimarknaden, stöd till investeringar i den digitala marknaden och digitala tjänster, prioriterad behandling av intellektuella och fysiska nätverk för att förbinda de europeiska länderna och ökat miljöansvar – kan tillsammans leda till en betydande ny dynamik i ekonomin.

2.2.2 Den europeiska planeringsterminen och dess delar utgör ett system som går utanför ramen för den ekonomiska styrningen. Det vore lämpligt att stärka de sociala och miljömässiga målens funktion på lång sikt inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

2.2.3 Det prioriterade program som syftar till att fullt ut konsolidera euroområdet finansiella system är inte tillfredsställande och ökar dessutom den mycket befogade oron för att klyftan mellan de europeiska länderna ska bli ännu större. Utvecklingsmål på europeisk nivå skulle kunna mildra den förlamning som ett Europa med två hastigheter innebär.

2.2.4 För närvarande bestäms utvecklingsprocessen av två typer av vitt skilda ekonomiska och finansiella instrument, var och en med sitt eget förfarande. Den kompletterande karaktären mellan dessa instrument bör stärkas från det skede då målen samordnas.

2.2.5 Det handlar först och främst om de traditionella europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna), som anges i fördragen och vars mål är att främja social, ekonomisk och territoriell sammanhållning. De tar sig uttryck i investeringsbidrag och utvecklingsbistånd som ständigt moderniseras men förblir oförändrade till sin karaktär, och är tillgängliga tack vare omfördelningen av unionsbudgeten som finansieras med bidrag från medlemsstaterna. I ett visst antal fall uppskattas inte dessa fonders verkliga värde av stödmottagarna, som hävdar att de "har rätt" till dem. Av den så kallade halvtidsöversynen av den nuvarande perioden fram till 2020 framgår att nya regler måste antas för att främja den kompletterande karaktär som nämns ovan.

2.2.6 Den andra typen av instrument utgörs av Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi), som ska se till att den nya "Junckerplanen" kan genomföras. Den är ett nytt marknadsbaserat finansiellt instrument som erbjuder möjligheten att stödja riskkapital och mobilisera offentliga medel, bankmedel samt privata medel, och kan fortfarande ökas. Styrmekanismen bör bli en viktig del av den utvecklingsinriktade styrningen. En harmonisering av dessa två finansieringssystem bör också ske i samtliga medlemsstater.

2.2.7 I jämförelse med dessa finansieringssystem är övriga finansiella instrument som fungerar väl mångsidiga instrument som är anpassade till sin funktion, men med begränsad räckvidd och specifika mål. Ramarna för projektet för Europa antas bli föremål för en nära och systematisk samordning.

2.2.8 Hittills har inga direkta åtgärder som syftar till att förbättra samordningen vidtagits för att främja förverkligandet av målen i Europa 2020-strategin, som är få till antalet men inte sammankopplade. I avsaknad av sådana medel kan man dock fråga sig om det är möjligt att samordna EU:s utveckling på ett adekvat sätt. Det är därför lämpligt att planeringen av samverkan mellan de olika instrumenten också omfattas av den nya planen för perioden efter 2020.

2.2.9 De elva tematiska målen i den fleråriga budgetramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna och de tio viktigaste målen i Junckerplanen, som bara vagt överlappar ovannämnda mål, samt deras respektive ekonomiska och rättsliga förordningar, måste nu bidra till förverkligandet av Europa 2020-strategin. Dessutom bör man lägga till de 17 kriterierna i fråga om hållbar utveckling, som är avgörande för framtiden. Uppdragen inom ramen för programplaneringsprocessen för perioden efter 2020 bör grunda sig på ett begränsat antal klara och koncisa mål.

2.2.10 För närvarande har de olika mekanismer som är knutna till målen, de olika tidsfristerna och start- och slutdatumerna hittills lett till att inget mål är transparent eller kan förstås och lätt övervakas av de ekonomiska och sociala aktörerna och det civila samhället. Avsaknaden av synergier och samspel mellan de olika målen minskar instrumentens och investeringarnas effektivitet avsevärt. Synergierna mellan Europeiska fonden för strategiska investeringar och den reviderade Europa 2020-strategin bör stärkas genom en ny strategi för EU fram till 2030–2050 (projekt för Europa).

2.2.11 Medan strukturfonderna åtföljs av mycket byråkratiska mekanismer för förberedelse, genomförande, kontroll och analys (både centraliserade och decentraliserade) och det finns ett stort antal byråer i unionen för att säkerställa deras genomförande, går den nya styrmekanismen för den nyligen inrättade Efsi utanför Europeiska kommissionens ramar och dess nya organisationsstruktur bygger på behov knutna till det ekonomiska klimatet och investeringsklimatet. En samordning av de två stora instrumenttyperna förutsätter att ett strategiskt instrument och ett nytt styrningssystem inrättas⁽²⁾.

2.2.12 Inrättandet av ett nytt utvecklingsinriktat styrningssystem kan leda till ökad samordning och ett öppet samarbete mellan berörda parter.

2.2.13 För att öka ESI-fondernas effektivitet bör man stärka partnerskapets institutionella struktur och, med tanke på allmänhetens rätt att delta, öppna upp den för alla europeiska medborgare. Alla europeiska medborgare bör ha möjlighet att ta del av relevant information och att delta i besluten kring planering och genomförande. De bör även kunna framföra sina åsikter om förslag till program, upphandlingar och utvärderingsrapporter.

3. Förstärka partnerskapet

3.1 EESK har redan tagit upp frågan om partnerskapsprincipen och lagt fram detaljerade förslag angående denna i flera yttranden.

3.1.1 I det yttrande som kommittén antog 2010⁽³⁾ underströks att gällande förordningar ger för mycket tolkningsutrymme vad gäller partnerskapet som begrepp på nationell nivå och att kommissionen därför bör inta en starkare och betydligt mer proaktiv roll som väktare av partnerskapsprincipen. I yttrandet angavs att det är centralt att alla operativa program garanterar parterna de tekniska hjälpmedel som krävs för att stärka deras kapacitet. Kommittén förespråkade en återgång till program på gemenskapens initiativ för social innovation och lokal utveckling.

3.1.2 I sitt yttrande från 2012⁽⁴⁾ stödde EESK kommissionens initiativ om införandet av en europeisk uppförandekod för partnerskap. Kommittén uttryckte det organiserade civila samhällets oro över att partnerskapsprincipen inte efterlevs och föreslog att man skulle införa ett system där partnerskapen övervakar sig själva. Kommittén föreslog att ingåendet av partnerskapsavtal med medlemsstaterna skulle förutsätta ett adekvat genomförande av uppförandekoden samt att de operativa programmens resurser i detta syfte skulle kompletteras med hjälp av finansiella incitament. Dessutom upprepade EESK sina rekommendationer om att stärka parternas kapacitet.

3.2 Lagstiftningen om sammanhållningspolitiken föreskriver att en europeisk uppförandekod för partnerskap, som innehåller vägledande principer och god praxis, ska inrättas.

3.3 Utifrån de erfarenheter som gjorts vid genomförandet av den europeiska uppförandekoden för partnerskap kan det konstateras att vissa länder endast formellt har tillämpat bestämmelserna i koden vad gäller de nationella programplaneringsprocesserna och omvandlingen av den institutionella strukturen för genomförande av ESI-fonderna.

⁽²⁾ Yttrande från ReK:s utskott för territoriell sammanhållningspolitik och EU:s budget – Förenkling av de europeiska struktur- och investeringsfonderna ur de lokala och regionala myndigheternas perspektiv, föredragande: Petr Osvald (CZ-PES).

⁽³⁾ EESK:s yttrande "Främjande av ett effektivt partnerskap i förvaltningen av sammanhållningsprogrammen, baserat på välfungerande metoder från programperioden 2007–2013" (EUT C 44, 11.2.2011, s. 1).

⁽⁴⁾ Se fotnot 1.

3.4 I flera länder gavs partnerna inte tillräckligt med tid att formulera en ståndpunkt vad gäller de relevanta dokumenten. De har inte varit verkligt delaktiga i de viktiga besluten, t.ex. de som rör fastställandet av prioriteringar eller budgetramen. Man har inte inrättat någon särskild mekanism eller något särskilt instrument för kommunikation eller deltagande för att främja ett aktivt deltagande.

3.5 Analyser som gjorts av flera icke-statliga organisationer⁽⁵⁾ har visat att kraven på urval av partner till uppföljningskommittéerna i vissa länder formellt respekterats utan att representativiteten och den tematiska täckningen säkerställts i varje fall. Utbytet av information mellan förvaltningsmyndigheterna och medlemmarna i uppföljningskommittéerna kunde förbättras.

3.6 Således har de myndigheter som ansvarar för övergripande frågor, som exempelvis miljöministerierna, inte fått någon plats i flera relevanta uppföljningskommittéer. Förvaltningsmyndigheterna bemödar sig inte om att involvera det civila samhällets partner, som representerar de horisontella principerna, i planeringen av inbjudningarna till projektförslag och utvärderingen av förslagen.

3.7 De insatser som syftar till att stärka partnernas kapacitet är otillräckliga i vissa länder. De är i själva verket i hög grad begränsade till utbildningar och återbetalning av resekostnader samtidigt som flera av förslagen i den europeiska uppförandekoden för partnerskap, rörande exempelvis utveckling av nätverk och samordning eller ersättning av nödvändiga expertkostnader för att säkerställa parternas effektiva deltagande, förblir tomma ord.

3.8 Kommissionen och medlemsstaterna har inte i tillräcklig grad beaktat användningen av instrument för lokal utveckling som drivs av lokala aktörer (lokalt ledd utveckling) under den första halvan av budgetperioden.

3.9 EESK anser att det är nödvändigt att göra en allmän undersökning av praxis inom partnerskapen. Denna undersökning bör även omfatta en utvärdering av inrättandet av procedurer för planering och den institutionella genomförandestrukturen samt utvärdera i vilken utsträckning det nuvarande regleringssystemet kan resultera i ett effektivt partnerskap. Partnerna bör ta aktiv del i utvärderingen.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽⁵⁾ De analyser som genomförts av nätverket CEE Bankwatch och SF Team for Sustainable Future.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om rättigheter för inneboende vårdpersonal**(yttrande på eget initiativ)**

(2016/C 487/02)

Föredragande: **Adam ROGALEWSKI**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	21.1.2016
Rättslig grund	Artikel 29.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarig facksektion	Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av facksektionen	9.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	168/2/6

1. Rekommendationer

1.1 Det är dags att börja diskutera införandet en gemensam definition av yrket som inneboende vårdare i Europa, som erkänns som en form av hemvård. Definitionen av yrket inneboende vårdare bör omfatta arbetsförhållandena för arbetstagare (anställda eller egenföretagare) som bor i privata bostäder, där deras främsta arbetsuppgifter består i att vårda äldre och personer med funktionsnedsättningar. Inneboende vårdare bör, oavsett deras status som anställda eller egenföretagare, behandlas som en del av det system som tillhandahåller långtidsvård och långtidsomsorg. Syftet med införandet av en gemensam definition av yrket är att erkänna förekomsten av inneboende vårdare på den europeiska arbetsmarknaden och förbättra kvaliteten på de långtidsvårdstjänster som de tillhandahåller.

1.2 I syfte att informera beslutsfattarna om situationen bör Eurostat samla in adekvata uppgifter om inneboende vårdpersonal.

1.3 EESK uppmanar kommissionen att undersöka dessa arbetstagares situation, inklusive deras antal, nationalitet, migrationsstatus, gränsöverskridande rörlighet, reell integrering i systemen för skydd av arbetstagare och social trygghet, arbetsvillkor och sociala villkor, kvalifikationer samt deras faktiska och potentiella bidrag till Europas ekonomier.

1.4 EESK betonar att inneboende vårdare bör behandlas likvärdigt med annan vård- och omsorgspersonal. Detta innebär att de bör ha en likvärdigt skydd, till exempel begränsningar av arbetstiden (inklusive jour) och skydd mot falskt egenföretagande. Anställd inneboende vårdpersonal får inte utestängas från EU:s och medlemsstaternas relevanta arbetsrättsliga bestämmelser om t.ex. skälig lön, arbetsmiljöskydd, socialt skydd, föreningsfrihet och kollektivavtal.

1.5 Arbetskraftsbristen inom långtidsvården i Europa bör avhjälpas genom positiva åtgärder som säkerställer skäliga löner och arbetsvillkor, åtgärda bristen på investeringar, säkrar att principerna om fri rörlighet följs, undanröjer hinder mot att arbetstagare kan utöva sina arbetstagarrättigheter och skapar möjligheter för migranter att få en laglig anställning.

1.6 EESK efterlyser ett nära samarbete mellan EU och medlemsstaterna för att samordna tillgången till arbetskraft och inneboende vårdares rörlighet som en del av en strategi för att förbättra sektorns allmänna kapacitet att leverera omsorg som håller hög kvalitet. De specifika åtgärderna bör omfatta följande:

- Förbättra garantierna i direktivet om sanktioner mot arbetsgivare (2009/52/EG) för att skydda rättigheterna för papperslösa arbetstagare i syfte att bekämpa olagligt arbete. Direktivet om brottsoffers rättigheter (2012/29/EU) bör tillämpas strikt för att ge effektivt stöd åt inneboende vårdare som är offer för utnyttjande, oavsett deras migrationsstatus.
- Anpassa alla relevanta EU-direktiv till Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 189 om hushållsanställdas rättigheter.
- Införlika inneboende vårdares och deras vårdtagares rättigheter i kommande omarbetningar av eller förslag till lagstiftning på EU-nivå och i medlemsstaterna.
- Prioritera reformen av inneboende vårdares situation i den europeiska plattformen mot odeklarerat arbete, ett initiativ som välkomnas av EESK.
- Införlika vårdarbetares rättigheter i den europeiska planeringsterminen samt i samråden om "New start for work-life balance" (En nystart för balans mellan arbetsliv och privatliv).
- Inleda en EU-omfattande informationskampanj om inneboende vårdpersonals rättigheter riktad till vårdtagare och leverantörer.
- Främja och stödja inrättandet av sammanslutningar och kooperativ för inneboende vårdare.
- Genomföra förfaranden för erkännande, harmonisering och överförbarhet av kvalifikationer och erfarenheter som förvärvats av inneboende vårdpersonal, genom instrument för erkännande av kvalifikationer, inklusive de instrument som nyligen införts i agendan för ny kompetens och arbetstillfällen ⁽¹⁾.
- Omfördela EU-medel för att finansiera kurser för nuvarande och potentiella inneboende vårdare för att förbättra kvaliteten inom vård och omsorg.
- Övervaka och förbättra utstationeringen av inneboende vårdare genom att tillämpa principen om lika lön för lika arbete.

Dessutom bör det noteras att kommissionens förslag om en europeisk pelare för sociala rättigheter inte innehåller någon hänvisning till situationen för inneboende vårdpersonal. Införlivandet av deras sociala rättigheter bör beaktas i det fortsatta arbetet med detta förslag, som EESK håller på att utarbeta ett yttrande om.

1.7 Medlemsstaterna bör trygga rättigheterna för vårdtagare och vårdpersonal, inbegripet inneboende vårdpersonal. De specifika åtgärderna bör omfatta följande:

- Ratificera och genomföra ILO:s konvention nr 189 ⁽²⁾ och legalisera situationen för papperslösa inneboende vårdarbetare.
- Ta initiativ till stödåtgärder, t.ex. agera som förmedlare för att hjälpa vårdtagare att hitta inneboende vårdare.

⁽¹⁾ COM(2010) 682 final: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0682&from=SV>

⁽²⁾ ILO:s konvention nr 189 trädde i kraft den 5 september 2013 och har hittills ratificerats av Belgien, Tyskland, Finland, Irland, Italien, Portugal och Schweiz samt 14 utomeuropeiska länder.

- Införa ett övergripande system för stöd till vårdtagare och deras familjer, däribland skatteincitament och subventioner.
- Tillhandahålla utbildningsprogram för inneboende vårdgivare, som bör kunna delta i dem under en betald ledighet.
- Främja föreningsfrihet och rätten till kollektivförhandlingar inom sektorn, bland annat genom att stödja inneboende vårdpersonals rättigheter och rätten för deras arbetsgivare att delta i eller bilda föreningar.
- Bekämpa social dumpning och exploatering.
- Proaktivt reglera långtidsvården, särskilt med hänsyn till uppfyllande av arbetsmarknadslagstiftningen, för att säkerställa att vårdtagarna och den inneboende vårdpersonalen skyddas. Det måste vara möjligt för yrkesinspektioner och andra relevanta statliga och icke-statliga organisationer att få tillgång till arbetsplatser i privata hushåll.

1.8 EESK understryker att ekonomiskt stöd till vårdtagare som är beroende av inneboende vårdare måste ombesörjas genom adekvata, långsiktiga och hållbara offentliga investeringar.

1.9 Fackförbund, arbetsgivare och civilsamhällets organisationer måste delta i den politiska planeringen på medlemsstatsnivå och EU-nivå. Den sociala och civila dialogen bör främjas med alla aktörer på alla nivåer.

1.10 EESK bör spela en aktiv roll när det gäller att främja utvecklingen av EU-politik i syfte att stödja vårdare, vårdtagare och deras familjer genom att bland annat arrangera en konferens om framtiden för inneboende vårdarbete i Europa.

2. Bakgrund

2.1 Bristen på arbetskraft inom vård- och omsorgssektorn är en "tickande bomb". Sektorn befinner sig i kris⁽³⁾, och bristen på arbetskraft förväntas öka om inte adekvata politiska åtgärder vidtas. Så tidigt som 1994 definierade kommissionen vård och omsorg som en strategisk sektor. År 2010 varnade kommissionen för att det skulle saknas 2 miljoner arbetstagare inom vård- och omsorgssektorn år 2020 om inte omedelbara åtgärder vidtogs för att råda bot på bristen på cirka en miljon arbetstagare inom långtidsvården⁽⁴⁾.

2.2 Inneboende vårdare är en till antalet betydande grupp, men likväl en marginaliserad del av dem som arbetar inom långtidsvården. De är mycket rörliga och befinner sig längst ner i sektorns arbetskraftshierarki. Inneboende arbetstagare utesluts ofta från långtidsvårdssektorns planering på EU- och medlemsstatsnivå.

2.3 Exakt hur många inneboende vårdare det finns är oklart eftersom data saknas. Dessa arbetstagare förbises ofta i datainsamlingssystemen. Inneboende vårdare har alltför länge förblivit osynliga för beslutsfattarna, eftersom de utgör en inom vården dåligt betald arbetsstyrka med låg status.

2.4 Inneboende vårdare finns i alla medlemsstater. Många är invandrare från tredjeländer, medan andra är EU-medborgare och arbetar i hemlandet eller utomlands. Vissa har irreguljära arbeten i egenskap av papperslösa invandrare, medan andra befinner sig i cirkulär eller tillfällig migration. Många arbetar under otrygga arbetsvillkor, bland annat falskt egenföretagande.

⁽³⁾ UNI Europa Unicare (2016).

⁽⁴⁾ Europeiska kommissionen (2013).

2.5 Eftersom det saknas en yrkesdefinition för inneboende vårdare likställs deras situation med hushållsanställda ⁽⁵⁾. Enligt ILO utgör hushållsnära tjänster och däribland omsorg mellan 5 % och 9 % av alla arbetstillfällen i industriländerna ⁽⁶⁾.

2.6 Vissa medlemsstater har gjort framsteg när det gäller att formalisera och integrera papperslösa migranter som arbetar som vårdpersonal, i och med undertecknandet av ILO:s konvention nr 189.

2.7 EESK har redan bidragit till utformningen av politiken för långtidsvård genom att utarbeta yttranden om hushållsanställdas arbetstagarrättigheter ⁽⁷⁾, om behovet av sociala investeringar ⁽⁸⁾ och om långtidsvård och avinstitutionalisering ⁽⁹⁾. Detta yttrande baserar sig på dessa ståndpunkter, med fokus på inneboende vårdares specifika situation.

3. Brist på arbetskraft, åtstramning, migration och inneboende vårdare

3.1 Hemvårdssektorn växer snabbt på grund av att fler och fler föredrar vård i hemmet, att utgifterna för institutionsvård blir alltmer oöverkomliga, och att det saknas adekvata investeringar i infrastruktur för omsorgssektorn.

3.2 De åtstramningsåtgärder som vidtagits i de flesta medlemsstater har inneburit att den befintliga, begränsade infrastrukturen har skurits ned och tillgången till arbetskraft inom långtidsvården minskat. EESK anser att investeringar i långtidsvården måste ses som en positiv ekonomisk möjlighet och som ett prioriterat område för skapande av arbetstillfällen, socialt stöd till familjer och jämställdhet mellan könen. Investeringar i sektorn förbättrar arbetsmarknadsdeltagandet och erbjuder en möjlig väg ut ur den ekonomiska krisen ⁽¹⁰⁾.

3.3 Det råder brist på vårdpersonal i många medlemsstater. Rekrytering av både laglig och papperslös inneboende vårdpersonal lindrar bristen på personal inom långtidsvården. Särskilt omsorgssystemen i Sydeuropa är mycket beroende av inneboende vårdare. I Italien utgör migranter som arbetar som inneboende vårdare omkring tre fjärdedelar av alla arbetstagare inom hemtjänsten ⁽¹¹⁾.

3.4 Även länderna i Central- och Östeuropa märker av bristen på arbetskraft inom vården och den ökande efterfrågan på vård i Västeuropa. Polen levererar exempelvis många inneboende vårdare till andra länder, trots en total brist på vårdpersonal på hemmamarknaden. Dessa brister avhjälpas genom att arbetstagare från Ukraina och andra tredjeländer kommer till Polen.

3.5 Trots en ökande medvetenhet om vårdsektorns betydelse för det ekonomiska välbefindandet finns det inga uppgifter om inneboende vårdares bidrag till den europeiska ekonomin, något som bör åtgärdas genom undersökningar på EU-nivå.

3.6 Många kvinnor i Europa har fastnat en situation med dubbelt omsorgsansvar där de förväntas ta hand om både sina föräldrar och sina barn. De förlitar sig i allt större utsträckning på avlönade vårdare som utför detta arbete. I en värld med globaliserad vård blir följden uppkomsten av globala vårdkedjor ⁽¹²⁾. Migrerande vårdpersonal som flyttar av ekonomiska skäl måste ofta i sin tur finna vårdare till sina egna familjemedlemmar och anställer vårdare som kommer från en annan, ofta fattigare, bakgrund.

⁽⁵⁾ Enligt Eurostats definition omfattar hushållsarbete sysslor i hushåll som har avlönade anställda, exempelvis hembiträden, kökspersonal, servitörer, betjänare, tvättpersonal, trädgårdsmästare, fastighetsskötare, guvernanter, barnvakter, privatlärare, sekreterare etc.

⁽⁶⁾ Internationella arbetsorganisationen (2012).

⁽⁷⁾ EUT C 21, 21.1.2011, s. 39, EUT C 12, 15.1.2015, s. 16, EUT C 242, 23.7.2015, s. 9.

⁽⁸⁾ EUT C 271, 19.9.2013, s. 91, EUT C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽⁹⁾ EUT C 332, 8.10.2015, s. 1.

⁽¹⁰⁾ EUT C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets utredningstjänst (2016).

⁽¹²⁾ Hochschild, A. R. (2000) "Global Care Chains and Emotional Surplus Value" i Hutton, W. och Giddens, A. (eds) *On The Edge: Living with Global Capitalism*, London.

4. Inneboende vårdares arbetsförhållanden

4.1 Inneboende vårdares låga status är en följd av synen på omsorgsarbete som lågkvalificerat "kvinnogöra", och den upprätthålls genom den strukturella marginaliseringen av invandrarkvinnor. I flera arbetskraftsundersökningar klassificeras hushållsansställda som låg- eller okvalificerade. Ett betydande antal inneboende vårdare besitter emellertid färdigheter och kvalifikationer som är resultatet av många års erfarenhet eller icke erkända formella utbildnings- och certifieringsprogram. Det krävs ofta att inneboende vårdare ska kunna dokumentera erfarenhet av vårdarbete och kvalifikationer innan de anställs, men detta återspeglas inte i deras arbetsvillkor.

4.2 Inneboende vårdpersonal har ofta oreglerade arbetsvillkor och många arbetar olagligt. Ofta har de inga rättigheter som arbetstagare och exploateras. Arbetsvillkoren liknar ibland ett modernt slaveri, där de isoleras, utsätts för våld eller övergrepp, tvingas arbeta dygnet runt och utan tillgång till något så grundläggande som ett eget rum. Andra arbetar som falska egenföretagare. I många fall har yrkesinspektioner och andra offentliga tillsynsmyndigheter och fackförbund ingen möjlighet att besöka vårdarnas arbetsplatser (dvs. privata bostäder).

4.3 Åtgärder för att regularisera och legalisera inneboende vårdare måste stödjas för att säkerställa lagliga vägar in i vårdsektorn. Det finns redan exempel på sådana tillvägagångssätt: I Spanien och Italien har omkring 500 000 papperslösa hushållsansställda regulariserats sedan 2002 ⁽¹³⁾. En politik för arbetskraftsmigration som gör det möjligt för tredjelandsmedborgare att arbeta lagenligt i vårdsektorn, med lika behandling och rätt att byta arbetsgivare, måste utvecklas.

4.4 Inneboende vårdare är en av de rörligaste grupperna bland dem som arbetar inom långtidsvården. Inneboende arbetstagare från central- och östeuropeiska länder tenderar att vara medelålders kvinnor med eget familjeansvar ⁽¹⁴⁾. Vanligen arbetar de upp till tre månader i taget i västeuropeiska länder och återvänder sedan till sina hemländer.

4.5 Att kvalificerad inneboende vårdpersonal migrerar till värdländer innebär en betydande kompetensflykt för ursprungsländerna. När arbetstagarnas kvalifikationer inte erkänns i värdländerna innebär det en social och ekonomisk förlust i en tid då det råder generell arbetskraftsbrist inom vård- och omsorgssektorerna både i Europa och globalt.

4.6 Alla dessa förhållanden återspeglar det faktum att de inneboende vårdarbetarna och deras rättigheter inte omfattas av ett lämpligt skydd i lagstiftningen på EU-nivå och medlemsstatsnivå i dag.

4.7 Inneboende vårdare bör uppmuntras och få stöd av medlemsstaterna för att undvika att arbeta olagligt.

5. Vårdtagarnas och deras anhörigas roll

5.1 Vårdtagare och anhöriga har ofta svårt att hitta vårdare. I merparten av fallen rekryteras vårdare genom informella nätverk bland familj och vänner. Under sådana omständigheter saknas det ofta garantier för att vårdaren ska leverera omsorg av hög kvalitet. Anhöriga har sällan tydliga riktlinjer för hur man anställer vårdare lagligt.

5.2 Vårdtagare och deras anhöriga bör få relevant stöd från staten. På kort sikt bör detta innefatta en informationskampanj och kontinuerligt stöd i frågor som rör inneboende vårdares anställningsrättigheter och sociala trygghet. På längre sikt bör medlemsstaterna vidta åtgärder för att säkerställa tillsyn och se till att det finns förmedlare som hjälper vårdtagare att hitta inneboende vårdare.

⁽¹³⁾ Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (2013).

⁽¹⁴⁾ Vittnesmål från en inneboende vårdare, Alina Badowska (2016), vid en offentlig utfrågning i samband med SOC/535.

5.3 Vårdtagare och deras anhöriga bör få tillgång till olika stödtjänster, beroende på vårdtagarens och de anhörigas behov, vilket kan omfatta tjänster i hemmet på deltid eller heltid. Alla vådarrangemang måste säkerställa anständiga villkor för de anställda eller de egenföretagare som anlitas.

5.4 Vårdtagare och deras anhöriga bör också uppmanas att bli mer medvetna om de inneboende vårdarnas behov, och att behandla dem som arbetstagare som förtjänar respekt och som har rättigheter. Omsorg är mycket krävande både fysiskt och psykiskt. Inneboende vårdare bör ha tillgång till adekvat boende och privat utrymme, och vad gäller anställda vårdare måste begränsningen av deras arbetstid, bl.a. jourtjänstgöring, respekteras.

5.5 Samtidigt måste vårdtagarnas rätt till god omsorg respekteras. Detta gäller i synnerhet utsatta grupper och människor med särskilda behov, exempelvis dementa.

6. Arbetsgivarens roll

6.1 Ett stort antal mindre företag, däribland små bemanningsföretag, blir mer och mer aktiva inom sektorn för inneboende vårdare, vid sidan av en i hög grad oreglerad, informell sektor.

6.2 Omsorgssektorn kan bidra till att skapa arbetstillfällen med skäliga villkor i privata hushåll och tillväxt i den europeiska ekonomin. Endast arbetstillfällen som håller hög kvalitet kan säkerställa att den vård som ges håller god kvalitet.

6.3 Avsaknaden av bestämmelser om gränsöverskridande anställning av inneboende vårdpersonal gör det möjligt för vissa företag att erbjuda lägre priser för samma arbete, vilket bidrar till social dumpning. Detta är särskilt tydligt när det gäller polska och slovakiska förmedlingar som skickar inneboende vårdare till Västeuropa⁽¹⁵⁾. Om denna illojala konkurrens får fortgå kommer den att skada både arbetstagare, arbetsgivare och den europeiska ekonomin.

7. Det civila samhällets roll

7.1 Organisationer i lokalsamhället och trossamfund⁽¹⁶⁾ spelar tillsammans med offentliga och privata arbetsgivare en avgörande roll när det gäller omsorg på olika nivåer. Många lokala organisationer har bidragit till att legalisera migrerande inneboende vårdare⁽¹⁷⁾.

7.2 I många medlemsstater är dock inte stödet till omsorg tillräckligt. Den senaste ekonomiska krisen har lett till underinvesteringar i vårdsektorn överallt i Europa, vilket i sin tur har orsakat negativa trender som försämrade omsorgskvalitet och sämre arbetsvillkor.

7.3 Vårdgivarnas organisationer bör vara adekvat finansierade för att tillgodose behoven i samband med en växande efterfrågan på vård. Med hänsyn till dessa gruppers erfarenhet på området bör de delta i en genuin dialog med arbetsmarknadernas parter och civilsamhället som ska utmytna i en uppsättning bestämmelser om hur vård och omsorg ska organiseras och tillhandahållas.

8. Medlemsstaternas och EU:s roll

8.1 Sverige är ett bra exempel på kvalitet i samband med tillhandahållandet av vård och omsorg med deltagande av alla berörda parter. Systemet bygger på en hög nivå av skattefinansierat offentligt stöd⁽¹⁸⁾. Vouchersystem, t.ex. av det slag som införts i Frankrike och Belgien, har bidragit till en formalisering av hushållsarbete, och i vissa fall till att förbättra arbetsförhållandena för anställda som utför hushållstjänster. I Belgien omfattar inte systemet omsorgsarbete⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Erfarenheter från projektet DGB Fair Mobility: <http://www.faire-mobilitaet.de/>.

⁽¹⁶⁾ I Tyskland spelar särskilt Caritas och Diakonie en viktig roll genom att stödja inneboende vårdare och vårdtagare.

⁽¹⁷⁾ Se t.ex. www.gfambh.com.

⁽¹⁸⁾ Sweden.se (2016).

⁽¹⁹⁾ Internationella arbetsorganisationen (2013).

8.2 Österrike har utvecklat ett system med inneboende vårdare som är egenföretagare för att bemöta behovet av långvarig vård och för att fastställa de rättsliga kraven när det gäller kvaliteten på och ramvillkoren för tillhandahållandet av tjänster. Under 2015 antogs ytterligare förbättringar när det gäller kvalitet och öppenhet. Systemet används flitigt av Österrikes befolkning, men har kritiserats av de österrikiska fackföreningarna för att det undergräver anställningsnormerna.

8.3 Eftersom modeller för bästa praxis för tillhandahållande av omsorg av hög kvalitet inte alltid går att överföra till alla medlemsstater bör en helhetsstrategi på alla nivåer som omfattar alla intressenter samordnas på EU-nivå.

8.4 Kommittén är övertygad om att EU bör övervaka tillgången till arbetskraft och inneboende vårdares rörlighet inom Europa, samt främja åtgärder för att förbättra sektorns allmänna kapacitet att leverera omsorg som håller hög kvalitet och skapa arbetstillfällen med anständiga villkor.

8.5 Arbetskraftsbrister inom omsorgen i Europa behöver placeras högst på EU:s politiska agenda. Inneboende vårdpersonal, som till stor del förbises i befintliga politiska modeller, måste särskilt uppmärksammas.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om EU:s politik för biologisk mångfald**(yttrande på eget initiativ)**

(2016/C 487/03)

Föredragande: **Lutz RIBBE**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	21.1.2016
Rättslig grund	Artikel 29.2 i arbetsordningen
	Yttrande på eget initiativ
Ansvarig facksektion	Jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av facksektionen	5.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	156/31/22
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Sammanfattning av EESK:s slutsatser och rekommendationer

1.1 EU:s politik för biologisk mångfald är ett klassiskt exempel på en politik som inte infriat sina löften på vare sig europeisk eller nationell nivå, trots att politikerna gjort en helt korrekt bedömning av problemen och inrättat de rätta instrumenten.

1.2 EESK fäster uppmärksamhet på kommissionens uttalanden om vikten av biologisk mångfald, där det sägs att den är jämförbar med klimatskyddet. Det handlar inte bara om att bevara djur- och växtarter, utan om något så fundamentalt som själva mänsklighetens existens.

1.3 EESK efterlyser ett konsekvent och snabbt genomförande av fågel- och habitatdirektiven. Även ett konsekvent och snabbt genomförande av ramdirektivet om vatten skulle enligt EESK:s uppfattning bidra till ett betydligt bättre skydd av den biologiska mångfalden.

1.4 Det är dags att medlemsstaterna räknar ut hur mycket medel de i praktiken behöver för att genomföra EU:s lagstiftning och att kommissionen tillhandahåller de pengar som krävs. Finanseringen av Natura 2000 genom gemenskapsmedel och främst Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) kan i många avseenden betraktas som misslyckad, och EESK efterlyser därför att det införs en särskild budgetrubrik under vilken finanseringen av Natura 2000-nätverket måste göras tillgänglig.

1.5 EESK efterlyser samstämmighet mellan alla politikområden som påverkar den biologiska mångfalden. I detta sammanhang förväntar sig EESK att redan halvtidsöversynen av de ekologiska fokusarealerna och en eventuell halvtidsöversyn av den gemensamma jordbrukspolitiken utnyttjas för att framöver mer målinriktat se till att den gemensamma jordbrukspolitiken bidrar till målen för biologisk mångfald. EESK anser att det är dags att se över de ekologiska fokusarealernas omfattning och kvalitet.

1.6 Förstärkningen av den gröna infrastrukturen är mycket välkommen. Här uppmanar vi kommissionen och medlemsstaterna att ta fram och genomföra en konsekvent strategi för grön infrastruktur. EU bör också prioritera investeringar i gröna transeuropeiska nät (TEN-G). Även här finns det ett akut behov av öronmärkta medel.

1.7 EU-politikens inkonsekvens har konstaterats och kritiserats ett flertal gånger av kommissionens avdelningar, rådet (miljö), Europaparlamentet, Europeiska regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, men ingen påtaglig förändring har skett de senaste åren. Om inte ens de egna förslagen på hur problemen i samband med biologisk mångfald ska lösas tas på allvar eller genomförs är det dock knappast förvånande om a) de önskade resultaten inte uppnås och b) besvikelsen sprider sig bland de berörda aktörerna och i samhället.

1.8 EU:s olika strategier eller program för biologisk mångfald under åren 1998, 2001, 2006 och 2010 – som samtliga gör en korrekt bedömning av problemen och utgjort rätt instrument – måste därför i efterhand konstateras ha varit i stort sett verkningslösa eftersom de inte kunnat förverkliga det politiska löftet och hejda den förlust av biologisk mångfald som samhället orsakat.

1.9 EESK konstaterar därför ännu en gång – precis som vi gjort i många av våra tidigare yttranden om EU:s politik för biologisk mångfald – att det inte är regelverk som saknas utan politisk vilja. Det nuvarande regelverket behöver inte ändras.

2. Bakgrund: Kronologisk översikt över EU:s politik för biologisk mångfald och EESK:s reaktioner

2.1 Efter det att man i strategin för biologisk mångfald från 1998 ⁽¹⁾ konstaterade att "[d]e förändringar p.g.a mänsklig verksamhet som påverkat den rika biologiska mångfalden i Europeiska unionen...under århundradena... [har] under de senaste årtiondena...accelererat dramatiskt", fastställdes 2001 tydliga mål på området för biologisk mångfald i Europeiska rådets strategi för hållbar utveckling (Göteborgsstrategin), närmare bestämt att stoppa förlusten av biologisk mångfald i EU fram till 2010 och återställa livsmiljöer och naturliga ekosystem.

2.2 För att genomföra detta mål offentliggjordes 2001 en handlingsplan för biologisk mångfald ⁽²⁾ och i maj 2006 kom ytterligare en handlingsplan ⁽³⁾, som till innehållet knappt skilde sig från den första.

2.3 I mars 2010 tvingades EU:s stats- och regeringschefer erkänna att de inte kunde infria de löften de gett 2001, trots de olika handlingsplanerna som EESK varje gång bedömde som korrekta och ändamålsenliga.

2.4 Därpå beslutade man på grundval av kommissionens meddelande "Förslag till en EU-strategi och EU-mål för biologisk mångfald efter 2010" ⁽⁴⁾ att inrätta ytterligare en ny "EU-strategi för biologisk mångfald fram till 2020" ⁽⁵⁾, som dock i allt väsentligt återupprepade de gamla kraven och lyfte fram de gamla instrumenten från tidigare handlingsplaner samt sköt upp målen för 2010 till 2020.

2.5 I detta meddelande förkunnas det optimistiskt att "EU:s strategi för biologisk mångfald för 2020... banar väg för att EU ska kunna uppnå sina egna mål för biologisk mångfald och fullgöra sina globala åtaganden".

2.6 Kommittén yttrande sig även om denna strategi ⁽⁶⁾, och lämnade kritiska kommentarer. Bland annat förklarade kommittén att man var djupt oroad över att "[p]olitikerna... hittills inte [har] haft kraft eller vilja att vidta de åtgärder som i årtal har ansetts vara nödvändiga, fastän meddelandet återigen klargör att samhälle och ekonomi i samma utsträckning drar nytta av en stringent politik för biologisk mångfald. Inte ens EU:s centrala naturskyddsdirektiv – som trädde i kraft för 32 respektive 19 år sedan – har genomförts fullständigt av medlemsstaterna."

2.7 För EESK var det då "fortfarande oklart hur man ska kunna övervinna den brist på politisk vilja som varit rådande fram till nu. I detta avseende innebär den nu presenterade strategin för biologisk mångfald inte något verkligt framsteg. Den debatt som hittills ägt rum i ministerrådet om meddelandet visar att man fortfarande ligger långt från en integrering av politiken för biologisk mångfald i andra politikområden."

2.8 Redan då ansåg kommittén att det var av allra största vikt att man i samband med de förestående politiska reformprocesserna (t.ex. i fråga om fiskeri-, jordbruks-, transport-, energi- och sammanhållningspolitiken) skapade en stark koppling till strategin för biologisk mångfald. EESK såg dock fortfarande stora brister på detta område och drog följaktligen slutsatsen att "[k]ommissionen måste ta sin egen strategi för biologisk mångfald på större allvar!".

⁽¹⁾ COM(1998) 42 final.

⁽²⁾ COM(2001) 162 final.

⁽³⁾ COM(2006) 216 final.

⁽⁴⁾ COM(2010) 4 final.

⁽⁵⁾ COM(2011) 244 final.

⁽⁶⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 111.

2.9 Av det anspråk som görs i EU:s nya strategi för biologisk mångfald på att man nu hittat rätt väg och kommer att stoppa förlusten av biologisk mångfald, återstår ytterst lite redan efter bara fyra år. Det blir mycket tydligt när man studerar halvtidsöversynen av EU:s strategi för biologisk mångfald ⁽⁷⁾.

3. Halvtidsöversynen av den nuvarande strategin för biologisk mångfald

3.1 Strategin innehåller totalt 6 tydligt definierade mål och 20 åtgärder. I halvtidsöversynen anges

3.1.1 under mål 1 ("Hejda försämringen av statusen för alla arter och livsmiljöer som omfattas av EU:s naturvårdslagstiftning och uppnå en betydande och mätbar förbättring av deras status...") att vissa framsteg visserligen gjorts, men att de är för långsamma för att målet ska kunna uppnås. Det som framför allt saknas är åtgärder för att slutföra det marina nätverket inom Natura 2000-nätverket, se till att förvaltningen av Natura 2000-områdena är effektiv och säkra nödvändig finansiering för Natura 2000-nätverket. Även om Natura 2000-nätverket "i stort sett [har] slutförts" för livsmiljöer på land, hade år 2012 bara 58 % av Natura 2000-områdena förvaltningsplaner. Detta inbegriper även förvaltningsplaner under utarbetande.

3.1.2 under mål 2 ("Senast 2020 bevara och förbättra ekosystem och ekosystemtjänster genom att grön infrastruktur införs och minst 15 % av skadade ekosystem återställs") att de åtgärder som hittills vidtagits inte har "hejdat förstörelsen av ekosystem och ekosystemtjänster".

3.1.3 under mål 3 ("Öka jord- och skogsbrukets bidrag till bevarande och förbättring av den biologiska mångfalden") att det inte har skett några betydande framsteg och att "[d]en fortsatt försämrade statusen för arter och livsmiljöer av intresse för EU visar att man måste göra mer för att bevara och förbättra den biologiska mångfalden i dessa områden. Den gemensamma jordbrukspolitiken spelar en avgörande roll i den här processen i samverkan med relevanta miljöpolitiska åtgärder." Visserligen finns det redan en rad instrument på detta område, men dessa måste också utnyttjas av medlemsstaterna "i tillräckligt stor utsträckning". Först när de tillämpas "i större omfattning" skulle EU åter komma på rätt spår för att uppnå målet till 2020. Sammantaget behövs väsentligt större ansträngningar.

3.1.4 under mål 4 ("Säkerställa hållbar användning av fiskeresurserna") att "[b]etydande framsteg har gjorts med att utforma den politiska ramen... Genomförandet av de politiska åtgärderna har emellertid varierat i EU, och de stora utmaningarna är fortfarande att se till att målen uppnås enligt planeringen. Av de bestånd för vilka en MSY-bedömning har gjorts var det bara drygt hälften som fiskades på hållbara nivåer 2013." I alla (!) Europas hav kan man fortfarande konstatera en minskning.

3.1.5 under mål 5 ("Bekämpa invasiva främmande arter") att detta är det enda målet, där EU anser sig vara "på rätt spår" och förväntar sig att målet för 2020 kan uppnås.

3.1.6 under mål 6 ("Bidra till att motverka förlusten av biologisk mångfald på global nivå") att "[f]ramstegen emellertid [är] otillräckliga när det gäller att minska effekterna av EU:s konsumtionsmönster på den globala biologiska mångfalden. Med nuvarande takt kommer de befintliga insatserna förmodligen inte att vara tillräckliga för att man ska uppnå Aichimålen för biologisk mångfald inom tidsfristerna."

3.2 Denna nedslående halvtidsöversyn lades fram just i samma veva som kommissionen förklarade att den överväger att göra en helhetsöversyn över de viktigaste naturvårdsdirektiven, dvs. fågeldirektivet från 1979 och direktivet om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet) från 1992.

3.3 Sakkunnigrapporterna ⁽⁸⁾ om kontrollen av fågeldirektivets och habitatdirektivets ändamålsenlighet bekräftar det som EESK vidhållit i årtal, nämligen att den rättsliga ramen är tillräcklig och det inte är den som bär skulden till att målen för att bevara den biologiska mångfalden inte har uppnåtts. De centrala bristerna beror på underlåtenheten att genomföra lagstiftningen, på att det saknas en budget för naturskydd och på inkonsekvenser i EU:s politik.

⁽⁷⁾ COM(2015) 478 final.

⁽⁸⁾ Milieu, IEEP och ICF "Evaluation Study to support the Fitness Check of the Birds and Habitats Directives", mars 2016.

4. Allmänna kommentarer

4.1 EESK upprepar vad vi tidigare konstaterat: "när det handlar om att bevara den biologiska mångfalden råder det ingen brist på lagar, direktiv, program, modellprojekt, politiska förklaringar och rekommendationer, men däremot på genomförande och samlade insatser på alla politiska handlingsnivåer." Detta konstaterande bekräftas inte bara av utvärderingsstudien utan även av rådets (miljö) slutsatser av den 16 december 2015 ⁽⁹⁾, som i allt väsentligt inte skiljer sig från rådets (miljö) slutsatser från 2011. Så länge direktiven inte genomförs fullt ut, så länge inte tillräcklig finansiering ställs till förfogande eller utnyttjas och så länge EU:s övriga politik inte konsekvent beaktar frågor om biologisk mångfald, kan de önskade resultaten inte uppnås.

4.2 Nya strategier eller handlingsplaner och/eller översyner av regelverket förändrar inget i sak, utan ger bara sken av politisk aktivitet, en aktivitet som dock blir betydelselös om inte det verkliga problemet, dvs. underlåtenheten att genomföra lagstiftningen, åtgärdas.

4.3 För att framgångsrikt bevara den biologiska mångfalden krävs flera åtgärder.

4.4 Inrättandet av Natura 2000-nätverket

4.4.1 För det "traditionella" naturskyddet, såsom bevarande av sällsynta arter inom flora och fauna och unika biotoper (såsom hedar, torrmark, rester av naturnära skogsformationer etc.), är Natura 2000-nätverket helt centralt. Detta nätverk grundar sig i första hand på habitatdirektivet som antogs 1992 och på de särskilda skyddsområden för fåglar som fastställdes redan 1979 genom fågeldirektivet.

4.4.2 När i synnerhet habitatdirektivet antogs avgav både medlemsstaterna och kommissionen följande två löften:

— Å ena sidan att slutföra inrättandet av Natura 2000-nätverket inom tre år ⁽¹⁰⁾.

— Å andra sidan att frigöra medel så att inte bördan vältras över på markägarna och markanvändarna.

4.4.3 Nätverket skulle med andra ord ha varit färdigt 1995, för mer än 20 år sedan. Visserligen har man nu fastställt de flesta områdena – 18 % av landarealen i EU:s medlemsstater har utsetts till Natura 2000-områden – men detta räcker inte i sig. Många områden saknar ett permanent rättsligt skydd och endast något fler än hälften av områdena har skötsel- eller förvaltningsplaner. Så länge medborgare och myndigheter, men särskilt de som äger eller brukar marken, inte vet vad som gäller, vad som är tillåtet eller förbjudet, kan ingen framgångsrik naturvård bedrivas och inte heller någon kompensation för eventuella restriktioner rörande markanvändningen beviljas.

4.4.4 Det är talande att rådet (miljö) den 19 december 2011 uppmanade medlemsstaterna – dvs. sig självt – "att snabbt slutföra inrättandet av Natura 2000-nätet, utveckla och genomföra förvaltningsplaner eller andra likvärdiga instrument... och på så sätt lägga en stabil grund för strategisk planering inför ett framtida genomförande av den fleråriga budgetramen för 2014–2020". 2011 krävde man ännu en gång att det färdigställande som skulle ha skett för 20 år sedan skulle ske "snabbt", men det har till dags dato ännu inte slutförts!

4.4.5 Rådet (miljö) uppmanade därför den 16 december 2015 återigen medlemsstaterna, och därmed igen sig självt, denna gång till och med "enträget", "att slutföra inrättandet av Natura 2000-nätet".

⁽⁹⁾ Europeiska unionens råd, dokument nr 15389/15.

⁽¹⁰⁾ Medlemsstaterna skulle inom tre år (alltså senast 1995) anmäla dessa områden. Denna anmälan har på sina håll ännu inte slutförts.

4.5 Åtgärder utanför skyddade områden

4.5.1 Kommissionen, rådet (miljö) och Europaparlamentet ⁽¹¹⁾ betonar med rätta att politiken för biologisk mångfald inte bara handlar om att skydda djur- och växtarter och livsmiljöer, utan även om människors grundläggande produktions- och försörjningsvillkor. Bara ett av många exempel är insekspollineringen från exempelvis bin och fjärilar, som har ett omätligt ekonomiskt värde, inte bara för jordbruket. Kommissionen tvingades dock konstatera att "ekosystemtjänsterna i EU ... inte längre [kan] leverera bästa möjliga kvalitet och kvantitet av grundläggande tjänster, som pollinering av grödor, ren luft och rent vatten." ⁽¹²⁾.

4.5.2 Den insats som görs av pollengivare eller nedbrytande organismer, men även av många andra arter, kan inte bevaras genom att man uteslutande koncentrerar sig på att fastställa skyddade områden. EU:s politik för biologisk mångfald måste därför även formulera ett generellt krav utöver det för skyddade områden, och här spelar samstämmigheten med politiken för markanvändning en avgörande roll.

4.5.3 Det är med andra ord helt på sin plats att såväl kommissionen som rådet gång på gång upprepar t.ex. jordbrukssektorns betydelse, nu senast i halvtidsöversynen där rådet "med oro [noterar] att jordbruket är en av de främsta påfrestningarna på markecosystemen och att någon mätbar förbättring av statusen för jordbruksrelaterade habitat och arter som omfattas av habitatdirektivet inte kunde konstateras före år 2012" samt beklagar "de betydligt minskade antalen fåglar på jordbruksmark, fjärilar på gräsmark och pollineringsstjänster, vilket understryker de fortsatta påfrestningarna som vissa jordbruksmetoder ger upphov till, såsom vissa former av nedläggning och intensifiering av jordbruksarealer" ⁽¹³⁾.

4.6 En inkonsekvent EU-politik

4.6.1 I strategin för biologisk mångfald i EU fram till 2020 betonas förvisso att denna utgör "en integrerad del av Europa 2020-strategin" ⁽¹⁴⁾, men i Europa 2020-strategin förekommer inte en enda gång begrepp som "livsmiljöer", "naturskydd", "artskydd", "skydd av den genetiska mångfalden" eller "ekosystem". Endast begreppet "biologisk mångfald" nämns kortfattat två gånger och då bara i förbigående under rubriken "resurseffektivitet". För EESK är det därför fullständigt obegripligt hur kommissionen kan komma med ett sådant påstående när dess politik i själva verket bevisligen är den rakt motsatta.

4.6.2 Europa 2020-strategin vore dock precis rätt ram för att ta itu med problemet eftersom EU:s strategi för hållbar utveckling från 2001 i princip har spelat ut sin politiska roll. EESK har upprepade gånger begärt att ekonomi- och finansministrarna ska fundera över vad förlusten av biologisk mångfald betyder för ekonomin ⁽¹⁵⁾. Än så länge har det inte skett.

4.6.3 Eftersom målen i EU:s naturvårdsdirektiv och i EU:s strategi för biologisk mångfald även överensstämmer med internationellt överenskomna mål, t.ex. Aichi-målen i FN-konventionen om biologisk mångfald samt målen för hållbar utveckling (SDG), bör politiken för biologisk mångfald snarast integreras i genomförandestrategin för hållbarhetsmålen samt i en ny europeisk hållbarhetsstrategi.

4.6.4 Flera av kommissionens avdelningar och vissa av ministerråden betraktar dock alltjämt politiken för biologisk mångfald som ett konkurrerande område som delvis står i vägen för eller hämmar den ekonomiska utvecklingen och dessutom binder upp finansiella medel.

4.6.5 Det är obestridligt att det finns konflikter mellan olika användningsområden, och ibland förhindras ingrepp i naturmiljön av naturvårdsdirektiven. Det är dock det som är naturskyddets uppgift, nämligen att från statens sida sörja för att det råder en väl avvägd balans mellan det ekonomiska utnyttjandet och bevarandet av naturmiljön. På den punkten skiljer sig naturskyddet inte från andra politikområden, där "marknadskrafternas fria spelrum" regleras genom lagstiftningsåtgärder.

⁽¹¹⁾ Se bland annat Europaparlamentets resolution av den 2 februari 2016 om halvtidsöversyn av strategin för biologisk mångfald i EU (2015/2137(INI)).

⁽¹²⁾ COM(2010) 548 final, 8.10.2010, s. 3.

⁽¹³⁾ Europeiska unionens råd, dokument nr 15389/2015, punkt 36.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 244 final, s. 2.

⁽¹⁵⁾ EUT C 48, 15.2.2011, s. 150, punkt 2.3.

4.6.6 Att det inte råder någon verklig samstämmighet mellan klassisk ekonomisk politik och miljöpolitik är inte någon nyhet. Redan 2006 såg EESK "kritiskt på den stora klyfta som finns mellan målsättningar och verklighet: Offentliga myndigheter har hittills inte bidragit till skyddet av den biologiska mångfalden på det sätt som man hade kunnat vänta" ⁽¹⁶⁾.

4.6.7 En viktig orsak till denna målkonflikt är motsättningen mellan särintressen, i synnerhet ekonomiska intressen, och allmänintresset. EU:s uttalanden hitintills bör tolkas såsom att de stöder skyddet av den biologiska mångfalden i allmänhetens intresse. Därför bör unionen för konsekvensens skull fastställa tydliga regler för att begränsa de ekonomiska intressen som strider mot skyddet av den biologiska mångfalden, och se till att dessa regler följs.

4.7 Jordbrukspolitiken/jordbruket

4.7.1 EESK har redan vid flera tillfällen behandlat förhållandet mellan jordbruket, den gemensamma jordbrukspolitiken och den biologiska mångfalden och då konstaterat att den biologiska mångfaldens gradvisa, men kraftiga och ihållande, tillbakagång fortsätter, trots att de flesta jordbrukare följer gällande lagstiftning. Tillbakagången sker således inom lagens gränser och den s.k. goda jordbruksseden uppfylls, och denna situation kan inte ändras genom en reform av naturskyddet utan endast genom ändrat markutnyttjande i kombination med en ändrad stödpolitik. EESK hänvisar i detta sammanhang till sitt initiativyttrande om "Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken år 2013" ⁽¹⁷⁾ där vi utförligt beskriver de ändringar som vi anser nödvändiga.

4.7.2 Kommissionen är väl medveten om jordbrukets betydelse när den konstaterar att "[d]en gemensamma jordbrukspolitiken är det politiska instrument som har störst effekt för den biologiska mångfalden på landsbygden ... Ett av bakslagen för den biologiska mångfalden var att det obligatoriska arealuttaget avskaffades" ⁽¹⁸⁾. Jordbrukspolitiken står därför ofta i motsättning till politiken för biologisk mångfald, även om delar av den gemensamma jordbrukspolitiken, i synnerhet miljöprogrammen för jordbruket inom den andra pelaren, visar hur dessa motsättningar kan lösas.

4.7.3 Arealuttaget infördes i mitten på 80-talet, inte för att förbättra den ekologiska stabiliteten i kulturlandskapet utan för att minska överskotten. Med 2013 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken återuppväckte man dock idén om att bruka delar av jordbruksmarken mindre intensivt. Inom ramen för förgröningspolitiken blev sedan "ekologiska fokusarealer" obligatoriska. I samband med detta uppstod dock en hetsig debatt om a) omfattningen och b) hur "ekologiskt fokus" ska tolkas.

4.7.4 Exempelvis definieras i dag odling av baljväxter eller fånggrödor som "ekologiskt fokus". De ökade odlingsarealerna med baljväxter eller fånggrödor är visserligen rent principiellt välkomna, men sådana åtgärder kommer inte att bidra till en reell förbättring av den biologiska mångfalden. Även det faktum att bekämpningsmedel delvis får användas på ekologiska fokusarealer står i skarp motsättning till själva tanken bakom miljöanpassningen av jordbruket: bekämpningsmedel bidrar inte till att öka den biologiska mångfalden utan till att minska den.

4.7.5 Kommissionen bör så snart som möjligt göra en första bedömning av effekterna av de vidtagna åtgärderna, med tanke på att förgrönningen var ett av de främsta skälen till varför jordbruksstödet från EU:s budget bibehölls.

4.7.6 Mot denna bakgrund bör dessutom EU:s sektorsövergripande politik, särskilt när det gäller FoU och innovation, även ta hänsyn till och särskilt uppmärksamma att forskning, utveckling och innovation avseende jordbruket kan bidra till att förbättra den biologiska mångfalden i EU.

⁽¹⁶⁾ EUT C 195, 18.8.2006, s. 96.

⁽¹⁷⁾ EUT C 354, 28.12.2010, s. 35.

⁽¹⁸⁾ COM(2010) 548 final, s. 5.

4.8 Grön infrastruktur

4.8.1 Habitatdirektivet innehåller en avgörande teknisk svaghet: i artikel 10 framhåller man visserligen uttryckligen betydelsen av förbindelser mellan landskapselement, men det saknas en obligatorisk mekanism för att skapa ett konsekvent system av sammanlänkade biotoper i Europa. Kommissionen har i sitt meddelande om grön infrastruktur beskrivit hur denna brist skulle kunna avhjälpas genom lämpliga investeringar för att bevara och återställa både stor- och småskalig grön infrastruktur. Det är mot denna bakgrund mycket viktigt att en konsekvent strategi för grön infrastruktur antas och genomförs. Denna bör under alla omständigheter innehålla en metodisk ram och ett finansieringsinstrument för transeuropeiska nätverk för biologisk mångfald (TEN-G) som centrala inslag. Detta gäller såväl stora som små områden, t.ex. i jordbrukslandskap.

4.9 Synpunkter på medlemsstaternas och de potentiella kandidatländernas politik

4.9.1 I många medlemsstater och kandidatländer pågår fortfarande en allvarlig miljöförstörelse. Här är några exempel:

4.9.2 När Rumänien anslöt sig till EU uppgick ytan av landets urskogar till mer än 2 000 km². Nästan alla dessa områden utsågs till Natura 2000-områden. Sedan dess har ett flertal storskaliga kalhyggen dokumenterats i Rumäniens urskogar och ett av Europas naturarv har oåterkalleligt gått förlorat.

4.9.3 Flodekosystemen på Balkan, i synnerhet i länderna på västra Balkan, är de absolut värdefullaste i Europa. Ungefär en tredjedel av floderna i f.d. Jugoslavien och i Albanien har en naturlig dynamik och kan fortfarande betecknas som naturfloder. Enligt en dokumenterad plan ska fler än 2 700 (!) vattenkraftverk byggas, varav minst en tredjedel i naturskyddsområden, vilket allvarligt hotar den biologiska mångfalden och den naturliga dynamiken hos alla floder på Balkan. Dessa projekt finansieras med offentliga medel. I nästan alla medlemsstater i EU har den biologiska mångfalden hos nästan alla floder redan påverkats så kraftigt att man i dag, bland annat inom ramen för genomförandet av ramdirektivet om vatten, kommer att behöva lägga betydande summor på renaturering.

4.9.4 En mängd fågelarter, som finns förtecknade i bilaga I till fågelskyddsdirektivet och därmed åtnjuter skydd inom EU, jagas skoningslöst i kandidatländerna på Balkan; fågeljakt är också ett olöst problem i många medlemsstater. Avskjutningen av skedstorkar, tranor, dvärgskarvar och vitögda dykänder, för att bara nämna ett fåtal arter, försvagar häckningsbeståndet av dessa arter i EU.

4.10 Finansiering

4.10.1 Ytterligare ett problem som tas upp i såväl halvtidsöversynen som rådets slutsatser är tillgången på finansiering, inklusive finansiering av Natura 2000-nätverket. Finansieringen av nätverket behandlas i ett meddelande från kommissionen från 2004⁽¹⁹⁾, bland annat a) vilken resursnivå som krävs och b) var medlen skulle hämtas ur budgeten. Då nämndes ett ungefärligt bidrag på 6,1 miljarder euro årligen. Man beslutade dock att inte skapa en egen budgetpost eller att utöka Life-programmet i motsvarande omfattning, utan att i stället främst utnyttja den andra pelaren i den gemensamma jordbrukspolitik och andra EU-fonder.

4.10.2 EESK ställde sig tveksam till detta belopp och ansåg att "man så snart som möjligt måste lägga fram mer exakta kostnadsberäkningar. Kommittén ställer sig till exempel frågande till huruvida den summa som angetts för de nya medlemsstaterna, 0,3 miljarder euro (för EU-15 5,8 miljarder euro) kommer att räcka till" (20).

4.10.3 Hittills har dock ingenting hänt, det är fortfarande samma belopp som diskuteras. De ansvariga medlemsstaterna och kommissionen har hittills underlåtit att bringa klarhet i frågan.

⁽¹⁹⁾ COM(2004) 431 final.

⁽²⁰⁾ EUT C 221, 8.9.2005, s. 108, punkt 3.10.1.

4.10.4 EESK betonade också risken för att finansieringen av Natura 2000-åtgärderna med medel från den andra pelaren i den gemensamma jordbrukspolitiken skulle kunna komma att konkurrera med andra åtgärder för landsbygdsutveckling⁽²¹⁾. Denna oro besannades i efterhand på två punkter: för det första minskades utbetalningarna från den andra pelaren under finansieringsperioden 2007–2013 med 30 % jämfört med föregående finansieringsperiod, för det andra, vilket helt korrekt påpekades av revisionsrätten och rådet "[ser] medlemsstaterna inte alltid ... Eruf som ett möjligt instrument för att främja biologisk mångfald och att dess potential att finansiera Natura 2000 inte insetts tillräckligt"⁽²²⁾.

4.10.5 Följden av detta blev att kommissionen⁽²³⁾ tvingades konstatera att Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling visserligen fortfarande är gemenskapens viktigaste finansieringskälla för Natura 2000 och den biologiska mångfalden i EU, men att "[e]ndast 20 procent av de totala finansieringsbehoven för att förvalta skyddade områden – inklusive Natura 2000-nätverket – i Europa [tillgodoses]."

4.10.6 Det är därför angeläget att ta reda på exakt hur mycket finansiering som behövs för att genomföra naturvårdsdirektiven och att tillhandahålla dessa medel – öronmärkta och i en egen budgetpost (t.ex. genom en utvidgning av Life-programmets budget).

4.11 *Deltagande och engagemang*

4.11.1 Bristerna i genomförandet av EU:s strategi för biologisk mångfald, särskilt i fråga om Natura 2000, beror till viss del också på bristande deltagande och medverkan från det civila samhällets sida i de respektive skyddade områdena. Att fastställa skyddade områden bör först och främst anses utgöra ett administrativt avgörande som ska fattas i enlighet med alla rättsstatens principer. Markägarna, markanvändarna, miljöorganisationerna och kommunerna bör dock göras starkt delaktiga i utarbetandet och genomförandet av förvaltnings- och driftsplanerna. Detta har ofta inte skett, vilket i många fall har lett till misstro och motstånd mot EU:s politik för biologisk mångfald.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Ordförande
för Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

⁽²¹⁾ EUT C 221, 8.9.2005, s. 108, punkterna 3.14.1 och 3.14.2.

⁽²²⁾ Rådet (miljö), den 16 december 2015.

⁽²³⁾ COM(2010) 548 final, s. 13.

BILAGA

Följande ändringsförslag avslogs under debatten, men fick minst en fjärdedel av rösterna:

Punkt 4.7.4 – Ändra enligt följande:

~~Exempelvis definieras i dag odling av baljväxter eller fånggrödor som "ekologiskt fokus". De ökade odlingsarealerna med baljväxter eller fånggrödor är visserligen rent principiellt välkomna, men sådana åtgärder kommer inte att bidra till en reell förbättring av den biologiska mångfalden bl.a. genom att främja marklivet tack vare symbiosen mellan baljväxter och rhizobier. Även det faktum att bekämpningsmedel Det är enligt de stränga europeiska godkännande- och användningsföreskrifterna delvis får tillåtet att användas växtskyddsmedel på ekologiska fokusarealer, vilket gör det möjligt att främja odling av proteingrödor i Europa står i skarp motsättning till själva tanken bakom miljöanpassningen av jordbruket: bekämpningsmedel bidrar inte till att öka den biologiska mångfalden utan till att minska den.~~

Motivering

Det är bara det andra året som åtgärden genomförs. Det finns ännu inga meningsfulla analyser beträffande den biologiska mångfalden. En riktad användning av växtskyddsmedel kan i vissa fall vara ändamålsenlig, t.ex. för att skydda konkurrenssvaga grödor i ungdomsstadiet mot ogrässpädning. Enligt artikel 46 i förordning (EU) nr 1307/2013 ska kommissionen senast i mars 2017 lägga fram en utvärderingsrapport om genomförandet av områden med ekologiskt fokus.

Resultat av omröstningen:

Röster för 69

Emot 96

Nedlagda röster 26

Punkt 4.7.4 – Ändra enligt följande:

~~Exempelvis definieras i dag odling av baljväxter eller fånggrödor som "ekologiskt fokus". De ökade odlingsarealerna med baljväxter eller fånggrödor är visserligen rent principiellt välkomna, men sådana åtgärder kommer inte att bidra till en reell förbättring av den biologiska mångfalden. Även det faktum att bekämpningsmedel delvis får användas på ekologiska fokusarealer står i skarp motsättning till själva tanken bakom miljöanpassningen av jordbruket: bekämpningsmedel bidrar inte till att öka den biologiska mångfalden utan till att minska den. Å andra sidan är underskottet av EU-odlade proteingrödor stort, och ett allmänt förbud mot bekämpningsmedel på baljväxter skulle ytterligare förvärra detta underskott.~~

Motivering

Ges muntligen.

Resultat av omröstningen:

Röster för 80

Emot 105

Nedlagda röster 11

Punkt 1.5 – Stryk text:

~~EESK efterlyser samstämmighet mellan alla politikområden som påverkar den biologiska mångfalden. I detta sammanhang förväntar sig EESK att redan halvtidsöversynen av de ekologiska fokusarealerna och en eventuell halvtidsöversyn av den gemensamma jordbrukspolitiken utnyttjas för att framöver mer målinriktat se till att den gemensamma jordbrukspolitiken bidrar till målen för biologisk mångfald. EESK anser att det är dags att se över de ekologiska fokusarealernas omfattning och kvalitet.~~

Motivering

Det är bara andra året som den miljöanpassning som infördes 2015 genomförs. Det finns därför ännu inga tillräckligt tillförlitliga analyser som möjliggör en seriös slutsats i denna fråga. Enligt artikel 46 i förordning (EU) nr 1307/2013 ska kommissionen senast i mars 2017 lägga fram en utvärderingsrapport om genomförandet av områden med ekologiskt fokus. Därefter måste man vidta lämpliga åtgärder på grundval av resultaten från utvärderingen.

Resultat av omröstningen:

Röster för 57

Emot 120

Nedlagda röster 11

Punkt 1.5 – Ändra enligt följande:

EESK efterlyser samstämmighet mellan alla politikområden som påverkar den biologiska mångfalden. I detta sammanhang förväntar sig EESK att redan halvtidsöversynen av de ekologiska fokusarealerna och en eventuell halvtidsöversyn av den gemensamma jordbrukspolitiken utnyttjas för att framöver mer målinriktat se till att den gemensamma jordbrukspolitiken bidrar till målen för biologisk mångfald. EESK anser att det är dags att se över de ekologiska fokusarealernas omfattning och kvalitet, även för att se till att de kan integreras bättre i moderna jordbruksmetoder.

Motivering

Ges muntligen.

Resultat av omröstningen:

Röster för 75

Emot 118

Nedlagda röster 9

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Vägen efter Paris**(yttrande på eget initiativ)**

(2016/C 487/04)

Föredragande: **Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	26.4.2016
Rättslig grund	Artikel 29.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarig facksektion	Jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av facksektionen	5.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	129/0/0

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Parisavtalet är ett välkommet globalt åtagande om att mildra klimatförändringarna. Den uppgift som ligger framför oss är att se till att avtalet ratificeras, genomförs och vidareutvecklas. I detta yttrande framför EESK sina synpunkter på de huvudsakliga strategierna för att på lång sikt uppnå en koldioxidneutral värld i enlighet med vad som anges i avtalet.

1.2 De enorma globala utmaningarna kräver en omfattande förändring av EU:s strategier. I stället för att enbart fokusera på sina egna växthusgasutsläpp bör unionen fundera på hur den kan bidra till att uppnå största möjliga resultat ur ett globalt perspektiv. EESK uppmanar därför kommissionen att utarbeta en långsiktig strategi om hur man ska öka och maximera EU:s globala "koldioxidhandavtryck" ⁽¹⁾.

1.3 EU bör även vara ambitiöst i sin strävan efter lösningar som alla vinner på ur ett ekonomiskt, samhälleligt och miljömässigt perspektiv. Vi uppmanar därför kommissionen att ge klimatstrategin en ram som kan bidra både till att stärka EU:s ekonomi och till att öka medborgarnas välbefinnande, samtidigt som den motverkar klimatförändringarna.

1.4 Det måste finnas ett globalt åtagande om man ska kunna uppnå meningsfulla klimateffekter och undvika koldioxidutsläpp, minskade investeringar och förlorade arbetstillfällen. EESK uppmanar kommissionen att fortsätta att aktivt ägna sig åt klimatdiplomati med syftet att öka det breda genomförandet av avtalet och uppmuntra stora ekonomier att utöka sina åtaganden så att de ligger på en liknande nivå som EU:s ambitioner. Kommissionen bör också integrera klimathänsyn i alla utrikespolitiska områden, särskilt vad gäller handel och investeringar samt utvecklingssamarbete.

1.5 I praktiken kan EU mest framgångsrikt bidra till att motverka klimatförändringarna genom att exportera teknik och lösningar som kan minska utsläppen och öka kolsänkorna samt genom att producera produkter för världsmarknaden med lägre utsläpp än de som konkurrenterna har möjlighet att framställa. Därför måste det till en kraftanstängning för att gynna innovation – från forskning till marknadstillträde – så att EU ligger i framkant globalt sett vad gäller klimatlösningar. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt de små och medelstora företagens potential.

⁽¹⁾ "Handavtryck" är ett verktyg för att mäta positiv påverkan på miljön eller samhället, medan "fotavtryck" mäter negativ påverkan i form av t.ex. utsläpp. (Norris 2015). "Koldioxidhandavtrycket" är alltså ett mått på positiv klimatpåverkan till följd av minskade utsläpp eller ökade kolsänkor. EU:s koldioxidhandavtryck är summan av den positiva påverkan EU har varsohmhelst i världen.

1.6 När det gäller den inre dimensionen i klimatpolitiken bör EU satsa på att vara en "klimatunion" som är åtgärdsorienterad, effektiv och enhetlig i fråga om de åtgärder som vidtas inom unionen. Alla ansträngningar måste från och med nu riktas in på att genomföra de beslut som hittills har fattats, där både kommissionen och medlemsstaterna har sina respektive roller.

1.7 Kommissionens långsiktiga strategi bör baseras på ett integrerat synsätt. Klimatunionen bör byggas upp i samspel med relaterade "inre marknadsunioner", i synnerhet på områdena energi, transport, digitalisering, industri, jordbruk, kapital och innovation. Särskild uppmärksamhet bör även ägnas åt utmaningar i fråga om hållbara livsmedelssystem och kolsänkornas roll.

1.8 Marknadsmekanismerna bör utnyttjas maximalt vid genomförandet av målen i Parisavtalet. Ett globalt prissättningssystem för koldioxidutsläpp skulle vara ett neutralt och effektivt sätt att få alla marknadsaktörer att delta. EESK uppmanar kommissionen att aktivt undersöka olika tillvägagångssätt och att samarbeta med andra länder för att utveckla ett globalt prissättningssystem för koldioxid.

1.9 Vägen från Parisavtalet mot en koldioxidneutral ekonomi innebär en enorm utmaning. För att hantera övergången rättvist och kontrollerat och hjälpa företagen och medborgarna att anpassa sig till förändringarna och utveckla nya lösningar och färdigheter måste tillräckliga anpassningsåtgärder införas som en del av klimatstrategin.

1.10 Det är det civila samhällets aktörer som kommer att genomföra övergången till en koldioxidneutral ekonomi genom sina åtgärder på fältet, medan de politiska beslutsfattarnas uppgift är att tillhandahålla en miljö och investeringar som gör denna övergång möjlig, bland annat genom informationskampanjer om alla tillgängliga finansieringsmöjligheter. En strategi baserad på flernivåstyre måste utvecklas för att underlätta klimatåtgärder i det civila samhället och undanröja hinder för dessa åtgärder. EESK förväntar sig att delta fullt ut i utvecklingen av denna infrastruktur med flera aktörer, samt i utarbetandet av EU:s långsiktiga klimatstrategi.

2. EU som stark global klimataktör

2.1 Klimatkonferensen i Paris (COP21) utmynnade i en global överenskommelse om att begränsa den globala uppvärmningen till en bra bit under 2 °C och att fortsätta ansträngningarna för att ytterligare begränsa temperaturökningen till 1,5 °C över de förindustriella nivåerna. Detta kommer att kräva en mycket stor minskning av de globala utsläppen samt radikala samhällsförändringar.

2.2 De globala utmaningar som vi står inför kräver en genomgripande förändring av EU:s strategi för att lindra klimatförändringarna. Det är avgörande att EU uppstår betydande krafter för att uppnå effektiva globala resultat. EU bör därför sträva efter att öka sitt "koldioxidhandavtryck" i stället för att enbart minska sitt "koldioxidfotavtryck".

2.3 Det måste finnas ett globalt åtagande om att lösa klimatfrågan och undvika koldioxidutsläpp, minskade investeringar och förlorade arbetstillfällen. EU visade prov på ledarskap före och under Pariskonferensen och bör fortsätta i denna anda även under kommande partskonferenser. I sin **klimatdiplomati** bör EU rikta in sig på de länder som har störst utsläpp av växthusgaser, men också på de länder som är dess största konkurrenter och mest lovande partner ur ett ekonomiskt perspektiv. Klimatdiplomati och ekonomisk diplomati bör alltså gå hand i hand.

2.4 De största utsläppen kommer från Kina, Förenta staterna och EU, som står för över 25 %, ca 15 % respektive ca 10 % av de globala utsläppen. EU:s andel av utsläppen beräknas minska till omkring 5 % fram till 2030. Därför måste EU för att maximalt påverka begränsningen av klimatförändringarna göra sitt yttersta för att uppmuntra övriga parter att höja sina ambitionsnivåer.

2.5 I praktiken kan EU mest framgångsrikt bidra till att mildra klimatförändringarna genom att exportera **koldioxidsnåla lösningar** och genom att producera produkter för världsmarknaden med lägre utsläpp än de som konkurrenterna har möjlighet att framställa.

2.6 Förutom Förenta staterna, har Kina och andra länder som är i snabb utveckling också blivit viktiga leverantörer av koldioxidsnål teknik. EU har både på exportmarknaden och på den inhemska marknaden under de senaste fem åren tappat kraftigt inom vissa branscher, och förlorat sin globala ledarställning i fråga om teknik. Junckerkommissionen har ställt upp målet om att EU ska bli världsledande i fråga om förnybar energi, men detta mål blir alltmer avlägset.

2.7 Därför måste det snabbt till en ny kraftansträngning och ytterligare incitament för att åter placera EU i framkant när det gäller klimatlösningar. De globala lösningarna omfattar en rad olika tekniker, produkter, tjänster och expertis, samt övergripande produktions- och konsumtionsmodeller. Export av sakkunskap om kolsänkor, såsom hållbart skogsbruk och skogsodling, bör också ses som en möjlighet att uppnå betydande globala effekter.

2.8 EESK välkomnar att kommissionen har anslutit sig till de världsledande ekonomiernas *Mission Innovation Initiative* där man har åtagit sig att fördubbla sin finansiering av forskning och utveckling om ren energi under de närmaste fem åren.

2.9 En effektiv **handels- och investeringspolitik** är ett mycket viktigt verktyg för att kunna ta fram koldioxidsnåla lösningar och främja utvecklingen mot en koldioxidneutral världsekonomi. För att garantera positiva resultat måste klimatfrågan ingå som en integrerad del av förhandlingarna om handels- och investeringsavtal. Målet bör vara att undanröja handelshinder för klimatvänliga produkter, tekniker och lösningar, och avtalet om miljöanpassade varor skulle ha en central roll i detta. Gemensamma lösningar behövs också för att undvika snedvridningar av handeln på grund av skillnader i olika regioners miljöpolitik och miljökrav.

2.10 När det gäller **utvecklingspolitiken** förlängdes det nuvarande målet på 100 miljarder US-dollar per år som de utvecklade länderna har förbundit sig att bidra med för finansieringen av klimatåtgärder vid COP21 till 2025, och man efterlyste en konkret färdplan för att uppnå detta mål. Enskilda länder ingick också finansiella åtaganden. Det är viktigt att dessa löften hålls och att medlen används på ett sätt som är ekonomiskt, miljömässigt och socialt ansvarsfullt. Informationskampanjer behövs för att nå ut med information om finansiering för aktörerna i det civila samhället, särskilt i utvecklingsländerna, såsom EESK föreslår inom ramen för strategin EU–Afrika.

2.11 Tekniskt samarbete har också en roll i utvecklingspolitiken. De immateriella rättigheterna måste skyddas tillräckligt, eftersom de är avgörande för innovation. Det är även viktigt att se till att lösningarna tar hänsyn till utvecklingsländernas villkor och att man i en anda av partnerskap hjälper dem att anpassa sig till en koldioxidsnål tillväxt utan att hindra deras utveckling. Kapacitet måste även byggas upp för att bistå utvecklingsländerna i deras arbete med att mildra och anpassa sig till klimatförändringarna.

2.12 Generellt bör klimathänsyn integreras i all extern EU-politik, med syftet att öka genomförandet av Parisavtalet globalt.

3. Mot en effektivare klimatunion

3.1 I syfte att skapa en stadig grund för att bli en stark global aktör bör EU rikta in sig på att bli en klimatunion som är fullt effektiv, enhetlig och trovärdig vad gäller åtgärderna inom unionen. Först och främst måste klimatunionen vara baserad på åtgärder. Alla ansträngningar måste från och med nu riktas in på att genomföra de beslut som hittills har fattats, där både kommissionen och medlemsstaterna har sina respektive uppgifter.

3.2 Eftersom begränsningen av klimatförändringarna gäller alla sektorer i ekonomin måste klimatunionen bygga på ett integrerat tillvägagångssätt. Fler klimatåtgärder bör alltså utvecklas som en del av relaterade "unioner", såsom energiunionen, det gemensamma europeiska transportområdet, den inre marknaden för varor och tjänster, den digitala inre marknaden, den europeiska industripolitiken, den gemensamma jordbrukspolitiken, kapitalmarknadsunionen och innovationsunionen. Man måste även finna en optimal metod för att koppla samman EU:s klimatpolitik och genomförandet på nationell nivå.

3.3 EU bör uppfylla sina egna klimatåtaganden på ett sätt som stärker dess ekonomi och ökar medborgarnas välfärd. Klimatpolitiken bör inte ses som enbart ett sökande efter en balans mellan ekonomiska, samhälleliga och miljömässiga faktorer, utan man bör även sträva efter lösningar som gagnar alla dessa aspekter. För detta krävs insatser för att få fart på en tillväxt med låga koldioxidutsläpp som fullt ut utnyttjar de möjligheter som t.ex. digitaliseringen, ren teknik, bioekonomin och den cirkulära ekonomin erbjuder.

3.4 Betydande koldioxidsnåla **investeringar** behövs inte bara globalt utan även inom EU. Klimataspekterna bör ligga till grund för finansieringskriterierna i alla offentliga investeringsprogram, och även för utnyttjandet av EU-fonderna. Offentlig-privat samarbete samt den roll som Europeiska fonden för strategiska investeringar och Europeiska investeringsbanken har är av största vikt. EESK välkomnar lanseringen av portalen för investeringsprojekt på europeisk nivå och Europeiska centrumet för investeringsrådgivning och betonar att projekttrösklarna inte får utesluta små projekt.

3.5 När det gäller den privata sektorn är kraven desamma för koldioxidsnåla investeringar som för övriga investeringar. För att fullt ut kunna ta vara på de möjligheter och den affärspotential som åtgärderna för att mildra klimatförändringarna medför är en uppmuntrande, konkurrenskraftig och stabil företagsmiljö en förutsättning.

3.6 För att ligga i framkant globalt vad gäller teknik och lösningar på klimatområdet måste EU investera i en miljö som gynnar **innovation** och omfattar forskning, utveckling, pilotverksamhet, demonstrationsverksamhet och slutligen marknadstillträde och expansion till andra länder. Särskild vikt bör läggas vid innovationspotential och tillträde till världsmarknaden för små och medelstora företag. Därför måste man se till att tillgången till finansiering inte utgör ett hinder för små och medelstora företag.

3.7 De flesta utsläpp av växthusgaser härstammar från energiproduktion, och därför står **energin** i centrum för övergången. Att ersätta fossila bränslen med koldioxidsnåla energikällor och förbättra energieffektiviteten i alla sektorer och verksamheter är nyckelfrågor i detta sammanhang. Den ökande användningen av elektricitet i samhället – när fossila bränslen ersätts – kan bidra anmärkningsvärt till att minska utsläppen. En av de största utmaningarna och samtidigt möjligheterna finns inom utvecklingen av lösningar för lagring av elektricitet.

3.8 När det gäller utfasningen av fossila bränslen inom **transporter**, särskilt vägtransporter, måste en lång rad olika åtgärder införas. Elektricitet och alternativa energikällor, avancerade biodrivmedel, förbättrad energieffektivitet för fordon och logistik, ökad användning av koldioxidsnåla transportsätt, sammodalitet och allmänna transportmedel, samt planerad markanvändning, kan bidra till övergången. När det gäller sjöfart och flygtransporter vill EESK se ambitiösa globala resultat inom ramen för Internationella sjöfartsorganisationen och Internationella civila luftfartsorganisationen.

3.9 Om utfasningen av fossila bränslen ska lyckas måste **produkterna och produktionsmetoderna** också utvecklas. De största möjligheterna ligger i att finna innovativa företagsmodeller och utveckla nya koldioxidsnåla produkter där huvudfokus ligger på de tjänster och funktioner som de tillhandahåller. Potentialen hos alla sektorer och aktörer måste utnyttjas, och de politiska beslutsfattarna bör inte favorisera vissa enskilda sektorer, tekniker eller produkter.

3.10 **Jordbruk och skogsbruk** har flera kopplingar till klimatförändringarna. Förutom att minska utsläppen spelar koldioxidbindning en central roll vid mildrandet av klimatförändringarna. Detta understryker betydelsen av ett hållbart bruk av skogsresurserna och en god markanvändning. Å andra sidan står jord- och skogsbruket inför stora utmaningar vad gäller anpassningen till klimatförändringarna. Därför krävs intensiva forsknings- och utvecklingsinsatser om hållbarhet och anpassning samt om markens funktion som kolsänka.

3.11 Kopplingen mellan klimatförändringarna och en tryggad livsmedelsförsörjning är ytterst viktig mot bakgrund av den snabba befolkningsökningen. För att klara av de stora utmaningarna vad gäller både livsmedelsförsörjning och mildrandet av klimatförändringarna krävs hållbarare livsmedelssystem, samtidigt som man måste förhindra utsläppen av koldioxid och att arbetstillfällen försvinner.

3.12 **Digitaliseringen** är en sektorsövergripande del av utfasningen av fossila bränslen i samhället. Automatisering, robotteknik och sakernas internet gör den industriella processen och logistiken mer effektiv. Smarta energinät, smart rörlighet, smarta byggnader och smarta samhällen involverar medborgarna i utfasningen av fossila bränslen och gör det möjligt för konsumenterna att bli "prosumenter", medan digitala plattformar gör det möjligt att dela produkter och tjänster.

3.13 Överlag har medborgarna en avgörande roll att spela i övergången till en koldioxidneutral ekonomi. Hållbarare **konsumtionsmönster** och en förändrad livsstil, t.ex. vad gäller matvanor, shopping, rörlighet och fritidsintressen, kan leda till anmärkningsvärda resultat. Informationskampanjer, produktinformation och utbildning är verktyg som kan användas för att hjälpa medborgarna att göra upplysta val.

3.14 När det gäller mer specifika åtgärder för övergången till en koldioxidneutral framtid på ovan nämnda nyckelområden har EESK under de senaste åren utfärdat flera relevanta yttranden ⁽²⁾.

3.15 Övergången till en koldioxidneutral ekonomi kommer oundvikligen att skapa vinnare och förlorare. Därför är det absolut nödvändigt att övergången sker kontrollerat. Lämpliga åtgärder behövs för att hjälpa företag och medborgare att **anpassa sig** till den nya situationen. Ökade kostnader och kompetensbrist är de största problemen att lösa. Riktat finansiellt stöd baserat på en kartläggning av de mest sårbara sektorerna och grupperna av människor är ett relevant alternativ. Ansträngningarna bör dock i första hand riktas in på att söka nya lösningar och på att utveckla kompetensen.

4. Fullt utnyttjande av prissättningsmekanismerna

4.1 Marknadsmekanismerna bör användas så långt det är möjligt vid genomförandet av åtgärder för att uppnå de mål som fastställts av politiska beslutsfattare inom ramen för Parisavtalet. För att främja klimatåtgärder på ett neutralt och effektivt sätt är det viktigt att sträva efter en global prissättning på utsläpp av växthusgaser. För att prissättningssystemet ska fungera korrekt bör därför energisubventioner som motverkar eller överlappar varandra fasas ut.

4.2 Olika sorters prissättningssystem för koldioxid, främst koldioxidbeskattning och system för utsläppstak och handel med utsläppsrätter, används redan i flera länder och regioner. Åtgärder för att knyta samman de olika systemen övervägs också.

4.3 När det gäller EU:s system för handel med utsläppsrätter har priset på utsläppsrätterna legat kvar på en oväntat låg nivå, eftersom tillgången på utsläppsrätter klart har överstigit efterfrågan, och överlappande subventioner har påverkat marknaden. Utsläppstaken ser till att målet om minskade utsläpp uppnås men systemet ger inte något incitament att investera i koldioxidsnål energi. Detta skulle kräva en ökning av koldioxidpriset samt att åtgärder vidtas för att undvika koldioxidutsläpp.

4.4 Ett välfungerande och rättvist globalt prissättningssystem för koldioxid skulle skapa lika villkor för exportföretag på världsmarknaden och på så sätt minska risken för att investeringar och arbetstillfällen försvinner utomlands. Dessutom skulle det undanröja konkurrensfördelen för importerade varor som är billigare på grund av lägre klimatkrav. Det skulle även styra finansiella flöden mot utvecklingsländerna. Frågan om ett sådant globalt system bör därför beslutsamt drivas vidare. Kommittén har också uttalat sig för en mekanism för "koldioxidjustering vid gränserna", som kan fungera som övergångslösning till dess en global mekanism träder i kraft ⁽³⁾. Man bör dock särskilt uppmärksamma de utmaningar och risker som är förknippade med sådana mekanismer.

⁽²⁾ Se exempelvis EESK:s yttranden om "Inverkan på den europeiska transportpolitiken av slutsatserna från COP21" (EUT C 303, 19.8.2016, s. 10), om "Tillståndet i energiunionen 2015" (EUT C 264, 20.7.2016, s. 117), om "Paketet för cirkulär ekonomi" (EUT C 264, 20.7.2016, s. 98), om "En integrerad SET-plan" (EUT C 133, 14.4.2016, s. 25), om "En ny marknadsmodell för energimarknaderna" (EUT C 82, 3.3.2016, s. 13), om "En ram för energieffektivitetsmärkning" (EUT C 82, 3.3.2016, s. 6), om "En ny giv för energikonsumenterna" (EUT C 82, 3.3.2016, s. 22), om "Översyn av EU:s utsläppshandelssystem" (EUT C 71, 24.2.2016, s. 57), om "Parisprotokollet" (EUT C 383, 17.11.2015, p. 74), om "Effekter av klimat- och energipolitiken på jord- och skogsbruket" (EUT C 291, 4.9.2015, s. 1), om "En klimat- och energipolitisk ram för perioden 2020–2030" (EUT C 424, 26.11.2014, s. 39) och om "Marknadsbaserade instrument" (EUT C 226, 16.7.2014, s. 1).

⁽³⁾ Se punkterna 3.5.1 och 3.5.2 i yttrandet om "Marknadsbaserade instrument för att skapa en resurseffektiv ekonomi med låga koldioxidutsläpp i EU" (EUT C 226, 16.7.2014, s. 1).

4.5 För att utforska villkoren för och konsekvenserna av ett riktigt prissättningssystem måste de olika alternativen noggrant bedömas. Följande åtgärder skulle som minimum vara värda att utforska:

- Koppla samman befintliga regionala prissättnings- och handelssystem med system i andra regioner.
- Inrätta sektorsövergripande internationella utsläppshandelssystem för de mest relevanta sektorerna.

EESK uppmanar kommissionen att aktivt undersöka olika sätt att dela med sig av sina erfarenheter och samarbeta med andra länder för att utveckla ett globalt prissättningssystem för koldioxid.

5. Det civila samhällets olika roller

5.1 Det civila samhället har en viktig roll att spela på global, europeisk, nationell och lokal nivå när det gäller övergången till en koldioxidneutral värld. Företag, arbetstagare, konsumenter och medborgare är de som verkligen åstadkommer förändring genom sitt eget agerande på fältet, medan de politiska beslutsfattarnas uppgift är att erbjuda dem en stödjande och uppmuntrande miljö.

5.2 Stora framsteg görs på marknaderna: Ett växande antal privata och institutionella investerare beaktar "koldioxid-risken" i sina investeringsmål, och klimatrelaterade privata kapitalfonder har inrättats. Många företag förnyar och utvecklar sina verksamheter och produktportföljer i syfte att möta klimatrelaterade krav från kunder och aktieägare. Nya företagsekosystem håller på att byggas upp inom alla sektorer och mellan stora företag och små och medelstora företag.

5.3 Vid COP21 belyste en lång rad aktiviteter den roll som de regionala myndigheterna, den privata sektorn och andra aktörer i det civila samhället har när det gäller att uppnå klimatmål och driva nya partnerskap. Agendan för globala klimatåtgärder måste hålla tempot uppe och ytterligare främja denna typ av verksamhet.

5.4 Som EESK har föreslagit ⁽⁴⁾ bör en koalition mellan politiska beslutsfattare och representanter från förvaltningar och det civila samhället inrättas i syfte att stimulera och öka medvetenheten om icke statliga klimatåtgärder på olika nivåer, i syfte att skapa ett forum för strukturerad dialog och undanröja hinder som står i vägen för åtgärderna. EESK förväntar sig att delta fullt ut i utvecklingen av en sådan enhetlig infrastruktur med flera aktörer.

5.5 När det gäller samarbete mellan det civila samhällets aktörer i olika regioner, särskilt staterna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS-länderna) ⁽⁵⁾ samt i Medelhavsområdet står klimatfrågan – tillsammans med utmaningen att säkra livsmedelstryggheten – högt på EESK:s agenda.

5.6 EESK vill också gärna samarbeta med kommissionen vid utarbetandet av EU:s långsiktiga klimatstrategi om hur övergången till en koldioxidneutral värld ska ske.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽⁴⁾ Se yttrandet om "Koalition för att genomföra åtagandena i Parisavtalet" som antogs den 14 juli 2016 (EUT C 389, 21.10.2016, s. 20).

⁽⁵⁾ Se resolution från nätverket för socio-ekonomiska aktörer i EU och Afrika, juli 2016, Nairobi.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om EESK:s ståndpunkt beträffande särskilda nyckelfrågor i förhandlingarna om det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar (TTIP)

(yttrande på eget initiativ)

(2016/C 487/05)

Föredragande: **Philippe DE BUCK**

Medföredragande: **Tanja BUZEK**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	21.1.2016
Rättslig grund	Artikel 29.2 i arbetsordningen
	Yttrande på eget initiativ
Ansvarig facksektion	REX
Antagande av facksektionen	19.7.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	213/23/17
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Förhandlingarna om det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar (TTIP) går 2016 in i ett avgörande skede. EU:s och Förenta staternas chefsförhandlare har meddelat att de har för avsikt att påskynda samtalen i syfte att nå ett ambitiöst och omfattande politiskt avtal där möjliga "landningszoner" fastställs på alla områden innan den nuvarande amerikanska administrationens mandatperiod löper ut. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) har därför beslutat att utarbeta ett initiativyttrande om särskilda nyckelfrågor i TTIP.

1.2 Detta yttrande behandlar inte det möjliga slutliga avtal som förhandlingarna mellan EU och Förenta staterna kommer att leda fram till. Det är dock viktigt att göra en bedömning av i vilken utsträckning det europeiska organiserade civila samhällets ståndpunkter, som i synnerhet framförts i EESK:s tidigare yttranden, har beaktats i de EU-förslag som för närvarande finns tillgängliga för allmänheten. Detta kommer att göra det möjligt att lägga en grund för ett fördjupat partnerskap mellan Europeiska kommissionen och det europeiska civila samhället när EU:s handelspolitik utarbetas.

1.3 EESK, som framhåller sin institutionella roll, vill därför lägga fram följande rekommendationer.

1.4 Regleringssamarbete

1.4.1 TTIP-förhandlingarna har gett insatserna för ökat regleringssamarbete ny fart och skapat högre förväntningar. Kommittén konstaterar därför med tillfredsställelse att det föreslagna kapitlet omfattar en strävan att uppnå målen för den offentliga politiken och en hög skyddsnivå på ett antal fastställda områden. EESK välkomnar också det uttryckliga klargörandet att den institutionella strukturen för regleringssamarbetet ska ha som funktion och syfte att ge stöd och råd till beslutsfattarna under demokratisk kontroll och att den varken kommer att ha befogenhet att anta rättsakter eller att ersätta nationella regleringsförfaranden.

1.4.2 Kommittén efterlyser dock en tydligare definition av "betungande" bestämmelser och betonar att bestämmelser som skyddar konsument-, arbetstagar- och miljörättigheter inte i sig bör betraktas som "betungande".

1.4.3 EESK anser också att kapitlet om goda regleringsmetoder inte bör begränsa parternas rätt att lagstifta eller införa förfaranden som motsvarar det amerikanska *notice-and-comment*-förfarandet.

1.4.4 EESK uppmanar dessutom Europeiska kommissionen att klargöra formerna för de representativa aktörernas deltagande, särskilt arbetsmarknadens parter och företrädarna för det civila samhället.

1.5 Tekniska handelshinder och sanitära och fytosanitära frågor

1.5.1 EESK anser att förslagen om standardisering, tekniska föreskrifter, märkning och etikettering måste betraktas som viktiga offensiva intressen för Europeiska unionen. Kommittén noterar de viktiga bestämmelserna om öppenhet. EESK anser dock att

— de farhågor som EU:s standardiseringsorgan CEN/Cenelec uttryckt när det gäller riskerna med ömsesidigt erkännande av frivilliga standarder bör tas i beaktande,

— mer ingående arbete krävs när det gäller märknings- och etiketteringskrav.

1.5.2 När det gäller kapitlet om sanitära och fytosanitära åtgärder noterar EESK att det baseras på WTO-avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder, som omfattar försiktighetsprincipen. EESK efterlyser emellertid ytterligare försäkringar om att EU:s livsmedelslagstiftning inte kommer att ändras och att EU kommer att behålla sina restriktioner när det gäller hormoner, tillväxtbefrämjande medel och genetiskt modifierade organismer.

1.6 Förenklade tull- och handelsförfaranden

1.6.1 EESK erkänner vikten av förenklade handelsförfaranden, särskilt för små företag, och välkomnar kommissionens föreslagna kapitel. Kommittén efterlyser dock ytterligare förenklningar av tullförfarandena och klargöranden av bestämmelserna avseende sanktioner och ansvar för överträdelse av tulllagstiftningen.

1.7 Tjänster

1.7.1 EESK välkomnar EU:s meningsfulla åtaganden i kapitlet om tjänster och upprepar sin begäran om ökat marknadstillträde på federal nivå och delstatsnivå, ökat regleringssamarbete – med tanke på att marknadstillträdet också är beroende av ett sådant samarbete – och bevarande av offentliga tjänster i enlighet med EUF-fördraget. EESK påminner också om att audiovisuella tjänster inte ingår i mandatet och därför inte bör omfattas av några åtaganden. Kommittén stöder också Europeiska kommissionens beslut att göra uppehåll i förhandlingarna om tillträde till marknaden för finansiella tjänster tills Förenta staternas förhandlare tydligt går med på att inleda diskussioner om regleringssamarbete, i syfte att öka skyddsnivåerna och den finansiella stabiliteten inom denna sektor. EESK efterlyser också en tydlig och detaljerad formulering om ett brett definierat undantag för offentliga tjänster i syfte att säkerställa att alla offentliga tjänster som läggs ut på entreprenad eller finansieras av statliga, privata vinstdrivande eller ideella organisationer kommer att undantas från överenskommelsen.

1.8 Handel och hållbar utveckling

1.8.1 EESK välkomnar att kommissionens förslag om handel och hållbar utveckling är så omfattande och detaljerat. Kommittén påminner dock om att det faktiska värdet av dessa bestämmelser främst beror på möjligheten att genomföra dem i praktiken. EESK efterlyser en effektiv genomförandemekanism och en stark övervakningsmekanism via det civila samhället. EESK kan inte kommentera genomförandeåtgärderna för kapitlet om hållbar utveckling i TTIP, eftersom textförslagen om genomförandet har försenats. Det är viktigt att kommissionen för en dialog med det civila samhället och arbetsmarknadens parter om dessa förslag så att de kan utformas på ett sätt som gör dem ändamålsenliga i praktiken. EESK förbehåller sig rätten att yttra sig om dessa delar när de offentliggörs.

1.9 Investeringsskydd

1.9.1 EESK välkomnar förslaget om att reformera investeringsskyddssystemet och målet att inrätta en permanent multilateral investeringsdomstol som ska ersätta privata skiljedomstolar. EESK anser dock att det fortfarande finns allvarliga potentiella problem som bör åtgärdas, vilka anges i punkt 8.8. Kommittén uppmanar även kommissionen att utarbeta en konsekvensbedömning som omfattar både kostnaderna för det nya investeringsdomstolssystemet och dess funktion.

2. Bakgrund

2.1 Sedan TTIP-förhandlingarna inleddes i juni 2013 har EESK har spelat en viktig roll när det gäller att föra fram ståndpunkterna inom EU:s organiserade civila samhälle genom att utarbeta yttranden om specifika aspekter av förhandlingarna⁽¹⁾, om investeringsskydd och tvistlösning mellan investerare och stat⁽²⁾ och om TTIP-avtalets konsekvenser för de små och medelstora företagen⁽³⁾. Under tiden har kommissionen offentliggjort sitt viktiga meddelande "Handel för alla"⁽⁴⁾ som fastställer villkoren för kommande handels- och investeringsavtal. EESK har i sitt yttrande⁽⁵⁾ ställt sig bakom den strategi som beskrivs i meddelandet. Kommittén strävar också, i samarbete med övriga EU-institutioner, efter att bidra till en väl underbyggd debatt om TTIP inom det civila samhället genom ett antal TTIP-relaterade aktiviteter. Det handlar bl.a. om att anordna hearingar och besök av EESK-ledamöter i Förenta staterna.

2.2 EESK konstaterar att insynen i TTIP-förhandlingarna är större än vid tidigare handels- och investeringsförhandlingar. För första gången har rådets mandat, EU:s ståndpunkter och flera förslagstexter offentliggjorts. En rådgivande grupp har inrättats bestående av experter som företräder ett stort antal olika intressen – konsumenter, fackföreningar, näringsliv, miljö och folkhälsa – för att ge EU:s handelsförhandlare rådgivning av hög kvalitet på de områden som diskuteras under förhandlingarna. EESK beklagar dock, med tanke på kommitténs institutionella roll, att kommittén inte formellt inkluderats i denna särskilda rådgivande grupp för TTIP⁽⁶⁾. Europeiska kommissionen har skapat en särskild webbplats för TTIP med faktablad och handledningar, EU:s ståndpunktsdokument (där EU:s allmänna strategi för en viss fråga fastställs och beskrivs), EU:s förslagstexter (som är EU:s inledande förslag till lagstiftningstexter om frågor i TTIP-avtalet) och EU:s erbjudande om marknadstillträde när det gäller tjänster. EESK uppskattar kommissionens förslag om att inrätta ett forum för det civila samhället, som ska bestå av företrädare för oberoende organisationer i det civila samhället, inbegripet deltagare i de inhemska rådgivande grupperna, för att föra en dialog om genomförandet och tillämpningen av detta avtal.

2.3 Detta yttrande bygger på resultaten från de tidigare yttrandena, där kommittén betonat att fördelarna med TTIP måste komma näringslivet (även små och medelstora företag), arbetstagare, konsumenter och allmänhet till godo i samma utsträckning, och att bevarandet av de höga standarder som gäller inom EU måste vara en förutsättning för att avtalet ska godtas. EESK anser att det är viktigt att kommentera de av EU:s ståndpunkter och förslagstexter som redan offentliggjorts för ett antal utvalda kapitel i syfte att granska i vilken utsträckning de överensstämmer med dessa förutsättningar samt fastställa de viktigaste punkterna av intresse och källorna till oro för det europeiska civila samhället. EESK har särskilt valt att inrikta sin analys på förslagen om regleringssamarbete, bland annat goda regleringsmetoder (offentliggjordes den 21 mars 2016) tekniska handelshinder och sanitära och fytosanitära åtgärder (båda offentliggjordes i januari 2015), förenklade tull- och handelsförfaranden (offentliggjordes i januari 2015 och ändrades i mars 2016), tjänster (offentliggjordes i juli 2015), hållbar utveckling (offentliggjordes i november 2015) och investeringar (offentliggjordes i november 2015). I detta yttrande behandlas dokument som offentliggjorts före den 14 juli 2016.

⁽¹⁾ Se EESK:s initiativytrande om "Transatlantiska handelsrelationer och EESK:s syn på ett utökat samarbete och ett eventuellt frihandelsavtal mellan EU och Förenta staterna" (EUT C 424, 26.11.2014, s. 9).

⁽²⁾ Se EESK:s initiativytrande om "Investerarskydd och tvistlösning mellan investerare och stat inom ramen för EU:s handels- och investeringsavtal med tredjeländer" (EUT C 332, 8.10.2015, s. 45).

⁽³⁾ Se EESK:s initiativytrande om "Det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar och dess inverkan på de små och medelstora företagen" (EUT C 383, 17.11.2015, s. 34).

⁽⁴⁾ Europeiska kommissionens meddelande "Handel för alla – Mot en mer ansvarsfull handels- och investeringspolitik" (COM(2015) 497 final).

⁽⁵⁾ Se EESK:s yttrande om "Handel för alla: Mot en mer ansvarsfull handels- och investeringspolitik" (EUT C 264, 20.7.2016, s. 123).

⁽⁶⁾ Se fotnot 5.

2.4 Det bör noteras att Europeiska kommissionen den 14 juli 2016 offentliggjorde ett förslag om den institutionella strukturen i avtalet ⁽⁷⁾, som inbegriper inrättandet av inhemska rådgivande grupper, bestående av företrädare för det civila samhället och som har kompetens att ge råd till parterna avseende avtalets tillämpning. Kommittén välkomnar att mandatet för de inhemska rådgivande grupperna utvidgas till att omfatta alla frågor av intresse inom ramen för avtalet, men beklagar dock att det gemensamma sammanträdet mellan de två inhemska rådgivande grupperna på gruppernas eget initiativ inte uttryckligen nämns i EU:s förslag och att forumet för det civila samhället endast kan sammankallas av den gemensamma kommittén. Sammanträdena i forumet för det civila samhället ska göra det möjligt för medlemmarna i de båda inhemska rådgivande grupperna att arbeta med gemensamma rekommendationer till parterna.

2.5 I detta avseende beklagar EESK djupt att den höga grad av insyn som hittills uppnåtts allvarligt kommer att undergrävas när förhandlingar så småningom kommer att föras utifrån konsoliderade texter om inte Förenta staterna går med på att göra dessa texter tillgängliga för allmänheten eller åtminstone för EU:s rådgivande grupp. EESK uppmanar därför kommissionen att fortsätta att göra sitt bästa för att ta upp denna fråga med sin motpart.

3. Regleringssamarbete

3.1 Regleringssamarbete är en av tre pelare inom TTIP-avtalet (de andra två är marknadstillträde och bestämmelser) och består av fyra delar: övergripande aspekter (som omfattar dels ett avsnitt om "regelkonvergens" eller "bästa regleringspraxis", dels ett avsnitt om "regleringssamarbete" mellan lagstiftarna), tekniska handelshinder, livsmedelssäkerhet och djurhälsa och växtskydd samt sektorsspecifika bilagor. Syftet med detta avsnitt är att kommentera den första av dessa delar – övergripande aspekter – medan följande avsnitt kommer att behandla tekniska handelshinder och sanitära och fytosanitära frågor.

3.2 Regleringssamarbete har fastställts som ett av de viktigaste målen med TTIP, eftersom det skulle kunna spela en viktig roll för att underlätta handel och investeringar och förbättra konkurrenskraften för i synnerhet små företag. Särskilt små och medelstora företag utgår från att nya möjligheter kommer att skapas, eftersom de till skillnad från stora företag saknar resurser att navigera olika regelverk på båda sidor av Atlanten. Samtidigt skulle en bättre överensstämmelse mellan regelverken skapa möjligheter för stora företag att dra nytta av stordriftsfördelar mellan Europa och Förenta staterna.

3.3 Insatser för regleringssamarbete är inte något nytt ⁽⁸⁾. TTIP-förhandlingarna har gett insatserna för ökat regleringssamarbete ny fart och skapat högre förväntningar. EESK menar att det är svårt att uppskatta vilka fördelar ett ökat regleringssamarbete skulle medföra, främst eftersom de kommer att variera beroende på vilken grad av samarbete som man enas om under förhandlingarna. I det utkast till teknisk delrapport som Europeiska kommissionen utarbetat om bedömningen av konsekvenserna för den hållbara utvecklingen uppskattar man att 76 % av effekterna av TTIP kommer att komma från regleringssamarbete, medan 24 % av den totala effekten kommer att komma från sänkta tullavgifter ⁽⁹⁾.

3.4 EESK anser emellertid att det är viktigt att skyddsmekanismer införs för att säkerställa att regleringssamarbetsprocessen inte utnyttjas för att undergräva sociala standarder, arbetsnormer, konsumentnormer och miljöstandarder, utan i stället används för att förbättra dem. Om dessa villkor uppfylls skulle fördelarna inte bara bli ekonomiska, utan det kan också underlätta tillsynsmyndigheternas uppgift när det gäller att uppnå målen för den offentliga politiken.

3.5 Bevarandet av EU:s höga skyddsnivåer är en grundläggande fråga för kommittén. Det nuvarande förslaget i artikel x1b i kapitlet om regleringssamarbete omfattar strävan att uppnå målen för den offentliga politiken och en hög skyddsnivå när det gäller bl.a. folkhälsa, människors, djurs och växters liv och hälsa, hälsa och säkerhet, arbetsvillkor, djurskydd, miljö, konsumenter, socialt skydd och socialförsäkring, personuppgifter och it-säkerhet, kulturell mångfald och finansiell stabilitet.

⁽⁷⁾ Se http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154802.pdf

⁽⁸⁾ T.ex. Transatlantiska ekonomiska rådet som inrättades 2007 samt högnivåforumet för samarbete och högnivåforumet för lagstiftningssamarbete.

⁽⁹⁾ Ecorys, "Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA – Draft Interim Technical Report", s. 18 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

3.6 Kommittén är emellertid oroad över att detta kan undergrävas av artikel x1d där det fastställs ett mål att minska onödigt betungande lagstiftningskrav⁽¹⁰⁾. EESK befärar att en sådan formulering skulle kunna tolkas som att man ser bestämmelser som skyddar konsument-, arbetstagar- och miljö rättigheter som "betungande" i sig.

3.7 EESK vill därför än en gång med kraft upprepa sin ståndpunkt att det är ett grundläggande krav att man slår vakt om befintliga höga standarder och att regleringssamarbetet vid sidan av målet att förbättra handelsmöjligheter också bör syfta till att förbättra säkerhet, hälsa och ekonomiskt och socialt välbefinnande för människor på båda sidor av Atlanten. Detta åtagande bör därför bekräftas i mycket tydliga och detaljerade ordalag i det slutliga avtalet. Kommittén är bekymrad över EU:s förslag om goda regleringsmetoder. Regleringssamarbete bör handla om att förbättra dialogen mellan regleringsmyndigheterna, inte om att påverka varandras regleringsprocesser. EESK uppmanar kommissionen att klargöra avsnittet om goda regleringsmetoder i sitt förslag.

3.8 I detta avseende anser EESK att det nuvarande förslaget till kapitlet om goda regleringsmetoder, där man konstaterar att parterna kommer att åläggas att undersöka andra alternativ än regleringsåtgärder (inklusive alternativet att inte reglera) för att uppnå målen i rättsakten, inte bör ses som en begränsning av parternas rätt att lagstifta. För att skapa större säkerhet bör det i avtalstexten klargöras att denna bestämmelse inte ska begränsa parternas rätt att lagstifta. EESK konstaterar också att artikel 6 i förslaget om samråd med berörda parter inte bör betraktas som likvärdigt med Förenta staternas *notice-and-comment*-förfarande.

3.9 EESK anser att utveckling av handeln därför även fortsättningsvis måste betraktas som ett centralt mål. Det är viktigt att TTIP-förhandlingarna stöder undanröjandet av onödiga handelshinder⁽¹¹⁾.

3.10 EESK välkomnar det aktuella förslaget från kommissionen, där man uttryckligen fastställer att den institutionella strukturens funktion och syfte är att ge stöd och råd till beslutsfattarna under demokratisk kontroll av Europaparlamentet och Europeiska unionens råd⁽¹²⁾. Det ordinarie lagstiftningsförfarandet får inte undergrävas och förseningar eller en dämpning av lagstiftningsarbetet måste förhindras. EESK välkomnar den föreslagna artikel 1, som bekräftar rätten att både lagstifta och fastställa skyddsnivåer. Det är dock mycket viktigt att man i förslaget fastställer sammansättningen av och arbetsordningen för de olika kommittéerna och arbetsgrupperna. EESK uppmanar kommissionen att säkerställa enhetlighet och samstämmighet mellan kapitlen om horisontellt regleringssamarbete, tekniska handelshinder och sanitära och fytosanitära åtgärder och de sektoriella bilagorna.

3.11 Man ska se till att dialog äger rum i början av regleringsprocessen, eftersom detta ökar chanserna att hitta politiska lösningar som även tar hänsyn till gränsöverskridande aspekter. Att berörda parter ska få delta via ett öppet förfarande, vilket är en central princip i en god lagstiftningsprocess i Europeiska unionen, måste tydligt fastställas i kommissionens förslag. För att regleringssamarbetet ska leda till inkluderande resultat och förslag för tillsynsmyndigheter ska det finnas ett strukturerat och balanserat engagemang från berörda aktörers sida, särskilt företag, konsumenter, miljögrupper och arbetstagarare.

3.12 För att uppnå konkreta framsteg ska tidiga samråd om regleringsarbetet genomföras mellan EU:s och Förenta staternas regleringsmyndigheter. Diskussioner i ett tidigt skede i beslutsprocessen förväntas öka möjligheterna att ta fram driftskompatibla regler i framtiden och ge marknadsaktörerna möjlighet att följa reglerna på båda sidor av Atlanten samtidigt. Regleringsmyndigheterna måste dock betrakta dialogen och besvarandet av kommentarer från motparter eller berörda personer som något frivilligt i syfte att undvika en dämpning av regleringsarbetet.

3.13 EESK uppmanar Europeiska kommissionen att klargöra formerna både för ovan nämnda dialog och för de representativa aktörernas deltagande, särskilt arbetsmarknadens parter och företrädarna för det civila samhället. Det måste finnas en tydlig garanti för att relevanta intressenter kommer att kunna bidra till en öppen dialog genom ett tydligt fastställt förfarande som säkerställer lika behandling och förebygger förseningar i lagstiftningsprocessen. På EU-sidan bör öppenhetsregistret beaktas när det gäller att fastställa hur relevanta och representativa de olika aktörerna är.

⁽¹⁰⁾ EU:s reviderade förslagstext om regleringssamarbete, som offentliggjordes den 21 mars 2016 (<http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/154377.htm>).

⁽¹¹⁾ Sociaal-Economische Raad (SER), "Advisory Report 16/04E on TTIP" (<https://www.ser.nl/~media/files/internet/talen/engels/2016/ttip.ashx>).

⁽¹²⁾ Se yttrandet "Les enjeux de la négociation du projet de Partenariat transatlantique pour le commerce et l'investissement (PTCI)" från CESE (Frankrikes råd för ekonomiska, sociala och miljörelaterade frågor). (http://www.lecese.fr/sites/default/files/pdf/Avis/2016/2016_01_projet_partenariat_tranatlantique.pdf).

4. Tekniska handelshinder och sanitära och fytosanitära frågor

4.1 EESK ser positivt på att WTO-avtalet om tekniska handelshinder har integrerats i förslaget i dess nuvarande form. Det föreslagna kapitlet om tekniska handelshinder tar också upp tekniska krav (tekniska föreskrifter och standarder) och krav vid bedömning av överensstämmelse. EESK anser att förslagen om standardisering, tekniska föreskrifter, märkning och etikettering måste betraktas som viktiga offensiva intressen för Europeiska unionen. Det är viktigt att dessa förslag inte utnyttjas för att ifrågasätta bestämmelser som krävs för hälsa och säkerhet samt socialt skydd.

4.2 EESK noterar de viktiga bestämmelserna om öppenhet: I kapitlet upprepas kravet på att anmäla åtgärder till WTO, tillhandahålla information till den andra parten, erbjuda en möjlighet att framföra skriftliga kommentarer samt svara på sådana kommentarer. I kapitlet föreskrivs också att alla tillämpliga tekniska föreskrifter, såväl nya som befintliga, liksom standarder som tas upp i tekniska föreskrifter (eftersom de allra flesta standarder används av näringslivet utan att regleringsmyndigheterna tar upp dem i tekniska föreskrifter) ska offentliggöras i ett register.

4.3 När det gäller standardisering välkomnar EESK samarbetet mellan standardiseringsorganen samt de begränsade principerna om ömsesidigt godkännande. EESK har dock tagit del av de farhågor som CEN/Cenelec uttryckt när det gäller riskerna med ömsesidigt erkännande av frivilliga standarder i TTIP. EESK uppmanar kommissionen att ta hänsyn till förslagen från EU:s standardiseringsorgan och se till att EU:s intressen tillvaratas. Även försäkran om att alla berörda parter kommer att kunna bidra till utvecklingen av nya standarder är viktig.

4.4 Förenta staternas och EU:s standardiseringssystem är mycket olika. I synnerhet finns i Förenta staterna inte principen "en produkt, en vedertagen standard", som utgör en hörnsten i EU:s inre marknad. När en ny standard antas i Europa upphävs motstridiga nationella standarder. I Förenta staterna existerar däremot olika standarder sida vid sida på marknaden, vilket gör det svårt för små och medelstora företag att veta vilken standard som skulle passa deras produktsortiment bäst. För att öka öppenheten och främja små företag är det avgörande att en helpdesk inrättas på den amerikanska sidan för att tillhandahålla stödtjänster för EU-företag som vill exportera till den amerikanska marknaden. Det handlar ofta om små företag med begränsade resurser men med en hög grad av specialisering på en nischmarknad som ligger till grund för deras konkurrenskraft.

4.5 EESK beklagar att viktiga områden som elsäkerhet, elektromagnetisk kompatibilitet, maskiner och telekommunikationer, där EU har ett starkt offensivt intresse, identifieras som prioriterade områden för kommande diskussioner. Dessa områden bör ingå bland de angivna specifika resultat av bedömningar av överensstämmelse som förhandlingarna ska leda fram till.

4.6 EESK beklagar även att avsnittet om märkning och etikettering inte innehåller några prioriterade områden för det framtida arbetet, och det finns inga platshållare vare sig i tidsplanen för den kommande översynen av märknings- och etiketteringskraven eller när det gäller att inkludera resultaten av förhandlingar inom särskilda sektorer.

4.7 Det föreslagna kapitlet om sanitära och fytosanitära åtgärder bygger på WTO-avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder och kommenterar EU:s förslagstext som lades fram för diskussion med Förenta staterna under den förhandlingsrunda som ägde rum den 29 september–3 oktober 2014 och som offentliggjordes den 7 januari 2015.

4.8 WTO-avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder, som behandlar tillämpningen av bestämmelserna om livsmedelssäkerhet, djurhälsa och växtskydd, fastställer att försiktighetsprincipen (artikel 5.7), som numera också är förankrad i Lissabonfördraget, ska tillämpas. Detta får inte vara förhandlingsbart och bör därför inte ingå i avtalet. EESK ser därför mycket positivt på EU:s försäkran att TTIP-avtalet inte kommer att innebära att den befintliga livsmedelslagstiftningen ändras, att EU kommer att behålla sina restriktioner när det gäller hormoner och tillväxtbfrämjande medel för kött och att TTIP inte kommer att leda till ändringar av EU-lagstiftningen om genetiskt modifierade organismer.

5. Förenklade tull- och handelsförfaranden

5.1 Eftersom varuhandeln omfattar en stor del av den transatlantiska handeln kommer alla insatser för att förbättra tullförfarandena att få betydande effekter för den bilaterala handeln, särskilt för små företag.

5.2 EESK välkomnar de nya förslag som syftar till att underlätta tullförfarandena, särskilt inrättandet av en enda kontaktpunkt på båda sidor av Atlanten, bättre samordning av internationella standarder och utveckling av ett partnerskapsprogram för förenklade handelsprocedurer, harmonisering och anpassning av data, åtagande om att göra en bedömning av vilka data som bör anpassas samt ett utvidgat ansvarsområde för den gemensamma tullsamarbetskommittén, som ska fungera som en specialiserad tullkommitté inom ett antal områden som ännu inte fastställts samt när det gäller förhandsbesked.

5.3 EESK uppmanar Europeiska kommissionen att förtydliga de delar som är särskilt viktiga för EU:s företag och som ännu inte är tydliga i den tillgängliga texten, t.ex. minimivärdet, avskaffandet av alla tilläggsavgifter och frågan om påföljder och ansvar för överträdelse av tullagstiftningen.

6. Tjänster

6.1 I sitt erbjudande om tjänster gör EU meningsfulla åtaganden inom sektorer som är avgörande för att främja Europas konkurrenskraft och tillväxt (det digitala området och telekommunikationer), påskyndar integreringen av globala värdekedjor (transport, budtjänster, företagstjänster och yrkesmässiga tjänster) eller rör centrala ekonomiska sektorer (byggnadssektorn, detaljhandel, energi).

6.2 EESK ser också positivt på att EU föreslår en ram för att främja ett rättvist, öppet och konsekvent regelverk för ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer mellan parterna, där man fastställer de allmänna villkoren för förhandlingar om avtal om ömsesidigt erkännande, som är av avgörande betydelse för att säkra ett bättre marknadstillträde för EU:s tjänsteleverantörer.

6.3 EESK framhåller på nytt tre huvudaspekter som rör tjänster: behovet av att öka marknadstillträdet på både federal nivå och delstatsnivå, konstaterandet att marknadstillträde också är beroende av ett förbättrat regleringssamarbete och begäran om att bevara de särskilda bestämmelserna för offentliga tjänster i enlighet med EUF-fördraget.

6.4 EESK framhåller att kommissionen bör se till att TTIP, när det gäller tjänster, går längre än befintliga avtal som Gats och TiSA och att särskilda avtal bör slutas för att undanröja många av de diskriminerande hinder som finns i Förenta staterna.

6.5 EESK vill framhålla en särskild fråga som kommissionen bör ta i beaktande och som rör det ojämlika marknadstillträdet: amerikanska företag kan dra nytta av EU:s inre marknad medan företag från EU ställs inför en fragmenterad amerikansk marknad genom att ett stort antal tjänstesektorer regleras på delstatsnivå. EESK vill fästa uppmärksamheten på det faktum att Förenta staternas fortsatta krav på visum för medborgare i vissa EU-medlemsstater, medan amerikanska medborgare inte behöver någon visering för att resa till EU, utgör en diskriminerande behandling av EU-medborgare som är till nackdel för de bilaterala förbindelserna.

6.6 När det gäller särskilda sektorer vill EESK framföra följande synpunkter:

- Audiovisuella tjänster ingår inte i mandatet och bör därför inte omfattas av några åtaganden.
- Tillträde till marknaden för finansiella tjänster bör inte beviljas innan Förenta staternas förhandlare på ett tydligt sätt går med på att inleda diskussioner om regleringssamarbete. Ett sådant regleringssamarbete bör syfta till att öka skyddsnivån och den finansiella stabiliteten.
- Offentliga tjänster bör skyddas fullt ut eftersom de garanterar de befintliga höga standarderna när det gäller att tillhandahålla grundläggande och känsliga tjänster till medborgarna. Tydliga och brett definierade undantag bör därför införas.

6.7 När det gäller offentliga tjänster slog EESK i sitt yttrande om "Handel för alla" fast att skyddet av offentliga tjänster i handelsavtal bäst kan säkerställas "med hjälp av en positivlista för både marknadstillträde och nationell behandling". I EU:s nuvarande erbjudande om tjänster i TTIP används dock en helt ny blandad metod för förteckning av tjänster, vilket skulle kunna leda till stor osäkerhet.

6.8 Bilaga III om marknadstillträde innehåller en positivlista med samma formulering som i EU:s Gats-bindningslista, där det anges att "allmännyttiga tjänster förekommer i sektorer såsom närstående vetenskapliga och tekniska konsulttjänster, FoU-tjänster inom samhällsvetenskap och humaniora, tekniska kontroller och analyser, miljötjänster, hälsovård, transporttjänster och transportrelaterade tjänster. Ensamt på sådana tjänster beviljas ofta privata aktörer, till exempel aktörer som har koncessioner från offentliga myndigheter och omfattas av särskilda skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Eftersom allmännyttiga tjänster ofta även förekommer på en nivå under den centrala är det inte lämpligt att göra en detaljerad och uttömmande sektorspecifik förteckning"⁽¹³⁾. Allmännytteklausulen, som gör det möjligt att bevara monopolstrukturer, har emellertid flera brister, bland annat att den inte omfattar begränsningar, såsom ekonomiska behovsprövningar eller kvoter. EESK vill betona att undantaget för allmännyttiga tjänster bör gälla för alla leveranssätt.

6.9 EESK efterlyser en tydlig och detaljerad formulering om undantaget för allmännyttiga tjänster i bilaga III i syfte att säkerställa att alla offentliga tjänster som läggs ut på entreprenad eller finansieras av statliga, privata vinstdrivande eller ideella organisationer kommer att undantas från denna överenskommelse.

6.10 Trots att standstill- och ratchetklausulerna inte gäller för bilaga II är kommittén orolig för att förhandlingarna kan leda till att EU:s invändningar, som för närvarande finns upptagna i denna bilaga, flyttas till bilaga I, vilket skulle förhindra att liberaliseringen avvecklas. EESK välkomnar i detta sammanhang uttalandet i den rådgivande rapporten från SER (Nederländernas sociala och ekonomiska råd) om att regeringarna även fortsättningsvis måste ha möjlighet att – utifrån egna preferenser – fastställa att vissa tjänster ska betraktas som tjänster i allmänhetens intresse⁽¹⁴⁾.

6.11 Kommittén är också oroad för att den amerikanska regeringen kan komma att väcka talan mot offentlig reglering av tjänster som inte på ett tydligt sätt tagits upp i förteckningarna i bilagorna I och II genom antingen mellanstatliga tvistlösningsförfaranden för överträdelser av åtaganden om nationell behandling eller mest-gynnad-nation, eller genom investeringsdomstolssystemet.

6.12 EESK beklagar att tillträdet till tjänstemarknaden försummas jämfört med andra kapitel och uppmanar kommissionen att öka insatserna för att undanröja de återstående hindren för marknadstillträde i Förenta staterna. Förenta staterna tillämpar fortfarande ett totalförbud inom sjöfarten. Det finns tak för aktiekapital på 25 % för lufttransporter och 20 % inom telekomsektorn och betydande hinder bakom gränserna, exempelvis på området för telekommunikationer och satelliter. Det finns en mycket lång förteckning över krav på medborgarskap inom sektorer som banker, försäkringar och redovisning. Krav på bosättning ställs för juridiska tjänster, redovisningstjänster, ingenjörstjänster och försäkringstjänster. Det finns krav på lokal närvaro för exempelvis juridiska tjänster, redovisning och försäkring samt ett juridiskt formkrav när det gäller försäkringar etc.

7. Hållbar utveckling

7.1 TTIP ger parterna en möjlighet att främja hållbarhet genom handel och att gå längre än andra handelsavtal som ingåtts av någon av parterna när det gäller hållbarhetsmål. I sina yttranden REX/390 och REX/449⁽¹⁵⁾ har EESK efterlyst ett kraftfullt kapitel om handel och hållbar utveckling, som ses som en grundläggande del av avtalet, och kommittén välkomnar därför att kommissionens förslag är så omfattande och detaljerat. EESK anser dock att det faktiska värdet av dessa bestämmelser främst beror på möjligheten att senare genomföra dem i praktiken.

7.2 Kommittén slog i sitt yttrande REX/390 fast att en stark gemensam civilsamhällelig övervakningsmekanism måste tillåtas bli en viktig del av alla avtal. EESK ställer sig därför till fullo bakom kommissionsledamot Cecilia Malmströms uttalande om att det i kapitlet om hållbar utveckling krävs effektiva genomförandemekanismer⁽¹⁶⁾. EESK stöder också rekommendationerna i den rådgivande rapporten från Nederländernas sociala och ekonomiska råd och Frankrikes ekonomiska och sociala råd om möjligheten att vid behov införa effektiva påföljder för parterna⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ "Services and Investment offer of the European Union" (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/july/tradoc_153670.pdf).

⁽¹⁴⁾ Se fotnot 11.

⁽¹⁵⁾ Se fotnot 5.

⁽¹⁶⁾ Anförande av kommissionsledamot Cecilia Malmström av den 17 november 2015 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/november/tradoc_153968.pdf).

⁽¹⁷⁾ Se fotnoterna 12 och 11.

7.3 EESK ser mycket positivt på Europeiska kommissionens långtgående åtagande för höga arbets- och miljöstandarder. Kommittén välkomnar att rätten att lagstifta och fastställa höga skyddsnivåer bekräftas i ingressen till avtalet och i en separat artikel i kapitlet om hållbar utveckling.

7.4 EESK har efterlyst en ny bekräftelse av parternas åtaganden att genomföra och tillämpa sin arbetsrätt i praktiken och av de skyldigheter som följer av deras medlemskap i Internationella arbetsorganisationen (ILO). EESK välkomnar därför införandet av bindande bestämmelser om skydd av grundläggande arbetsnormer som föreningsfriheten och rätten att bedriva kollektivförhandlingar genom att bilda och ansluta sig till fackföreningar, avskaffandet av tvångsarbete, det faktiska avskaffandet av barnarbete samt principerna om jämställdhet och icke-diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning. EESK välkomnar den ökade integrationen av parternas åtagande att garantera anständiga arbetsvillkor samt hälsa och säkerhet på arbetsplatsen. För att göra dessa bestämmelser om hållbar utveckling bindande måste en strategi i tre steg genomföras med offentliga samråd, inhemska rådgivande grupper och expertpaneler som omfattar ILO och den allmänna bestämmelsen om tvistlösning i avtalet.

7.5 När det gäller miljöaspekter ligger införandet av en bestämmelse om handel i samband med en miljövänlig hantering av kemikalier och avfall väl i linje med det civila samhällets intresseområden. EESK välkomnar därför att man i avtalet inför bestämmelser som syftar till att förebygga eller minimera de negativa effekterna på människors hälsa och miljön i samband med kemikalier och avfall. EESK välkomnar också parternas engagemang för hållbart skogsbruk och det ömsesidiga erkännandet av de betydande negativa effekterna av olagligt, orapporterat och oreglerat fiske.

7.6 Samarbete mellan parterna avseende handelsrelaterade aspekter av arbetsmarknadspolitik och miljöpolitik är en välkommen bestämmelse i förslaget. EESK stöder erkännandet av vikten av samarbete för att främja anständigt arbete i globala leverantörskedjor och i utarbetandet av strategier och politik för att främja handelns bidrag till resurseffektivitet, den gröna ekonomin och kretsloppsekonomin ⁽¹⁸⁾.

7.7 Kommittén ställer sig bakom målet att skydda arbetstagarnas rättigheter och miljön genom en uppförandekod, system för standarder, märkning, certifiering, kontroll och andra strategier som rör företag.

7.8 Ansvarsfullt företagande, t.ex. företagens sociala ansvar, kan stärka hållbarhetsmålen ytterligare. EESK ställer sig bakom att man i hållbarhetskapitlet inför uttryckliga hänvisningar till OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact-initiativ, ISO 26000, ILO:s trepartsförklaring om principer för multinationella företag och socialpolitik och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

7.9 EESK konstaterar att EU:s förslagstext inte omfattar några delar om tvistlösning, som kommer att utarbetas i ett senare skede, och förbehåller sig möjligheten att yttra sig om dessa delar när de offentliggörs.

7.10 För att stödja genomförandet av parternas åtagande att främja internationell handel på ett sätt som bidrar till målet att uppnå en hållbar utveckling ställer sig kommittén positiv till en genomförandemekanism som bygger på social dialog. EESK välkomnar kommissionens förslag att inrätta inhemska rådgivande grupper som på ett balanserat sätt företräder grupper i det civila samhället som representerar en avvägning mellan näringslivet, arbetstagarna, konsumenterna, miljön och folkhälsan och som kan lämna synpunkter eller rekommendationer om genomförandet av TTIP ⁽¹⁹⁾. Erfarenheter från gällande avtal visar att det för att säkerställa att en sådan övervakningsmekanism fungerar effektivt är viktigt att de rekommendationer som lämnas av övervakningsorganen leder till granskningar från EU-institutionernas sida och kopplas till en verkställighetsprocess.

8. Investeringar

8.1 EESK noterar att kommissionen har lagt fram en förslagstext om ett system med investeringsdomstolar som innebär en förfarandemässig reform för att införa ett nytt system som ska ersätta mekanismen för tvistlösning mellan investerare och stat. Förslaget består av två delar, de omfattande bestämmelserna om investeringsskydd och en beskrivning av hur systemet för lösning av tvister mellan investerare och stater ska fungera. Det omfattar också ett inledande avsnitt som innehåller definitioner som är specifika för investeringsskydd.

⁽¹⁸⁾ Se EESK:s initiativyttrande om "Arbete på skäliga villkor inom globala leveranskedjor" (EUT C 303, 19.8.2016, s. 17).

⁽¹⁹⁾ Se fotnot 7.

8.2 I enlighet med vad kommittén efterfrågade i yttrande REX/390 ges mer detaljerade definitioner avseende "rätten att lagstifta", "indirekt expropriering" och "rättvis och lika behandling". Dessa villkor måste vara uppfyllda för att man ska kunna lagstifta om ett förfarande för tvistlösning mellan en stat och en investerare. Dessa förtydliganden gynnar partens rätt att lagstifta i allmänhetens intresse framför skyddet för investerare.

8.3 EESK betonar att definitionerna i detta avtal, särskilt rätten att lagstifta, bör vara tydliga och garantera statens rätt att bibehålla och införa höga standarder, i synnerhet när det gäller det sociala skyddet samt miljö- och konsumentskyddet, samtidigt som ett lämpligt och legitimt skydd av investerare från protektionism och diskriminering garanteras. EESK välkomnar att en separat artikel införts i avtalets huvudtext och inte bara i ingressen. Rätten att lagstifta inom området för socialt skydd bör uttryckligen nämna kollektivavtal, inklusive trepartsavtal och/eller generella (*erga omnes*) avtal, så att de inte kan tolkas som en överträdelse av en investerares berättigade förväntningar. Arbets- och lönevillkor inom ramen för kollektivavtalen får inte betraktas som icke-tariffära handelshinder.

8.4 EESK konstaterar dock att de mest betydelsefulla förändringarna avser de förfarandemässiga aspekterna av tvistlösningen. Tvistlösningssystemet har omvandlats till ett rättssystem med en domstol där tillfälliga skiljedomare som utses av de tvistande parterna ersätts med domare från en fast lista som kommer att fastställas av avtalsparterna. Dessa ändringar gör det till ett mer institutionaliserat system. EESK anser att parterna bör se till att systemet med investeringsdomstolar är helt operativt så snart som avtalet är ratificerat och att domarna har demokratisk legitimitet och utses på ett sätt som undanröjer risken för ett politiserat domstolssystem, liksom risken för intressekonflikter.

8.5 EESK framhåller med tillfredsställelse att en strikt uppförandekod införs för att säkerställa opartiskhet och för att förhindra intressekonflikter. En appellationsdomstol inrättas också för att bedöma domstolens skiljedomar, vilket är ett sätt att hantera den berättigade kritiken mot systemet för tvistlösning mellan investerare och stat. Öppenhet och insyn säkerställs också genom att Uncitrals (Förenta nationernas kommission för internationell handelsrätt) regler skulle gälla för tvister.

8.6 Även om EESK välkomnar de förbättringar som gjorts i syfte att reformera systemet anser kommittén att det fortfarande finns allvarliga potentiella problem som måste åtgärdas.

8.7 EESK konstaterar dessutom att det fortfarande finns farhågor avseende genomförandet av det nya systemet och att dessa varierar utifrån de olika aktörerna. EESK uppmanar kommissionen att ytterligare beakta dessa frågor i sina fortsatta insatser för att förbättra systemet för att lösa investeringstvister.

8.8 Några av dessa farhågor kan sammanfattas på följande sätt:

- Behovet av att hitta rätt balans mellan den legitima offentliga politiken och standarderna för investeringsskydd när det gäller "rättvis och lika behandling" och "skydd mot indirekt expropriering", på grundval av tydliga definitioner som minskar risken för en vid tolkning.
- Ett mycket begränsat antal legitima politiska mål, t.ex. skydd av folkhälsan, säkerhet, miljö och allmän moral, socialt skydd och konsumentskydd eller främjande och skydd av den kulturella mångfalden, är kopplade till rätten att lagstifta.
- Inga uttryckliga undantag för bestämmelser som avser organisering eller tillhandahållande av offentliga tjänster.
- Utebliven vinst tas inte alls med i beräkningen av kompensation för investeringar som gjorts.
- Tillämpningen av principen om att förloraren betalar kan i praktiken hindra ett företag, särskilt ett litet eller medelstort företag, från att använda systemet.
- Behovet av att hänvisa till investerarnas skyldigheter enligt ILO:s förklaring om multinationella företag, FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

- Viss oklarhet om hur skiljedomar kommer att erkännas och verkställas av nationella domstolar och vad förhållandet är till New York-konventionen om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar eller relevanta bestämmelser från ICSID (Internationella centrumet för biläggande av investeringstvister). Detta bör klargöras, eftersom investerare redan i det nuvarande systemet har problem med att få skiljedomar verkställda.
- Behovet av att noga bedöma huruvida systemet med investeringsdomstolar är förenligt med EU:s rättsliga ram.
- Avsaknad av verkligt oberoende domare, eftersom de i det nya förslaget fortfarande i vissa fall tillåts att arbeta som affärsjurister.
- Behovet av att ta hänsyn till rekommendationerna i den tekniska TTIP-delrapporten om konsekvenserna för hållbar utveckling i syfte att utesluta möjligheten att offentliga tjänster ifrågasätts inom ramen för systemet med investeringsdomstolar ⁽²⁰⁾.

EESK uppmanar kommissionen att involvera det civila samhället och det europeiska rättsväsendet för att lösa dessa problem.

8.9 Vissa berörda aktörer har dessutom ifrågasatt behovet av ett separat skiljedomsförfarande för investeringar inom välfungerande och högutvecklade nationella rättssystem ⁽²¹⁾.

8.10 EESK anser sammanfattningsvis att Europeiska kommissionens förslag till ett system med investeringsdomstolar är ett steg i rätt riktning men att det måste förbättras ytterligare på ett antal områden för att fungera som en oberoende rättsinstans. Kommittén beklagar att systemet föreslogs utan en fullständig och ordentlig samrådsprocess och före en konsekvensbedömning som omfattar både kostnaderna för systemet och dess funktion samt uppmanar kommissionen att utarbeta en sådan konsekvensbedömning.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

⁽²⁰⁾ Ecorys, "Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA – Draft Interim Technical Report", s. 144 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

⁽²¹⁾ T.ex. Europeiska fackliga samorganisationens (EFS) ståndpunkt om kommissionens förslag till ett investeringsdomstolssystem i TTIP och övergripande avtal om ekonomi och handel: <https://www.etuc.org/documents/etuc-position-commissions-proposal-investment-court-system-ttip-and-ceta#.V2xn19KNhHg>

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Hållbar utveckling: kartläggning av EU:s interna och externa politik

(förberedande yttrande)

(2016/C 487/06)

Föredragande: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Medföredragande: **Jarmila DUBRAVSKÁ**

Remiss	Europeiska kommissionen, 8.6.2016
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt
Ansvarig facksektion	Jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av facksektionen	5.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	171/0/2
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Antagandet av FN:s 2030-agenda för hållbar utveckling innebär ett historiskt paradigmskifte genom att man tar itu med ekonomiska, sociala och miljömässiga ojämlikheter ur ett helhetsperspektiv. Alla länder måste omsätta och genomföra agendan, oavsett inkomstnivå. Den unika agendan speglar till fullo europeiska värden som social rättvisa, demokratisk samhällsstyrning och social marknadsekonomi, liksom miljöskydd. Det är därför ett utmärkt tillfälle för EU att lyfta fram dessa värden och se till att agendan genomförs på ett övergripande sätt. EESK uppmanar EU att föregå med gott exempel i denna mycket utmanande process på global nivå.

1.2 EESK välkomnar EU:s engagemang för genomförandet av målen för hållbar utveckling. Kommittén är dock oroad över att ett år har gått sedan antagandet av FN:s 2030-agenda utan att EU har vidtagit några konkreta och framåtblickande åtgärder för att integrera målen för hållbar utveckling i sin politik och sina program och utan att man har inlett ett bredare samråd med det civila samhället.

1.3 EU står inför mycket viktiga politiska, sociala, ekonomiska och strukturella utmaningar inom alla delar av ekonomin och samhället. Ojämlikheter, arbetslöshet – särskilt bland unga – social utestängning och fattigdom, ojämställdhet, diskriminering och marginalisering av utsatta grupper i de europeiska samhällena innebär en urholkning av själva grunden för EU. I många medlemsstater har den finansiella krisen förvärrat problemet ytterligare så att en människo- och socialrättslig kris uppstått.

1.4 De proaktiva, transformatoriska och positiva aspekterna för EU av FN:s 2030-agenda bör lyftas fram, och processen måste styras av en stark politisk vilja och beslutsamhet att skapa en hållbar Europeisk union genom att ställa om våra ekonomier mot en motståndskraftig och konkurrenskraftig resurseffektiv, koldioxidsnål och socialt inkluderande utveckling. Denna framåtblickande inställning skulle även bidra till att ta itu med EU-medborgarnas historiskt låga förtroende för EU-projektet och särskilt få unga människors stöd för det. EU bör utnyttja FN:s 2030-agenda på detta sätt för att presentera en ny europeisk vision för EU-medborgarna: 2000-talets sociala kontrakt.

1.5 EESK efterlyser en övergripande och integrerad strategi för ett hållbart Europa 2030 och därefter, som ger det långsiktiga perspektivet, den politiska samordning och den konsekvens i genomförandet av FN:s 2030-agenda som krävs. Denna strategi bör bygga på ett interinstitutionellt avtal mellan kommissionen, rådet och parlamentet i syfte att skapa en

stabil grund för framtida politiska åtgärder. Befintliga EU-strategier, t.ex. Europa 2020-strategin, som gjorde att EU:s strategi för hållbar utveckling från 2001 hamnade i skymundan som en tidigare övergripande strategi, och ordförande Jean-Claude Junckers tio prioriteringar erbjuder – enligt EESK – inte något sätt att fullt ut möta utmaningarna i samband med genomförandet av målen för hållbar utveckling i EU.

1.6 Den ovan nämnda övergripande strategin måste omfatta specifika mål för genomförandet av målen, översynen och övervakningsmekanismerna, liksom handlingsplaner med de nödvändiga rättsliga och politiska instrumenten, informationsåtgärder – t.ex. en Eurobarometerundersökning om målen för hållbar utveckling – och en plan för att mobilisera ekonomiska resurser. Processen som leder fram till denna strategi bör lanseras av kommissionen i det kommande meddelandet, och utformningen av strategin bör omfatta ett brett samråd med det civila samhället, regeringar, parlament och lokala myndigheter. Kommittén är redo att stödja denna process som samordnare.

1.7 Kommissionens kartläggning av EU:s interna och externa politik i förhållande till de 17 målen för hållbar utveckling är ett nödvändigt steg. EESK uppmanar kommissionen att komplettera detta med en detaljerad gap-analys avseende de 17 målen för hållbar utveckling i syfte att fastställa områden där EU bör vidta förberedande och omedelbara åtgärder.

1.8 EESK har identifierat följande politiska nyckelområden för en övergång mot en hållbar utveckling och rekommenderar att kommissionen fastställer lämpliga flaggskeppsinitiativ med tydliga handlingsplaner och delmål, med beaktande av rekommendationerna i punkt 4.3 i detta yttrande:

- En rättvis övergång till en kretsloppsbaseerad delningsekonomi med låga koldioxidutsläpp.
- En övergång till ett samhälle och en ekonomi som präglas av social delaktighet – anständigt arbete och mänskliga rättigheter.
- En övergång till en hållbar livsmedelsproduktion och livsmedelskonsumtion.
- Investeringar i innovation och långsiktig modernisering av infrastruktur och främjande av hållbara företag.
- Säkerställande av att handeln främjar en global hållbar utveckling.

1.9 EESK uppmanar kommissionen att integrera målen för hållbar utveckling i all relevant politik. De halvtidsöversyner som ska genomföras under perioden 2014–2020 bör utnyttjas för detta ändamål. Framtida fleråriga budgetramsperioder kommer att erbjuda ett utmärkt tillfälle att fullt ut integrera målen för hållbar utveckling i EU:s finansieringsprogram.

1.10 Det är särskilt viktigt att integrera FN:s 2030-agenda i Europeiska unionens yttre åtgärder. Kommissionen bör fullt ut anpassa områden med stor betydelse, t.ex. handels- och utvecklingspolitik, globala miljöstrategier och klimatåtgärder, humanitärt bistånd, katastrofriskreducering, tekniköverföring och främjande av mänskliga rättigheter, för att aktivt driva på genomförandet av FN:s 2030-agenda. EESK uppmanar också kommissionen att fullt ut införliva och tillämpa FN:s 2030-agenda i det europeiska samförståndet om utveckling och beklagar att den inte i tillräcklig utsträckning har ingått i EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitiken.

1.11 EESK uppmanar kommissionen att utvärdera och förbättra den horisontella och vertikala samordningen av politiken för att effektivt kunna genomföra FN:s 2030-agenda. Bättre styrelseformer är en central grundförutsättning för hållbar utveckling. Den europeiska planeringsterminen bör utvecklas till en lämplig styrningsram för vertikal samordning av genomförandet av målen för hållbar utveckling med medlemsstaterna. EESK framhåller att delaktighet, insyn, övervakning och översyn, ansvarighet och medborgarnas egenansvar bör ingå bland de viktigaste inslagen och aspekterna när det gäller bättre styrelseformer.

1.12 Eurostat bör ta fram och tillämpa en uppsättning indikatorer och riktmärken, i likhet med dem som utvecklats av FN, i syfte att underlätta granskningen och övervakningen samt främja redovisningsskyldigheten och öppenheten vad gäller för genomförandet av målen och ge EU-institutionerna, medlemsstaterna och alla berörda parter tillgång till konkreta statistiska uppgifter som är uppdelade utifrån de enskilda målen för hållbar utveckling och utifrån delmålen.

1.13 EESK noterar med tillfredsställelse att fyra EU-medlemsstater var bland de 22 länder som lade fram de första frivilliga granskningarna av genomförandet av målen för hållbar utveckling vid FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling 2016. EESK uppmanar EU att föregå med gott exempel och vara den första region som lägger fram en frivillig utvärdering vid det politiska högnivåforumet för hållbar utveckling 2017. EESK skulle kunna samordna bidragen från det civila samhället.

1.14 EU bör övergå till en strategi som leds av flera aktörer för genomförandet av målen för hållbar utveckling, där man inkluderar alla aktörer och organisationer i det civila samhället utifrån principerna om deltagande, ansvarsskyldighet och partnerskap. Kommittén har själv redan lagt fram ett specifikt initiativ till det europeiska civila samhällets flerpartsforum för hållbar utveckling. Kommissionen bör proaktivt undersöka och utarbeta ett initiativ till en stadga för målen för hållbar utveckling i syfte att främja starka partnerskap på nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå.

2. Inledning

2.1 Världens ledare antog i september 2015 FN-agendan "Att förändra vår värld: 2030-agendan för hållbar utveckling", där man fastställer ett antal mål för hållbar utveckling i syfte att utrota fattigdom, skydda vår planet samt säkerställa skydd av de mänskliga rättigheterna och välbefinnande för alla. Varje mål har särskilda delmål som ska uppnås under de kommande 15 åren.

2.2 EU kommer att spela en viktig roll i genomförandet av målen för hållbar utveckling i Europa. I sitt arbetsprogram för 2016 tillkännagav kommissionen ett nytt initiativ, "Kommande steg för en hållbar europeisk framtid", som syftar till att genomföra målen för hållbar utveckling i EU:s interna och externa politik ⁽¹⁾.

2.3 Som ett första steg genomför kommissionen en intern "kartläggning" för att ta reda på vilka befintliga EU-strategier som redan är inriktade på de utmaningar som fastställts i målen för hållbar utveckling. Kommissionen har bitt EESK att bidra till denna process med detta förberedande yttrande. För att ta hänsyn till den bredare debatten inom det europeiska civila samhället har kommittén beaktat resultaten från två större konferenser om genomförandet av målen för hållbar utveckling som anordnats vid EESK under 2016 liksom andra större konferenser ⁽²⁾.

3. Att omvandla målen för hållbar utveckling till en europeisk 2030-agenda: mot en union för hållbar utveckling

3.1 Kommittén välkomnar **kommissionens initiativ i arbetsprogrammet för 2016, Kommande steg för en hållbar europeisk framtid**, som är en ny strategi för att säkerställa Europas ekonomiska utveckling och sociala och miljömässiga hållbarhet efter 2020 samt för att på ett integrerat sätt genomföra målen för hållbar utveckling i EU:s interna och externa politik ⁽³⁾. Det finns emellertid en oro för att den politiska viljan och det politiska engagemanget saknas, eftersom man hittills inte gjort mycket för att omsätta agendan i praktiken.

3.2 I en situation där EU-projektet är utsatt för påfrestningar och många medborgare håller på att tappa tron på det bör EU utnyttja målen för hållbar utveckling för att främja en positiv syn på omvandlingen mot ett hållbart Europa och koppla ihop det långsiktiga perspektivet med specifika politiska åtgärder på kort och medellång sikt. Hållbarhet är ett "europeiskt varumärke" ⁽⁴⁾: FN:s 2030-agenda speglar de europeiska värdena och den europeiska modellen för social rättvisa och demokratiskt styre. Den erbjuder därför ett utmärkt tillfälle att skapa en ny positiv och övertygande inställning och vision för EU.

⁽¹⁾ COM(2015) 610 final.

⁽²⁾ Konferensen "Hur gör man målen för hållbar utveckling till en fråga för Europa", den 30 och 31 maj 2016, som anordnades gemensamt av det nederländska ordförandeskapet, EESK, Nätverket för hållbara utvecklingslösningar (SDSN) och den nederländska stadgan för målen; EESK:s konferens "Kommande steg för en hållbar europeisk framtid", den 7 juli 2016; IDDRI:s konferens "Hållbar utveckling: Det är dags!", Paris, den 10 och 11 maj 2016; IASS:s konferens "Att kicka igång arbetet med målen för hållbar utveckling i Tyskland", den 1–3 maj 2016.

⁽³⁾ EESK:s yttrande om "Det europeiska civila samhällets forum för hållbar utveckling" (EUT C 303, 19.8.2016, s. 73).

⁽⁴⁾ *Hållbarhet nu!* Strategiskt meddelande från EPSC, nr 18 av den 20 juli 2016.

3.3 Alla EU-medlemsstater och EU som helhet har ställt sig bakom FN:s 2030-agenda. Det är nu dags för ett tydligt politiskt åtagande på högsta politiska nivå som bekräftar att EU har anammat denna nya agenda som en vision och övergripande ram för övergången mot en union för hållbar utveckling ⁽⁵⁾.

3.4 Genomförandet av målen för hållbar utveckling handlar inte bara om utveckling eller miljö. Målen för hållbar utveckling syftar till att ta itu med de största utmaningarna när det gäller att omvandla våra ekonomier och samhällen, även i den utvecklade världen. Genomförandet av målen i EU kräver en ny utvecklingsmodell som är ekonomiskt mer hållbar, socialt mer inkluderande och miljömässigt mer hållbar på lång sikt och som säkerställer att jordens resurser fördelas rättvist med en växande världsbefolkning. Det är nödvändigt att ställa om våra ekonomier ⁽⁶⁾. Det nya utvecklingskonceptet bör omfatta en ny definition av välbefinnande för EU och en ny uppsättning indikatorer. Målen för hållbar utveckling bör användas som drivkraft för att möjliggöra och påskynda den långsiktiga övergången till en motståndskraftig och konkurrenskraftig, resurseffektiv och socialt inkluderande EU-ekonomi.

3.5 Att kommissionen lagt fram en färdplan för översynen av det europeiska samförståndet om utveckling tyder på att kommissionen har för avsikt att först inrikta sig på genomförandet av den nya agendan i utvecklingspolitiken. En sådan prioritering ligger inte i linje med den integrerade strategin för målen för hållbar utveckling, som kräver övergripande och integrerade genomförandestrategier för såväl den externa som den interna politiken.

3.6 För att upprätta en styrningsram för genomförandet av målen för hållbar utveckling måste EU förlänga sitt planeringsperspektiv till tiden långt bortom 2020. En övergripande och långsiktig strategi för ett hållbart Europa med tidsperspektivet 2030 och framåt ⁽⁷⁾ bör omsätta målen för hållbar utveckling i EU:s interna och externa politik och ta itu med specifika europeiska utmaningar i kombination med tydliga färdplaner och handlingsplaner för lagstiftningsinitiativ och politiska initiativ samt en detaljerad tidsplan fram till 2030. Europaparlamentet har efterlyst en liknande strategi ⁽⁸⁾.

4. Kartläggning av EU:s interna och externa politik

4.1 Kartläggningen måste kombineras med en politisk gap-analys

4.1.1 För att fastställa en europeisk politisk strategi och färdplan för arbetet med målen för hållbar utveckling krävs det mer än bara en kartläggning av befintlig EU-politik. En kartläggning av EU:s befintliga politik avseende de enskilda målen gör det inte möjligt att göra en bedömning av om målen för hållbar utveckling kan uppnås inom EU utan ytterligare åtgärder. Befintliga strategier kan ibland vara ineffektiva, stå i strid med eller undergräva annan politik, och det kan även finnas andra hinder. **Kartläggningen av strategier måste därför kombineras med en gap-analys** för att fastställa de verkliga luckorna i EU-politiken när det gäller de 17 målen i FN:s 2030-agenda och de tillhörande delmålen.

4.1.2 I detta sammanhang välkomnar EESK "Sustainability Now!", det strategiska meddelande som utarbetades under ledning av den tidigare generaldirektören för GD Miljö, Karl FALKENBERG. Där redovisas med utgångspunkt i några få sektorer tydligt det reformbehov som finns i EU som en följd av FN:s 2030-agenda.

4.1.3 Det saknas fortfarande en heltäckande gap-analys för EU när det gäller målen för hållbar utveckling. Ett nyligen offentliggjort index och en instrumentpanel om målen för hållbar utveckling och andra bedömningar som gjorts i EU-medlemsstaterna visar dock att målen för hållbar utveckling är en ambitiös agenda även för höginkomstländer ⁽⁹⁾, främst på grund av det sätt som dessa länder producerar, levererar och konsumerar produkter och tjänster och den negativa inverkan detta får på miljön. De viktigaste utmaningarna för EU-länderna är mål 12 om ansvarsfull konsumtion och produktion, mål

⁽⁵⁾ Anförde arbete.

⁽⁶⁾ Tal av kommissionens vice ordförande Frans Timmermans vid FN:s toppmöte den 27 september 2015.

⁽⁷⁾ Punkt 4.3.3 i EESK:s yttrande om "En genomgång av strategin Europa 2020 för smart, hållbar tillväxt för alla" (EUT C 12, 15.1.2015, s. 105), EESK:s yttrande om "Det europeiska civila samhällets forum för hållbar utveckling" (EUT C 303, 19.8.2016, s. 73).

⁽⁸⁾ Europaparlamentets resolution 2016/2696(RSP).

⁽⁹⁾ SDSN, Bertelsmann Stiftung, SDG Index & Dashboard, juli 2016; Niestroy, *How are we getting ready?* DIE, diskussionsunderlag, 9/2016.

13 om klimatåtgärder, mål 14 och 15 om bevarande av ekosystem, delmålen om hållbart jordbruk och kosthållning i mål 2 samt mål 9 om industri, innovation och infrastruktur, där ett investeringsgap har fastställts.

4.1.4 Andra utmaningar är de "människoinriktade" målen för hållbar utveckling, särskilt mål 10 om minskad ojämlikhet, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och sysselsättning och mål 1 om fattigdom samt mål 5 om jämställdhet och mål 4 om utbildning.

4.1.5 Många OECD-länder har misslyckats med att uppnå mål 17 om ekonomiska bidrag till utvecklingssamarbetet.

4.1.6 Som en universell agenda syftar målen för hållbar utveckling också till att minska de negativa sociala och miljömässiga effekterna av höginkomstländernas ekonomier på tredjeländer. Det har hittills genomförts färre mätningar av denna aspekt, men det är en viktig utmaning för EU-länderna.

4.2 De befintliga EU-strategiernas bidrag till genomförandet av målen för hållbar utveckling

4.2.1 Kommittén anser att en kartläggning av EU:s politik först och främst bör fokusera på de politiska verktyg som är av strategisk betydelse för utarbetande och genomförande av EU-politiken. Preliminära bedömningar visar att dessa verktyg inte räcker till för den utmaning som genomförandet av målen för hållbar utveckling innebär i EU ⁽¹⁰⁾. Ingen av dessa strategier har samma tidsperspektiv som FN:s 2030-agenda.

4.2.2 **Europa 2020-strategin** lyftes under Barroso fram som EU:s överordnade strategi, och ersatte därmed strategin för hållbar utveckling. Den tar visserligen i princip upp de tre dimensionerna av hållbar utveckling men är en förhållandevis kortsiktig strategi med tydlig europeisk inriktning. Den behandlar varken det internationella perspektivet eller hur EU:s inrikespolitik påverkar andra delar av världen och konsekvenserna av den externa politiken, bland annat utvecklingssamarbetet. Den kan följaktligen aldrig uppfylla anspråken på att ersätta den tidigare strategin för hållbar utveckling. Två av målen för hållbar utveckling omfattas inte: mål 2 om livsmedel och jordbruk och mål 16 om samhällsstyrning, och andra mål behandlas enbart i begränsad utsträckning, t.ex. mål 6 om vatten och mål 11 om städer.

4.2.3 Bland **ordförande Jean-Claude Junckers tio prioriteringar** tas två av målen inte alls upp (mål 14 om haven och mål 15 om biologisk mångfald), medan andra bara behandlas i begränsad utsträckning, t.ex. mål 4 om utbildning, mål 6 om vatten, mål 11 om städer och mål 12 om hållbar konsumtion och produktion.

4.2.4 En mer begränsad uppsättning prioriteringar valdes ut i **de fem ordförandenas rapport**. Dessa är inriktade på ekonomiska, finansiella, monetära och finanspolitiska frågor, och omfattar samhällsstyrning som en femte fråga. Rapporten innehåller vissa hänvisningar till områden som rör målen för hållbar utveckling, t.ex. energi, sysselsättning, social integration samt hälso- och sjukvårdssystem.

4.2.5 **Europeiska fonden för strategiska investeringar** (Efsi) har lockat till sig projekt inom sektorer som tycks ligga i linje med vissa utmaningar i samband med genomförandet av målen för hållbar utveckling: energi (40 %), miljö och resurseffektivitet (12 %) och social infrastruktur (3 %) ⁽¹¹⁾.

4.2.6 Flera av målen för hållbar utveckling, särskilt mål 3 om hälsa, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om ojämlikhet och mål 11 om städer, ingår inte i tillräcklig utsträckning i de tematiska investeringsprioriteringarna inom **de europeiska struktur- och investeringsfonderna** (ESI-fonderna).

⁽¹⁰⁾ Som utgångspunkt för bedömningen i punkt 4.2.2–4.2.7, se Niestroy (2016), s. 38–45, Europeiska kommissionen, GD Forskning och innovation (2015): *The role of science, technology and innovation policies to foster the implementation of the SDGs*.

⁽¹¹⁾ COM(2016) 359 final.

4.2.7 Med sin helt nya **globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik** har EU en bredare ram för att ta itu med FN:s 2030-agenda på områden som handel, utveckling, demokrati, mänskliga rättigheter, humanitärt bistånd, katastrofriskreducering, tekniköverföring och klimatåtgärder. Strategin tar till viss del upp de mål för hållbar utveckling som avser behovet att säkerställa att välståndet fördelas globalt. Man slår också fast att målen för hållbar utveckling kommer att bidra till framtida avtal som ska ersätta Cotonouavtalet och att de är en drivkraft för översynen av det europeiska samförståndet om utveckling.

4.3 Viktiga politikområden för genomgripande förändringar

4.3.1 Utifrån en analys av de verkliga bristerna och tendenserna när det gäller EU:s arbete med målen och delmålen bör kommissionen fastställa politikområden av avgörande betydelse för de genomgripande förändringar som krävs. Politiska åtgärder bör inriktas på dessa viktiga områden med lämpliga flaggskeppsinitiativ, inbegripet tydliga handlingsplaner och milstolpar. EESK anser, bland annat med hänsyn till sitt tidigare arbete på dessa områden, att följande viktiga politiska områden är avgörande.

4.3.2 En rättvis övergång till en cirkulär delningsekonomi med låga koldioxidutsläpp (mål 7, 8, 9, 11, 12 och 13)

4.3.2.1 Ett av huvudsyftena med målen för hållbar utveckling är se till att utvecklingsvägarna hålls inom planetens gränser, oavsett om det gäller klimatet, resursförbrukning, luft- och vattenkvalitet eller skydd av landbaserad och marin biologisk mångfald. Detta kräver att utvecklade regioner som Europa kraftigt minskar ekonomins miljöavtryck genom en övergång inom produktion, konsumtion och samhälle mot en koldioxidsnål och cirkulär ekonomi. Övergången innebär en möjlighet för EU att modernisera sin ekonomi – och därigenom öka sin konkurrenskraft och motståndskraft – samt att förbättra medborgarnas livskvalitet och välbefinnande.

4.3.2.2 Färdplaner har upprättats genom det sjunde miljöhandlingsprogrammet, ramen för klimat- och energipolitiken fram till 2030 och handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Det står dock klart att framstegen på fältet måste påskyndas⁽¹²⁾. Samstämmigheten med andra politikområden måste förbättras, och man måste ta itu med bristerna i genomförandet i många medlemsstater genom att fullständigt integrera övergången till en koldioxidsnål och cirkulär ekonomi i den europeiska planeringsterminen⁽¹³⁾. Det sjunde miljöhandlingsprogrammet och handlingsplanen för den cirkulära ekonomin behöver starka genomförandemekanismer och aktiv samordning med andra politikområden inom kommissionen i syfte att säkerställa ett ändamålsenligt resultat⁽¹⁴⁾. Förbättrad dialog och allianser med det civila samhället, inklusive företag och fackföreningar, är nödvändigt för att göra framsteg. En aktiv sysselsättningspolitik måste säkerställa en rättvis övergång⁽¹⁵⁾. Klimatpolitiken måste bygga på principen om "klimaträttvisa" och säkerställa att klimatförändringarnas belastningar och fördelar – när det gäller deras inverkan på mänskliga rättigheter, fattigdom och jämställdhet – fördelas rättvist och att det inte är de mest utsatta grupperna som drabbas.

4.3.2.3 Det måste säkerställas att marknaderna stöder den ekonomiska övergången och att priserna återspeglar de verkliga externa kostnaderna för klimatutsläppen och användningen av naturresurser⁽¹⁶⁾. Befintliga åtaganden om att undanröja miljöskadliga subventioner måste omsättas i praktiken och miljöskattereformer främjas mer kraftfullt. Det bör i större utsträckning utformas nya marknader för decentraliserad ren energi där konsumenterna också blir producenter. En decentraliserad delningsekonomi gör det även möjligt för konsumenterna att gå över till en cirkulär ekonomisk modell. Den nya delningsekonomin innebär en begreppsmässig förändring med avseende på arbetsmarknaden och kommer att skapa ett

⁽¹²⁾ EESK:s yttrande om "Parisprotokollet – en plan för att möta de globala klimatförändringarna efter 2020" (EUT C 383, 17.11.2015, s. 74), EESK:s yttrande om "Marknadsbaserade instrument" (EUT C 226, 16.7.2014, s. 1).

⁽¹³⁾ EESK:s yttrande om "Marknadsbaserade instrument" (EUT C 226, 16.7.2014, s. 1).

⁽¹⁴⁾ EESK:s yttrande om "Den cirkulära ekonomin" (EUT C 264, 20.7.2016, s. 98).

⁽¹⁵⁾ EESK:s yttrande om "Koalition för att genomföra åtagandena i Parisavtalet", antaget den 14 juli 2016 (ännu inte offentliggjort i EUT).

⁽¹⁶⁾ EESK:s yttrande om "Marknadsbaserade instrument" (EUT C 226, 16.7.2014, s. 1), EESK:s yttrande om "En ny marknadsmodell för energimarknaderna" (EUT C 82, 3.3.2016, s. 13), EESK:s yttrande om "En ny giv för energikonsumenterna" (EUT C 82, 3.3.2016, s. 22).

stort antal nya arbetstillfällen. Konsumenternas och arbetstagarnas rättigheter och rättvis konkurrens inom denna nya sektor måste säkerställas ⁽¹⁷⁾.

4.3.3 Övergång till ett samhälle och en ekonomi som präglas av social delaktighet – anständigt arbete och mänskliga rättigheter (mål 1, 3, 4, 5, 8 och 10)

4.3.3.1 Det viktigaste syftet med målen för hållbar utveckling är att utrota fattigdom och se till att alla kan utnyttja sin potential med värdighet och i jämlikhet. I detta avseende speglar målen för hållbar utveckling EU:s värderingar och samhällsmodell. Klyftan mellan rika och fattiga i Europa har dock vidgats under de senaste årtiondena, och de senaste åtta årens recession och finansiella kris, åtstramningsåtgärder och, i vissa områden, bristen på strukturreformer, har lett till ännu högre arbetslöshet och fattigdom, förvärrat ojämlikheten ytterligare och satt ytterligare press på de sociala trygghetssystemen, vilket särskilt påverkar de mest utsatta grupperna.

4.3.3.2 För att uppnå målen för hållbar utveckling krävs det ett ekonomiskt paradigmskifte i EU mot en mer inkluderande utvecklingsmodell som distribuerar det befintliga välbståndet på ett mer rättvist sätt samt ökar den ekonomiska och finansiella motståndskraften ⁽¹⁸⁾. EU måste skapa ett gynnsamt investeringsklimat i kombination med en välfungerande inre marknad, internationell konkurrenskraft och ökad inhemsk efterfrågan för att kunna främja nya arbetstillfällen och ekonomisk utveckling.

4.3.3.3 Målen för hållbar utveckling bör utgöra en anledning att bekräfta Europa 2020-strategins mål om fattigdomsminskning, sysselsättning och utbildning, och att överväga effektivare sätt att uppnå dem. Viktiga sociala mål, såsom anständiga anställningsvillkor, utrotning av fattigdom, minskad ojämlikhet och sociala investeringar, måste väga lika tungt som makroekonomiska aspekter i den europeiska planeringsterminen ⁽¹⁹⁾. Det första förslaget från kommissionen om den europeiska pelaren för sociala rättigheter innehöll ingen hänvisning alls till målen för hållbar utveckling. Integrering av målen för hållbar utveckling bör beaktas vid de fortsatta förberedelserna av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. EESK håller för närvarande på att utarbeta ett yttrande om pelaren, där kommittén kommer att framföra sina egna synpunkter.

4.3.3.4 EU bör investera i en mer samordnad och systematisk strategi för att bekämpa social utslagning, marginalisering och fattigdom. Denna strategi bör inriktas på utsatta grupper, ha ett arbetssätt som bygger på mänskliga rättigheter och även omfattar könsdiskriminering. Direktivet om likabehandling måste antas ⁽²⁰⁾.

4.3.3.5 De sociala trygghetssystemen måste anpassas till nya utmaningar, utöver arbetslöshet och den åldrande befolkningen, framför allt till följd av nya former av sysselsättning som erbjuder nya sysselsättningsmöjligheter men kan leda till otrygga anställningar och arbetande fattiga. Den sysselsättningskapande potentialen av viktiga ekonomiska övergångar – t.ex. den digitala, koldioxidsnåla och cirkulära ekonomin – måste utnyttjas ⁽²¹⁾. Anställningsnormer och en europeisk minimiinkomst kommer att bidra till att säkerställa territoriell och social sammanhållning och omfördelning av välbstånd och inkomster på ett rättvist sätt ⁽²²⁾, med hänsyn till medlemsstaternas och EU:s behörighet i dessa frågor. De sociala investeringarnas enorma sysselsättningspotential bör mobiliseras från både offentliga och privata aktörer ⁽²³⁾. För att inte "lämna någon på efterkälken" är det nödvändigt att investera i kvalitativ och inkluderande utbildning och i högkvalitativa, överkomliga och integrerade tjänster för att stödja behövande personer.

4.3.3.6 Sociala företag stöder integrationen på arbetsmarknaden samtidigt som de tillhandahåller överkomliga produkter och tjänster för samhälleliga syften, t.ex. tjänster inom en decentraliserad, koldioxidsnåla och cirkulär ekonomi. De bör stödjas genom incitament för nystartade företag i den sociala ekonomin samt ett gynnsamt regelverk ⁽²⁴⁾.

⁽¹⁷⁾ EESK:s yttrande om "Samverkans- eller deltagarkonsumtion: en modell för hållbar utveckling för 2000-talet" (EUT C 177, 11.6.2014, s. 1), EESK:s yttrande om "Delningsekonomi och självreglering" (EUT C 303, 19.8.2016, s. 36).

⁽¹⁸⁾ EESK:s yttrande om "De sociala investeringarnas inverkan på sysselsättningen och de offentliga finanserna" (EUT C 226, 16.7.2014, s. 21), EESK:s yttrande om "Principer för effektiva och tillförlitliga välfärdssystem" (EUT C 13, 15.1.2016, s. 40).

⁽¹⁹⁾ EESK:s yttrande om "De sociala investeringarnas inverkan på sysselsättningen och de offentliga finanserna" (EUT C 226, 16.7.2014, s. 21), EESK:s yttrande om "Fattigdomsbekämpning" (EUT C 133, 14.4.2016, s. 9).

⁽²⁰⁾ COM(2008) 426 final.

⁽²¹⁾ EESK:s yttrande om "Grön handlingsplan för små och medelstora företag/Initiativet för grön sysselsättning" (EUT C 230, 14.7.2015, s. 99), EESK:s yttrande om "Det digitala samhället: tillgång, utbildning, sysselsättning och verktyg för jämställdhet" (EUT C 451, 16.12.2014, s. 25), EESK:s yttrande om "Mot en blomstrande datadriven ekonomi" (EUT C 242, 23.7.2015, s. 61).

⁽²²⁾ EESK:s yttrande om "Europeisk minimiinkomst och fattigdomsindikatorer" (EUT C 170, 5.6.2014, s. 23).

⁽²³⁾ EESK:s yttrande om "De sociala investeringarnas inverkan på sysselsättningen och de offentliga finanserna" (EUT C 226, 16.7.2014, s. 21).

⁽²⁴⁾ EESK:s yttrande om "Att bygga upp ett finansiellt ekosystem för den sociala ekonomins företag" (EUT C 13, 15.1.2016, s. 152).

4.3.4 Övergång till en hållbar livsmedelsproduktion och livsmedelskonsumtion (mål 2, 12 och 15)

4.3.4.1 Livsmedel – hur det odlas, produceras, konsumeras, handlas med, transporteras, lagras och marknadsförs – utgör en grundläggande koppling mellan oss människor och planeten och är nyckeln till en inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt⁽²⁵⁾. Målen för hållbar utveckling, särskilt mål 2 och 12, utgör en viktig ram för gemensamma åtgärder för att föda världen på ett hållbart sätt senast 2030. Det finns ett stort behov av att övergå till mer hållbara livsmedelssystem som omfattar alla stadier från produktion till konsumtion. Producenterna måste odla mer livsmedel med mindre miljöpåverkan samtidigt som konsumenterna måste uppmuntras att övergå till näringsrika och hälsosamma kostvanor som innebär lägre koldioxidutsläpp.

4.3.4.2 I och med reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken infördes en kombination av åtgärder som kan ses som ett steg i rätt riktning⁽²⁶⁾. En övergång till hållbara livsmedelssystem kräver en heltäckande livsmedelspolitik, som är integrerad i en bred bioekonomistategi, inte bara en jordbrukspolitik. Utifrån det ömsesidiga beroendet mellan produktionen och konsumtionen av livsmedel måste en lämplig EU-politisk strategi tas fram för att hitta vägar mot hållbar utveckling, hälsa och motståndskraft⁽²⁷⁾.

4.3.4.3 I sammanhanget måste man t.ex. besvara den fråga som ställs i Falkenberg rapporten, nämligen om det europeiska jordbrukets inriktning på export är förenlig med målsättningen att främja livsmedelsproduktionen i utvecklingsländerna.

4.3.4.4 EU kommer att ha en viktig roll att spela i genomförandet av mål 12.3 om att halvera det globala matsvinnet per person. Samtidigt som nästan 800 miljoner människor går hungriga runt om i världen visar statistiken att en tredjedel av den mat som produceras globalt för att användas som livsmedel går förlorad eller slösas bort – 100 miljoner ton enbart i EU⁽²⁸⁾. EESK välkomnar kommissionens plan för att skapa en plattform för intressenter som ska hjälpa till att utforma nödvändiga åtgärder och sprida bästa praxis om förebyggande och minskning av livsmedelsavfall⁽²⁹⁾.

4.3.5 Investeringar i innovation och långsiktig modernisering av infrastruktur samt främjande av hållbara företag (mål 7, 8, 9 och 13)

4.3.5.1 Omställningen av ekonomin till en mer hållbar modell kommer att kräva stora förändringar vad gäller investeringar. Det uppskattas att det skulle krävas ca 3 biljoner US-dollar⁽³⁰⁾ i investeringar från både offentliga och privata källor för att uppnå målen för hållbar utveckling globalt. Det behövs en övergripande plan för att mobilisera ekonomiska resurser på EU- och medlemsstatsnivå. EU:s olika finansieringsprogram och initiativ måste sammanföras.

4.3.5.2 EU måste inrikta de offentliga investeringarna i utvecklingsländerna på ett mer effektivt sätt mot att uppnå en integrerad hållbar utveckling och integrera indikatorerna för målen för hållbar utveckling i den offentliga finansieringen av utvecklingsprojekt. Ännu viktigare är att EU uppmuntrar och ökar den privata sektorns investeringar på dessa områden.

4.3.5.3 Målen för hållbar utveckling kräver emellertid även inom EU avsevärda investeringar i modernisering av infrastruktur och hållbara företag. De första utvärderingarna av genomförandet av målen för hållbar utveckling i EU visar att det finns allvariga brister när det gäller investeringar i industri, innovation och infrastruktur⁽³¹⁾.

⁽²⁵⁾ FAO och de 17 målen för hållbar utveckling: <http://www.fao.org/3/a-i4997e.pdf>

⁽²⁶⁾ EESK:s yttrande om "Mer hållbara livsmedelssystem" (EUT C 303, 19.8.2016, s. 64).

⁽²⁷⁾ Anfört arbete.

⁽²⁸⁾ FUSIONS (2016), *Estimates of European food waste levels*, <http://www.eu-fusions.org/phocadownload/Publications/Estimates%20of%20European%20food%20waste%20levels.pdf>

⁽²⁹⁾ Se fotnot 26.

⁽³⁰⁾ IDDRI, 2015 Issue Brief: <http://www.iddri.org/Publications/Three-commitments-governments-should-take-on-to-make-Sustainable-Development-Goals-the-drivers-of-a-major-transformation>

⁽³¹⁾ Niestroy (2016), s. 28.

4.3.5.4 Det finns ett tydligt ekonomiskt intresse av att skapa hållbarhet. För att dra full nytta av denna möjlighet bör EU skapa ett gynnsamt företagsklimat som främjar innovation, entreprenörskap och hållbara investeringar. Vissa företag har redan börjat, men det är av största vikt att framgångsrika erfarenheter av hållbar verksamhet sprids och kopieras i större skala. Frivilliga strategier, som företagens sociala ansvar, kan bidra positivt till denna övergång. De måste kompletteras med ytterligare åtgärder, t.ex. åtgärder för att öka öppenheten, utveckla färdigheter, underlätta partnerskap och vägleda företagens rapportering. Kommissionen bör göra en bedömning av huruvida flerpartsallianser med den privata sektorn skulle vara ett användbart instrument på EU-nivå.

4.3.5.5 EU:s finansieringsprogram måste anpassas till målen för hållbar utveckling. Initiativ som Junckerplanen kommer tillsammans med finansinstitut och offentliga investeringsbanker att spela en avgörande roll. Utmaningen består här i att om distribuera kapital. Kapitalmarknadsunionen utgör en möjlighet att främja hållbara investeringar⁽³²⁾. Halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen kommer att erbjuda ett tillfälle att integrera målen för hållbar utveckling i de större EU-fonderna. Långsiktiga investeringar måste främjas och hinder avlägsnas⁽³³⁾.

4.3.6 *Se till att handeln främjar en global hållbar utveckling* (mål 12 och 17)

4.3.6.1 I en globaliserad ekonomi har handel en avgörande inverkan på den hållbara utvecklingen i EU och resten av världen. Inom flera mål för hållbar utveckling betraktas handel därför som ett viktigt sätt att genomföra FN:s 2030-agenda. Med sitt meddelande "Handel för alla" har kommissionen lanserat en ambitiös handlingsplan för en mer ansvarsfull handels- och investeringspolitik för att skydda sociala och miljömässiga normer inom handeln och främja en hållbar utveckling⁽³⁴⁾. Genomförandet av målen för hållbar utveckling måste systematiskt och effektivt kopplas till denna handlingsplan, och resultaten måste övervakas.

4.3.6.2 Ambitiösa kapitel om handel och hållbar utveckling bör ingå i alla EU:s handels- och investeringsavtal, och man bör se till att dessa genomförs och efterlevs effektivt. Hållbarhetsdimensionen inom ramen för WTO måste stärkas⁽³⁵⁾. Det bästa sättet att säkerställa sociala, arbetsrättsliga och miljömässiga normer i frihandelsavtal är att se till att det civila samhället involveras i mycket högre utsträckning under hela förhandlingsprocessen samt i genomförandet och övervakningen⁽³⁶⁾.

4.3.6.3 Kommissionen bör anta en strategi för att främja anständiga anställningsvillkor i globala leverantörskedjor⁽³⁷⁾. Stöd måste ges till flerpartsinitiativ för att främja tillbörlig aktsamhet i globala leveranskedjor.

4.4 *Bättre styrelseformer för hållbar utveckling*

4.4.1 Som stöd för insatser inom viktiga politikområden behöver EU utvärdera och förbättra den horisontella och vertikala samordningen av politiken för att effektivt kunna genomföra FN:s 2030-agenda. Bättre styrning är en central förutsättning för hållbar utveckling⁽³⁸⁾ och bättre samordning är en viktig strategi för att uppnå politisk samstämmighet.

4.4.2 EU behöver förbättra samstämmigheten i sin politik och konsekvent inrikta den mot en balanserad hållbar utveckling. Den befintliga mekanismen för "konsekvent politik för utveckling" för att integrera utvecklingspolitiska överväganden inom andra områden bör granskas, stärkas och omarbetas till ett instrument för att skapa "en konsekvent politik för hållbar utveckling" samt kopplas till andra övergripande samordningsinsatser.

⁽³²⁾ UNEP Inquiry, Building a sustainable Financial System in the European Union, s. 5: <http://web.unep.org/inquiry>

⁽³³⁾ EESK:s yttrande om "Långsiktig finansiering" (EUT C 327, 12.11.2013, s. 11).

⁽³⁴⁾ COM(2015) 497 final.

⁽³⁵⁾ EESK:s yttrande om "Handel, tillväxt och utveckling" (EUT C 351, 15.11.2012, s. 77), EESK:s yttrande om "Utvecklingsfinansiering – det civila samhällets ståndpunkt" (EUT C 383, 17.11.2015, s. 49).

⁽³⁶⁾ EESK:s yttrande om "Handel för alla" (EUT C 264, 20.7.2016, s. 123).

⁽³⁷⁾ EESK:s yttrande om "Arbete på skäliga villkor inom globala leveranskedjor" (EUT C 303, 19.8.2016, s. 17).

⁽³⁸⁾ "Ultimately, it's all about governance" (i slutändan handlar allt om styrning), kommissionsledamot Frans Timmermans anförande vid FN:s toppmöte den 27 september 2015.

4.4.3 Kommissionen bör också undersöka hur verktyg för bättre lagstiftning kan användas för att bidra till att målen för hållbar utveckling uppnås. Riktlinjerna för konsekvensbedömningar bör ses över i linje med detta (t.ex. genom att man inför ett hållbarhetskriterium i konsekvensbedömningar av ny lagstiftning).

4.4.4 För att integrera målen för hållbar utveckling i alla relevanta politiska sektorer bör kommissionen utnyttja de vägledande principerna i FN:s 2030-agenda som en ram för översynen av EU:s lagstiftning och politik, särskilt när det gäller en människorättsbaserad strategi och principen om att inte "lämna någon på efterkälken".

4.4.5 EU måste, på grundval av de övergripande indikatorerna för målen för hållbar utveckling i kombination med lämpliga europeiska indikatorer, upprätta ett system för övervakning och översyn av målen som samordnas med övervakningen i EU-medlemsstaterna och är kopplat till den globala övervakningen inom det politiska högnivåforumet.

4.4.6 Indikatorerna för målen för hållbar utveckling bör också integreras i befintliga processer för övervakning och utvärdering av politiken. Detta gäller särskilt den europeiska planeringsterminen – EU:s centrala styrningsmekanism – som måste anpassas till genomförandet av målen.

4.4.7 Att stärka hållbarhetsindikatorernas roll i lagstiftningsförfarandet för budgettilldelning skulle vara en viktig katalysator för hållbar utveckling. Villkoren i de europeiska struktur- och investeringsfonderna bör anpassas till genomförandet av målen för hållbar utveckling.

4.4.8 Initiativet från det europeiska nätverket för hållbar utveckling (ESDN) för att inrätta en plattform för ömsesidigt lärande mellan medlemsstaterna bör stödjas.

4.4.9 EU bör ta initiativ att som första regionala organisation presentera en frivillig översyn vid 2017 års session i FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling. Dessutom bör EU utarbeta årliga rapporter om hur EU:s interna och externa åtgärder bidrar till genomförandet av målen för hållbar utveckling inom högnivåforumets årliga tematiska fokusområde⁽³⁹⁾. Det civila samhället bör delta fullt ut i utarbetandet och presentationen av de frivilliga översynerna och de tematiska rapporterna via det europeiska forumet för hållbar utveckling.

5. Det civila samhället som drivkraft

5.1 FN:s 2030-agenda kräver en övergång **till en flerpartsförvaltningsmodell**, med en större roll för det civila samhället. Målen för hållbar utveckling kan endast uppnås om det civila samhället och andra berörda parter spelar en aktiv roll och ges egenansvar. Det civila samhället måste involveras från den lokala, regionala och nationella nivån till EU-nivån och det politiska högnivåforumet, i alla faser av genomförandet.

5.2 EESK föreslår för **EU och medlemsstaterna** att man inrättar ett **europeiskt forum för hållbar utveckling** som en plattform för att involvera ett stort antal olika organisationer och aktörer i det civila samhället i genomförandet av målen för hållbar utveckling i EU och i den kontinuerliga övervakningen och översynen⁽⁴⁰⁾. En första uppgift för detta forum skulle vara att främja dialogen med det civila samhället i den process som leder fram till en övergripande EU-strategi för hållbar utveckling.

5.3 Kommissionen bör inrätta ett särskilt program och en budgetpost för att stödja kapacitetsuppbyggnad inom det civila samhällets organisationer så att de kan delta fullt ut i denna process. Befintliga program för kapacitetsuppbyggnad måste uttryckligen bli mer öppna för civilsamhällesorganisationer som arbetar med inrikesfrågor och som fungerar som "förbindelselänk" mellan de interna och de externa komponenterna när det gäller integrering av målen för hållbar utveckling och styrningsfrågor.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽³⁹⁾ EESK:s yttrande om "2030-agendan – Ett EU som engagerar sig för målen för hållbar utveckling globalt" (ännu inte offentliggjort i EUT).

⁽⁴⁰⁾ EESK:s yttrande om "Det europeiska civila samhällets forum för hållbar utveckling" (EUT C 303, 19.8.2016, s. 73).

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om framtidssäkrad lagstiftning**(förberedande yttrande)**

(2016/C 487/07)

Föredragande: **Christian MOOS**Medföredragande: **Denis MEYNENT**

Remiss	Slovakiska ordförandeskapet, 14.3.2016
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt
Ansvarigt organ	Underkommittén "Framtidssäkrad lagstiftning"
Antagande i underkommittén	7.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	213/2/5
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Det slovakiska ordförandeskapet har bett EESK att yttra sig om "framtidssäkrad lagstiftning". Detta nya begrepp har samband med andra specifika uppmaningar till kommissionen och medlagstiftarna i syfte att se till att man i lagstiftningen bättre beaktar i synnerhet EU:s konkurrenskraft och tar hänsyn till små och medelstora företags och mikroföretags särdrag, aspekter som EESK yttrat sig om vid flera tillfällen.

1.2 EESK noterar att insatser görs för att förbättra EU-lagstiftningens kvalitet och att de bör intensifieras.

1.3 EESK anser att en lagstiftning som håller hög kvalitet och är enkel, begriplig och konsekvent "är en viktig integrationsfaktor som inte utgör någon börda eller kostnad som bör minskas". Den är en förutsättning för att skapa hållbar ekonomisk tillväxt och främja innovation, konkurrenskraft för företag – däribland små och medelstora företag – samt för att skapa högkvalitativa arbetstillfällen.

1.4 "Innovationsprincipen" enligt definitionen i kapitel 2 utgör även en del av Refit-programmet. EESK erinrar om principerna i agendan för bättre lagstiftning, som redan definierats och tillämpas, och betonar att denna nya princip inte får ges företräde framför dem och måste tillämpas intelligent och försiktigt, i synnerhet inom områdena socialt skydd, miljöskydd, hälsa och konsumentskydd.

1.5 EESK föreslår att man fortsätter att undersöka möjligheterna med innovationsprincipen genom utbyte av god praxis.

1.6 Innovation är en nödvändig förutsättning för hållbar tillväxt i Europa. Man bör därför fastställa ett innovationsvänligt regelverk, även om det inte finns något enkelt samband mellan innovation och regelverk. Utöver lagstiftning måste man också vidta åtgärder för att främja och utveckla innovation (administrativa åtgärder, skatter, investeringsplan osv.).

1.7 Syftet med EU-lagstiftningen bör alltid vara att skapa en rättslig ram som gör det möjligt för företag och medborgare att dra nytta av fördelarna med den inre marknaden och att undvika en onödig administrativ börda. EU-lagstiftningen är framtidssäkrad om den är proaktiv och framsynt. EESK stöder en lagstiftning som anpassar sig. EESK anser att en framtidssäkrad EU-lagstiftning bör utgå från gemenskapsmetoden.

1.8 Man måste undvika onödiga regleringskostnader. Regleringskostnaderna bör stå i proportion till deras nytta.

1.9 EESK anser att all lagstiftning måste vara resultatet av offentliga politiska överläggningar. I detta sammanhang har det civila samhället och arbetsmarknadens parter en mycket viktig roll att spela, och man bör fastställa en lämplig ram för att trygga en social och civil dialog av hög kvalitet där de åsikter som framförs beaktas.

1.10 EESK påminner om att det inte enbart är innehållet i lagstiftningen utan själva lagstiftningsförfarandet som måste vara framtidssäkert för att svara mot företagens och medborgarnas behov.

1.11 En framtidssäkrad lagstiftning måste ha ett tydligt syfte, alltid överensstämja med målen i fördraget och vara flexibel i fråga om införlivande i nationell lagstiftning. Den ska inte gå in på detaljer utan begränsas till att fastställa en ram som ska införlivas i tid och på lämpligt sätt på nationell nivå, bl.a. i samråd med arbetsmarknadens parter och representativa organisationer i det civila samhället och med beaktande av deras synpunkter. Användningen av tidsfristklausuler ("sunset clauses") bör analyseras ytterligare.

1.12 EESK är för ett tydliggörande av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, som ibland används som argument av motståndare till lagstiftningsinitiativ utan att deras bakomliggande resonemang är tillräckligt väl underbyggt.

1.13 Det civila samhället måste fungera som bollplank för en framtidssäkrad lagstiftning. EESK har goda förutsättningar att fungera som mellanhand mellan lagstiftaren och det civila samhällets organisationer och arbetsmarknadsparterna.

1.14 EESK framhåller vikten av konsekvensbedömningar på nationell nivå och EU-nivå, vilket omfattar testet för små och medelstora företag, för såväl lagstiftningsinitiativ som andra initiativ, för att säkerställa att politiska beslut är välgrundade och evidensbaserade. Konsekvensbedömningar utgör ett hjälpmedel för politiska beslut och kan inte ersätta dem.

1.15 EESK begär att rådfrågas när kommissionen, parlamentet och rådet enas om tillbakadragande av lagstiftningsförslag, eftersom det är viktigt att bedöma de materiella och immateriella konsekvenserna av sådana tillbakadraganden.

1.16 Kommittén anser att rådet måste bli öppnare och att en framtida reform av fördragen bör försöka förbättra samstämmigheten i rådets beslut. Parlamentets rättigheter måste stärkas.

1.17 EESK anser att det är nödvändigt att i högre grad utnyttja det fördjupade samarbetet, samtidigt som man undviker att institutionerna försvagas av detta.

1.18 EESK insisterar på att delta i de samråd som bör gå hand i hand med ett fördjupande av EMU. Europaparlamentet och de rådgivande organen bör integreras bättre i den europeiska planeringsterminen.

1.19 Kommittén ställer sig positiv till ett påskyndat lagstiftningsförfarande genom trepartsmöten endast i brådskande situationer.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Det slovakiska ordförandeskapet har bett EESK att yttra sig om en framtidssäkrad lagstiftning och att reflektera över hur EU kan förbättra lagstiftningen för att anpassa den till ekonomins och samhällets behov i dessa tider av snabba förändringar. Ordförandeskapet undrar hur vi kan begränsa regelkostnaderna för företagen till en rimlig nivå, utan att bortse från målen i fördragen.

2.2 EU-lagstiftningen är framtidssäkrad om den är proaktiv och framsynt och tillhandahåller maximal rättslig tydlighet och säkerhet. EESK förespråkar därför en lagstiftning som är anpassningsbar och samtidigt har förmåga att se framåt.

2.3 Lagstiftning behövs också för att uppnå fördragens politiska mål. EU är en social marknadsekonomi och vissa bestämmelser innebär därför kostnader för företagen, till exempel på arbetsmiljöområdet. Det är balansen mellan de ekonomiska och de sociala målen som säkerställer social fred i Europa. En framtidssäkrad lagstiftning måste respektera denna balans och främja ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt solidaritet mellan medlemsstaterna.

2.4 EESK stöder och betonar behovet av att stärka EU-lagstiftningens legitimitet genom bättre lagstiftning, men insisterar på att förståelsen av vad som är framtidssäkert inte får leda till en avpolitisering av lagstiftningsprocessen. Kommittén anser att all lagstiftning måste vara resultatet av politiska överläggningar. I detta sammanhang måste man beakta den viktiga rollen för det civila samhället och arbetsmarknadsparterna inom ramen för den sociala dialogen.

2.5 EU-lagstiftningen är framtidssäkrad om medborgarna betraktar den som legitim. Den måste bygga på representation, samförstånd och deltagande och ha kapacitet att åstadkomma resultat eller lösningar på kollektiva problem.

2.6 EESK anser att EU:s lagstiftningsförfarande bör ses över inom ramen för Lissabonfördraget och vid behov inom ramen för ett nytt fördrag så att EU-politiken kan ge bättre resultat. Det är just denna aspekt av en framtidssäkrad lagstiftning som EESK vill lyfta fram, dvs. dess kvalitet, legitimitet, öppenhet och inkluderande karaktär.

2.7 EESK påminner om att det inte enbart är innehållet i lagstiftningen utan själva lagstiftningsförfarandet som måste vara framtidssäkrat för att svara mot företagens och medborgarnas behov. Det handlar med andra ord om demokrati på europeisk nivå.

2.8 Den politiska viljan hos de folkvalda företrädarna och deras val är därför av avgörande betydelse. All lagstiftning kan analyseras utifrån dess kapacitet att omsätta denna politiska vilja i praktiken, och dömas utifrån dess demokratiska kvalitet. EESK föreslår därför att inte bara lagstiftningens innehåll utan även lagstiftningsprocessen ska undersökas.

2.9 Det nya begreppet "framtidssäkrad lagstiftning" är kopplat till andra initiativ som syftar till att förbättra lagstiftningen. EESK har i flera yttranden⁽¹⁾ uttalat sig om agendan för bättre lagstiftning och Refit-programmet⁽²⁾. Kommittén vill påminna om sitt yttrande om proaktiv juridik⁽³⁾.

2.10 Genomförandet av agendan för bättre lagstiftning och Refit-programmet, som kommissionen lanserade 2012 för att mäta de administrativa bördor som följer av den befintliga lagstiftningen och, om det är lämpligt, undanröja dem, är viktiga prioriteringar för ordförandeskapstrion (Nederländerna, Slovakien och Malta) från januari 2016 till juni 2017. Det är tydligt att idén om en framtidssäkrad lagstiftning är förenlig med dessa program.

2.11 EESK noterar att insatser görs för att förbättra EU-lagstiftningens kvalitet och framhåller att de bör intensifieras. EESK har tagit del av kommissionens meddelande av den 19 maj 2015⁽⁴⁾ och det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016⁽⁵⁾, men konstaterar att kommittén inte gjordes delaktig i detta.

2.12 EESK anser att en lagstiftning som håller hög kvalitet och är enkel, begriplig och konsekvent, som kommissionen, parlamentet och rådet är garanter för, är en förutsättning för att skapa hållbar ekonomisk tillväxt och främja innovation, konkurrenskraft för företag – däribland små och medelstora företag och mikroföretag – samt för att skapa högkvalitativa arbetstillfällen. Det är också viktigt att fullt ut genomföra småföretagsakten på alla områden.

2.13 EU:s lagstiftning "är en viktig integrationsfaktor som inte utgör någon börda eller kostnad som bör minskas. Väl anpassad borgar den däremot för skydd, utveckling och rättssäkerhet för alla europeiska aktörer och medborgare"⁽⁶⁾.

2.14 EESK erinrar om vikten av de principer som redan har fastställts för att garantera lämplig lagstiftning. Hit hör bland annat principerna om korrekt genomförande i tid, subsidiaritet och proportionalitet, försiktighet, förutsägbarhet, "tänk småskaligt först", konkurrenskraftens externa dimension och inremarknadstest.

2.15 Innovationsprincipen, som är ett nytt inslag i lagstiftningen, tycks tillskrivas en allt större betydelse av rådet. Denna princip, som innebär att man vid utarbetande och översyn av lagstiftning tar hänsyn till effekterna på forskning och innovation, är ett av de många kriterierna för utvärdering av kommissionens lagstiftningsförslag på områden med teknisk, teknologisk och vetenskaplig karaktär. Den måste dock tillämpas intelligent och försiktigt, särskilt på områdena socialt skydd, miljöskydd, hälsa och konsumentskydd.

⁽¹⁾ Förteckning över yttranden och informationsrapporter från EESK.

⁽²⁾ EUT C 230, 14.7.2015, s. 66 och EUT C 303, 19.8.2016, s. 45.

⁽³⁾ EUT C 175, 28.7.2009, s. 26.

⁽⁴⁾ "Bättre lagstiftning för bättre resultat – en EU-agenda", COM(2015) 215 final.

⁽⁵⁾ "Bättre lagstiftning", EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT C 303, 19.8.2016, s. 45.

2.16 Det framgår av slutsatserna från rådet (konkurrenskraft) ⁽⁷⁾ att "man [...] bör tillämpa 'innovationsprincipen', vilket innebär att man vid utarbetande och översyn av lagstiftning på alla politikområden beaktar inverkan på forskning och innovation". Detta återspeglas också i det slovakiska ordförandeskapets remiss och i en färsk studie av CEPS ⁽⁸⁾, som fastställer att alltför stränga regler skulle utgöra hinder för investeringar och hämma innovationen. Denna tolkning är även i linje med Refit-programmet.

2.17 EESK anser att man på förhand måste definiera användningen av denna nya princip och noggrant precisera hur den ska användas.

2.18 Enligt EESK bör innovationsprincipen ha samma betydelse som de andra kriterier som nämns i punkt 2.14 och som tillämpas av kommissionen för att undersöka effekterna av ett lagstiftningsförslag. Det är därför nödvändigt att hitta en jämvikt mellan innovationsprincipen och övriga kriterier och säkerställa att den inte ges företräde framför dem.

2.19 EESK föreslår för det slovakiska ordförandeskapet att man fortsätter att undersöka möjligheterna med innovationsprincipen genom utbyte av god praxis. EESK uppmanar kommissionen att mot bakgrund av detta göra en bedömning av möjligheterna med och konsekvenserna av denna nya princip.

2.20 Syftet med EU-lagstiftningen bör alltid vara att skapa en rättslig ram som gör det möjligt för företag och medborgare att dra nytta av den inre marknadens fördelar och friheter, dvs. att främja innovativa krafter i Europa. Detta innebär att man bör undvika onödiga administrativa bördor, medan dåligt utformade, föråldrade och betungande regler bör revideras eller avskaffas.

2.21 EESK anser att regleringskostnaderna bör stå i proportion till deras nytta. Onödiga kostnader och administrativa bördor bör undvikas av hänsyn till företagen, medborgarna och de myndigheter som tillämpar lagstiftningen. Det är viktigt att nettovinsten och mervärdet av en lag är större än dess kostnader för företagen eller samhället som helhet.

3. Framtidsinriktade förslag för en framtidssäkrad lagstiftning

3.1 EESK insisterar på att begreppet "framtidssäkrad lagstiftning" måste definieras bättre. Det måste vara i linje med Europeiska unionens värderingar och mål i enlighet med artiklarna 1 och 2 i Lissabonfördraget. Därför måste innovationsprincipen, som är en av det slovakiska ordförandeskapets prioriteringar ⁽⁹⁾ och således har en stark koppling till det nya begreppet framtidssäkrad lagstiftning, tillämpas på ett ansvarsfullt sätt.

3.2 Innovation är en nödvändig förutsättning för hållbar tillväxt i Europa. All lagstiftning, såväl på EU-nivå som på nationell nivå, måste se till att företag, särskilt små och medelstora företag som har begränsade resurser, inte belastas i onödan. Innovation och konkurrenskraft är grundläggande för den europeiska sociala marknadsekonomins framgång. Innovation behöver ett regelverk av hög kvalitet. Samspelet mellan lagstiftning och innovation är komplicerat och kan inte betraktas endast ur ett kvantitativt perspektiv, dvs. mer eller mindre lagstiftning ⁽¹⁰⁾.

3.3 EESK anser att användningen av tidsfristklausuler ("sunset clauses") i EU-lagstiftningen för att undvika framtida byråkratiska hinder förtjänar att analyseras närmare.

3.4 En framtidssäkrad lagstiftning måste ha ett tydligt syfte, alltid överensstämma med målen i fördragen och vara flexibel när det gäller dess införlivande i nationell lagstiftning, i enlighet med de principer som nämns ovan. Den ska inte gå in på detaljer utan nöja sig med att fastställa en ram som vid behov kan kompletteras antingen med icke-rättsliga instrument eller av nationella tillsynsmyndigheter, arbetsmarknadens parter eller självregleringssystem, varav de sistnämnda alltid kontrolleras av lagstiftaren på lämplig nivå.

3.5 EESK är för ett tydliggörande av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Förenlighet med subsidiaritetsprincipen, eller snarare fördelningen av befogenheter, är av avgörande betydelse för att EU ska fungera väl som ett gemensamt rättsligt område. Motståndare till lagstiftningsinitiativ använder dock ibland dessa två principer som argument utan att underbygga de bakomliggande resonemangen tillräckligt. Det är nödvändigt att klargöra vilka kriterier som avgör tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Europeiska unionens rättsliga område måste vara ett och odelbart.

⁽⁷⁾ Slutsatser från rådet (konkurrenskraft) av den 26 maj 2016 (punkt 2), http://www.consilium.europa.eu/register/sv/content/out/?&typ=ENTRY&i=ADV&DOC_ID=ST-9580-2016-INIT

⁽⁸⁾ Centre for European Policy Studies (CEPS) är en tankesmedja med säte i Bryssel.

⁽⁹⁾ <http://www.eu2016.sk/data/documents/presidency-programme-fra-nahlad2.pdf>

⁽¹⁰⁾ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar "Better regulations for innovation-driven investment at EU level": https://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovrefit_staff_working_document.pdf

3.6 EESK anser att det är nödvändigt att först undersöka lagstiftningsprocessen på europeisk nivå för att förbättra lagstiftningens kvalitet. Ett stort antal initiativ har som syfte att förbättra lagstiftningsprocessen, men parterna i processen kan inte enas om hur detta bör göras. EESK hänvisar till kommissionens riktlinjer i agendan för bättre lagstiftning (19 maj 2015) och det interinstitutionella avtalet (december 2015/16, april 2016), Brok-Bresso-betänkandet (februari 2016), Hübner-betänkandet (mars 2016), Giegold-betänkandet (slutet av maj 2016) och särskilt småföretagsakten (februari 2011). Kommittén uppmärksammar också förslagen från medlemsstaternas regeringar och parlament, initiativ såsom de från European Movement International (MEI) och Europafederalisternas förbund samt bidrag från forskningsinstitut och tankesmedjor.

3.7 Det organiserade civila samhället har avgörande betydelse för utvecklingen av en europeisk allmän opinion. Europa behöver en mindre splittrad allmän opinion som kan fungera som bollplank för en framtidssäkrad EU-lagstiftning. I egenskap av det organ som representerar det organiserade civila samhället i Europa har EESK goda förutsättningar att underlätta konsensus bland de olika aktörerna i det civila samhället på alla nivåer samt i medlemsstaterna. Kommittén är närmare bestämt en viktig mellanhand mellan lagstiftaren och det civila samhällets organisationer och arbetsmarknadsparterna.

3.8 Kommittén är medveten om vikten av konsekvensbedömningar, särskilt för små och medelstora företag. De bör beaktas i lagstiftningsprocessen, men kan inte ersätta den politiska processen.

3.9 Att förenkla lagstiftning som är svår att förstå och tillämpa, eller att slopa reglering som blivit överflödigt, kan medföra fördelar för medborgarna och de ekonomiska aktörerna och på så sätt bidra till en miljö som främjar tillväxt och skapande av fler arbetstillfällen av hög kvalitet ("enabling environment"). EESK begär dock att rådfrågas när kommissionen, parlamentet och rådet enas om tillbakadragande av lagstiftningsförslag. I detta sammanhang är det viktigt att bedöma de materiella och immateriella konsekvenserna av sådana tillbakadraganden och att informera EESK om dem.

3.10 Lissabonfördraget syftar till att stärka Europaparlamentets roll och gemenskapsmetoden. I krisens kölvatten har Europeiska rådet blivit en hörnsten i EU:s institutionella system. EESK anser att denna tendens bör korrigeras. En framtidssäkrad EU-lagstiftning bör utgå från gemenskapsmetoden.

3.11 Mötena i de rådskonstellationer som fattar beslut med kvalificerad majoritet bör vara offentliga för att öka öppenheten och stärka demokratin. Kvalificerad majoritet när rådet fattar beslut bör vara regeln. EESK anser också att en framtida reform av fördragen bör försöka förbättra enhetligheten i rådets beslut, eftersom rådskonstellationerna för närvarande för en delvis motstridig politik med uppenbara konsekvenser för lagstiftningskvalitet.

3.12 Europaparlamentets utökade rättigheter, som fastställs i fördragen men som ännu inte har verkställts, bör genomföras så snart som möjligt. Den begränsade initiativrätt som infördes genom Lissabonfördraget (artikel 225 i EUF-fördraget) bör således tillämpas i högre grad i enlighet med de villkor som anges i fördraget. Ett avslag från kommissionen bör endast vara möjligt av formella skäl, framför allt när det inte finns tillräcklig befogenhetsgrund.

3.13 Skillnader i integrationstakten har sedan länge varit en realitet i EU och är ofrånkomliga också i framtiden med tanke på antalet medlemsstater. I detta sammanhang anser EESK att det är nödvändigt att i högre grad utnyttja det fördjupade samarbetet. Samtidigt bör man se till att EU:s institutioner inte försvagas av olikheterna i utformningen av projekt som syftar till europeisk integration. Det fördjupade samarbetet bör fungera med kvalificerad majoritet.

3.14 EESK ställer sig bakom Europaparlamentets uppmaning att ge Ekonomiska och monetära unionen (EMU) en "ändamålsenlig och demokratisk ekonomisk styrning", och begär på nytt att få delta i de samråd som måste gå hand i hand med en sådan fördjupning av EMU i syfte att involvera det civila samhället.

3.15 EESK anser att det påskyndade lagstiftningsförfarandet genom trepartsmöten endast bör tillämpas i brådskande situationer, vilket för övrigt stämmer överens med vad som anges i fördraget. Till skillnad från Europaparlamentets utskott är trepartsmötena varken öppna eller tillgängliga. En begränsning av lagstiftningsförfarandet till en enda behandling medför en begränsning av det civila samhällets deltagande.

3.16 EESK anser att de verktyg och förfaranden som införts i kölvattnet av finanskrisen och krisen i euroområdet bör integreras bättre i EU:s rättsliga ram. Europaparlamentet och organ såsom Europeiska regionkommittén (ReK) och EESK bör integreras bättre i den europeiska planeringsterminen. Den europeiska stabilitetsmekanismen bör kopplas till EU:s regelverk.

3.17 När det gäller delegerade akter bör kommissionen säkerställa en större insyn i sitt beslutsfattande (se artikel 290 i EUF-fördraget), vilket kommittén har betonat vid upprepade tillfällen.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 519:A PLENARSESSION DEN 21–22 SEPTEMBER 2016

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelser och sanktioner

[COM(2013) 884 final – 2013/0432 (COD)]

(2016/C 487/08)

Huvudföredragande: **Antonello PEZZINI**

Remiss	Europaparlamentet, 22.6.2016
Rättslig grund	Artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt
Ansvarig facksektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande vid plenarsession	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	173/0/3
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) har alltid hävdats att en effektiv tullunion är grundläggande för den europeiska integrationsprocessen, för att man ska kunna garantera att den fria rörligheten för varor är säker och öppen för insyn, genom att gällande konkurrensregler iakttas, att konsumenterna och miljön skyddas i största möjliga utsträckning och att överträdelser, bedrägerier och förfalskningar bekämpas på ett effektivt sätt, och för att främja den legala handeln.

1.2 Kommittén stöder till fullo målen i kommissionens förslag, i den mån som de föreslagna åtgärderna syftar till följande:

- Att ta ett första steg mot ett verkligt gemensamt europeiskt tullsystem, med gemensam styrning, gemensamma administrativa och rättsliga tullmyndigheter, t.ex. en europeisk tulldomstol, ett gemensamt tullregelverk, ett gemensamt informationssystem med enhetliga efterlevnadskontroller och en enhetlig tolkning av regelverket för att främja handeln inom och utanför unionen.
- Att skapa rättssäkerhet och en enhetlig tillämpning av lagstiftningen i hela unionen med hjälp av ett homogent system för att upptäcka och tillskriva ansvar för överträdelser och för att vidta civilrättsliga sanktionsåtgärder såväl som åtgärder av icke-straffrättslig art, i proportion till de tullar som undanhållits och allvarligheten av dessa sett till gemensamt fastställda minsta och högsta tröskelvärden, inbegripet möjligheten till andra sanktioner än böter.

- Att som en integrerad del i lagstiftningen införa stärkta gemensamma system för att förebygga och avskräcka från överträdelser med hjälp av IKT-mallar för överensstämmelse och automatiska system för tidig varning.
- Att införa gemensamma mekanismer för tvistlösning och tillgripande av sanktioner för att främja och påskynda utvecklingen av den europeiska handeln och undvika långdragna och kostsamma rättsliga förfaranden.
- Att till fullo fullgöra skyldigheterna enligt internationella ramverk från Världshandelsorganisationen (WTO) och Världstullorganisationen (WCO).

1.3 EESK begär att man i direktivets mål ska ange att detta instrument, som möjliggör en gradvis men nödvändig övergång till ett gemensamt enhetligt regel-, genomförande- och tolkningssystem, ska kompletteras av kontroll och marknadsövervakning som bygger på automatiska insamlingsmekanismer, utan att detta medför några hinder för den lagliga europeiska handeln.

1.4 Kommittén rekommenderar att den tvåårsrapport som ska läggas fram för Europaparlamentet, rådet och EESK ska innehålla en bedömning av den nationella konvergensen när det gäller tillämpningen av regelverket men även ett förslag på indikatorer för nästa steg i processen när det gäller

- inrättandet av en verklig **europeisk tullmyndighet**,
- inrättandet av en **europeisk tulldomstol**,
- framtagandet av en effektiv och verkningsfull **gemensam tullkodex** som baseras på gemensamma och enhetligt tillämpade bestämmelser och en entydig tolkning, för att harmonisera tullsystemen i fråga om överträdelser och sanktioner.

2. Inledning

2.1 Tullunionen utgör grunden för Europeiska unionen. De materiella och förfarandemässiga bestämmelserna i unionens tullagstiftning har varit helt harmoniserade ända sedan 1992. Den nya tullkodexen för unionen antogs år 2013 genom förordning (EU) nr 952/2013 och trädde i kraft 2016.

2.2 De normativa aspekterna av tullfrågor omfattas av unionens exklusiva behörighet enligt artikel 3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), medan medlemsstaterna har behörighet i frågor som rör gränskontroller, sanktionssystem och tillämpning av lagstiftningen inom ramen för det straffrättsliga samarbetet (EUF-fördraget, avdelning 5).

2.3 EU:s tullverksamhet utgör cirka 16 % av världshandeln och omfattar import och export motsvarande ett värde på över 3 500 miljarder euro per år. De tullavgifter som togs ut 2013 uppgick till 15,3 miljarder euro, vilket utgör nästan 11 % av EU:s budget.

2.4 De olika system som tillämpas i medlemsstaterna för tullrättsliga överträdelser och sanktioner kan medföra att den illegala handeln flyttas till de medlemsstater där risken för upptäckt är mindre och där sanktionerna är mildare medan laglydiga företag får utstå högre kostnader när de bedriver verksamhet i flera jurisdiktioner och då olika sanktionssystem riskerar att förändra handelsflödena och den ekonomiska verksamheten på den inre marknaden och gynna de företag som verkar i länder med mindre hårda tullkontroller.

2.5 Efter införandet av programmet Tull 2013 har man analyserat medlemsstaternas nationella system för tullrättsliga överträdelser och sanktioner. Man har konstaterat att det finns stora skillnader mellan systemen, vilket har bekräftats i djupgående analyser som gjorts på senare tid ⁽¹⁾.

2.6 I själva verket försöker man bekämpa tullrättsliga överträdelser inom 28 ⁽²⁾ olika rättssystem samt olika administrativa och rättsliga traditioner, där det finns stora definitionsmässiga skillnader och diskrepans i sanktionernas stränghet. Den oenhetliga tillämpningen av tullagstiftningen påverkar konkurrensreglerna, som borde vara desamma på den inre marknaden.

2.7 Skillnaderna i tillämpningen av lagstiftningen rör särskilt de administrativa och/eller straffrättsliga sanktionernas art, sanktionernas typ, tröskelvärdena för överträdelsen och överträdelsens omfattning, systemen för förlikning/överenskommelse, ansvarsnivåer och ansvarets art, försvårande och förmildrande omständigheter, tids- och preskriptionsfrister samt juridiska personers ansvar.

⁽¹⁾ Se *Analysis and effects of the different Member States' customs sanctioning systems*. PE 569.990 – januari 2016.

⁽²⁾ För närvarande.

2.8 Det är nödvändigt att åtgärda de tillämpningsmässiga skillnaderna och införa harmoniserade tullsystem i Europa, enligt principen om ett gemensamt tullsystem, inom vilka medlemsstaterna kan godkänna tvistlösningsmekanismer för likvidation vid tullrättsliga överträdelser, i enlighet med överträdelsens art och omfattning, för att försöka undvika långdragna och kostsamma rättsliga förfaranden för båda parter.

2.9 För övrigt måste man komma ihåg att tullunionen är den operativa grenen av många av EU:s handelspolitiska åtgärder och genomför många internationella avtal med anknytning till handelsflöden. Vidare utvecklar den, via medlemsstaternas administrationer, viktiga horisontella processer i fråga om datahantering, hantering av näringsidkare och tillämpningar. De tillämpningsmässiga skillnaderna inom det europeiska systemet har redan blivit föremål för klagomål till WTO.

2.10 Med tanke på de stora funktionsmässiga problem som tullunionen måste ta itu med och som följer av att lagstiftningen tillämpas på olika sätt, vilket riskerar att försvaga den allmänna effektiviteten, har EESK redan fått möjlighet att betona nödvändigheten av "en samlad tullpolitik som bygger på enhetliga, uppdaterade, öppna, effektiva och förenklade förfaranden och som kan främja EU:s ekonomiska konkurrenskraft på internationell nivå" ⁽³⁾.

2.11 Liksom EESK slagit fast ⁽⁴⁾ måste man, för att förverkliga en verklig inre marknad, fastställa bindande tidsfrister för införandet av genomförandebestämmelserna, säkerställa enhetliga tolkningar av tullagstiftningen i unionen, som bör uppträda som en enhetlig förvaltning för att förverkliga en enhetlig behandling av operatörerna över hela EU:s tullområde, ett förenklat förfarande för att få status som godkänd ekonomisk aktör, mer utförlig information till alla berörda operatörer, datoriserade förfaranden och en utbildning av hög kvalitet för tullpersonalen. Sammanfattningsvis måste vi vara kapabla att genomföra ett gemensamt europeiskt tullsystem.

2.12 Det är bara med effektiva steg mot en gemensam europeisk tullunion och lämpliga styrningsförfaranden som man kan åtgärda tullunionens operativa funktionssätt, som fortfarande är komplext och oenhetligt.

3. Kommissionens förslag

3.1 Huvudsyftet med kommissionens förslag till direktiv är att genom ett harmoniseringsdirektiv uppnå en gemensam rättslig referensram för

- likabehandling av de ekonomiska aktörerna,
- effektivt skydd av EU:s ekonomiska intressen,
- effektivt genomdrivande av lagstiftningen på området för tullrättsliga överträdelser och sanktioner,
- rättssäkerhet (*lex certa*) och lika villkor och proportionalitet i fråga om straff (*nulla poena sine culpa*),

genom att säkerställa en enhetlig efterlevnad av tullagstiftningen i hela EU med en harmoniserad tillämpning av reglerna för tullrättsliga överträdelser och sanktioner för att undvika att de nationella systemen skiljer sig för mycket åt i fråga om överträdelser och tillsynsåtgärder, såsom att ändra konkurrensreglerna och påverka den fria rörligheten för varor.

3.2 Kommissionen har i synnerhet med tanke på den rättsliga grund som valts, artikel 33 i EUF-fördraget, föreslagit följande:

- Upprättande av en förteckning över fall som är föremål för sanktionsåtgärder och kan delas in i tre huvudkategorier: fall med *strict liability* (motsvarande strikt ansvar) vid överträdelse, vårdslöshet eller vid uppsåt.

⁽³⁾ Se EUT C 229, 31.7.2012, s. 68.

⁽⁴⁾ Se EESK:s yttranden EUT C 229, 31.7.2012, s. 68 och EUT C 251, 31.7.2015, s. 25.

- En skala av sanktioner som är "effektiva, proportionella och avskräckande" för varje kategori enligt de kriterier som fastställts i domstolens rättspraxis ⁽⁵⁾.
- Åläggande av en rad sanktioner, från 1–30 % av varornas värde eller en fast sats, om överträdelsen rör en viss status eller visst tillstånd.
- Införandet, för att hantera skillnaderna i tidsgränser för straffåtgärder, av en tidsgräns på fyra år från dagen för överträdelsen eller i händelse av en fortsatt eller återkommande överträdelse, från den dag då den upphör.
- Införande av mekanismer för att upphäva det administrativa förfarandet, om samma gärningar innebär att ett straffrättsligt förfarande inleds.
- Främjande av samarbete och informationsutbyte mellan medlemsstaterna.

3.3 Förslaget, som lades fram för tre år sedan av Europeiska kommissionen, har granskats av Europaparlamentet och mött invändningar i flera medlemsstater. Litauens parlament har invänt att den rättsliga grunden (artikel 33 i EUF-fördraget) för förslaget inte ger unionen rätt att vidta åtgärder för att upprätta en ram för överträdelser av tullagstiftningen i unionen och påföljder för sådana överträdelser ⁽⁶⁾, eftersom det inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, i synnerhet när det inte uppfyller kraven enligt principen om tilldelning, enligt vilken unionen endast ingriper om fördragen ger den en rättslig grund för att ingripa.

3.4 Europaparlamentet har nu återupptagit behandlingen av förslaget och anförtrött utarbetandet av sitt yttrande till Kaja KALLAS, föredragande för IMCO-utskottet, som begärt att den rättsliga grunden ska utvidgas till att även omfatta artikel 114 i EUF-fördraget ⁽⁷⁾, som föreskriver obligatoriskt samråd med kommittén. Detta anges också i skrivelsen från ordföranden för Europaparlamentets IMCO-utskott till EESK.

3.5 Kommittén instämmer helt med detta val, och betonar vikten av ett **enhetligt** tullsystem som kan ge värden och enighet, inte bara till den inhemska marknaden, utan också till hela det europeiska samhället som nu mer än någonsin behöver enhetliga system.

4. Allmänna kommentarer

4.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén har alltid hävdat att en effektiv tullunion är en viktig del av den europeiska integrationsprocessen, för att säkerställa den fria rörligheten för varor, i enlighet med konkurrensreglerna och med maximalt konsumentskydd och miljöskydd.

4.2 Kommittén anser att det är viktigt med en gemensam strategi för att förebygga, avskräcka från och upptäcka överträdelser och en enhetlig hantering av fastställandet av påföljder, inklusive förlikningssystem, för att säkerställa ett enhetligt och icke-diskriminerande genomförande av EU-lagstiftningen i hela EU, såsom anges i artikel 3 i EUF-fördraget.

4.3 Kommittén stöder till fullo ett påskyndande av utvecklingsprocessen mot ett effektivt gemensamt europeiskt tullsystem med enhetlig styrning och med en europeisk tullmyndighet samt införandet av gemensamma administrativa och rättsliga organ ⁽⁸⁾, särskilt en europeisk tulldomstol ⁽⁹⁾. Som förebild kan man använda det nordamerikanska systemet där det finns ett enda system för överträdelser och som sista utväg ett enhetligt sanktionssystem, som åtföljs av införandet på förhand av system för förebyggande och för förlikning/uppgörelse som syftar till att begränsa/eliminera kostsamma rättstvister som stör handeln inom gemenskapen, särskilt för små och medelstora företag.

⁽⁵⁾ Se domstolens domar i målen C-382/92 och C- 91/02.

⁽⁶⁾ Se Litauens parlament Seimas – *Kommissionens slutsatser om EU-frågor*, dokument nr ES-14-51, 9.7.2014 nr 100-P-71.

⁽⁷⁾ Artikel 33 i EUF-fördraget är därför den korrekta rättsliga grunden för en ram för samarbete mellan tullmyndigheterna. Artikel 114 i EUF-fördraget är den rättsliga grunden för att anta harmoniseringsåtgärder avseende den inre marknaden. De harmoniseringsåtgärder som avses i denna artikel kräver som en förutsättning att de avvikelser som finns mellan medlemsstaternas lagstiftning kan störa handeln på den inre marknaden.

⁽⁸⁾ Detta är juridiskt möjligt, på grundval av bestämmelserna i artikel 257 i EUF-fördraget, som redan tillämpas för personaldomstolen (dvs. arbetsdomstolen för anställda i Europa) och kan i framtiden användas för att skapa en europeisk domstol för varumärken och patent.

⁽⁹⁾ Modellen skulle kunna vara U.S. Court of International Trade, "The Customs Courts Act of 1980 creates a comprehensive system for judicial review of civil actions arising out of import transactions and federal transactions affecting international trade."

4.4 Enligt kommittén måste en enhetlig tillämpning av EU:s tullagstiftning också omfatta rättstvisteförfarandet för ekonomiska aktörer, vilket gäller för såväl den inre marknaden som den internationella, liksom en förebyggande strategi som bygger på enhetliga, förstärkta IKT-telematiklösningar för att undvika en stor byråkratisk börda i identifieringsarbetet.

4.4.1 Kommittén betonar att det är viktigt att "tullpolitiken bygger på enhetliga, tydliga, effektiva, ändamålsenliga [...] förfaranden, som gör det möjligt för EU att klara den globala konkurrensen och se till att industrins och de europeiska konsumenternas rättigheter [...], samt de immateriella rättigheterna, kan skyddas" ⁽¹⁰⁾.

4.5 Kommittén anser att alla europeiska system för överträdelser, förlikningar eller uppgörelser vid sanktioner bör åtföljas av åtgärder som omfattar alla andra element som ingår i det allmänna systemet för efterlevnad av reglerna, såsom tillsyn, kontroll, utredning och övervakning.

4.6 Kommittén anser att det är mycket viktigt att säkerställa rättssäkerhet och en enhetlig tillämpning över hela EU:s territorium, med hjälp av ett homogent system för att upptäcka överträdelser och väcka åtal, enligt tydliga och väldefinierade kategorier, samt civilrättsliga och icke straffrättsliga påföljder (inklusive möjligheten till icke-ekonomiska sanktioner) som står i proportion till hur allvarlig överträdelsen är, inom ramen för lägsta och högsta gemensamma trösklar, vilket kräver en konvergens av riktlinjer.

4.7 Kommittén anser att detta första konvergenssteg i fråga om överträdelseförfaranden och påföljder inom ramen för den gemensamma tullagstiftningen ska

- anpassa preskriptionstiderna till dem som gäller för underrättelse om tullskuld, som är tre år i enlighet med tullkodexen,
- se till att överträdelser får påföljder i förhållande till graden av skuld,
- fastställa de ekonomiska påföljderna proportionerligt och i enlighet med de obetalda avgifterna och inte enligt varornas värde.

4.8 Kommittén anser att fullständig driftskompatibilitet ska garanteras mellan de olika databaser som används i det europeiska systemet för marknadsövervakning, för att öka den avskräckande effekten av påföljder. Detta bör ske på grundval av en gemensam strategi och ett starkt stöd av EU:s program, för att säkerställa att information utbyts i realtid mellan olika myndigheter på olika nivåer, i synnerhet när det gäller allvarliga brott och påföljder, bland annat för att stärka kampen mot olaglig handel och rationalisera förfarandena för laglig handel.

4.9 I enlighet med domstolens rättspraxis stöder kommittén införandet av artikel 114 utöver artikel 33 i den rättsliga grunden för förslaget, eftersom de åtgärder som avses i artikel 114 i EUF-fördraget syftar till att förbättra villkoren för den inre marknads funktion och bidra till att undanröja snedvridning av konkurrensen, enligt andan i lagstiftningsförslaget i fråga.

4.10 I väntan på en verklig tullunion efterlyser kommittén en förstärkning av EU:s åtgärder för utbildning och utveckling av kvalificerad personal och förstärkning av förvaltningskapaciteten i EU:s regelverk, bland annat genom åtgärder som rör administrativ kapacitet och inrättandet av en gemensam tullinsatsstyrka som kan säkerställa en enhetlig tillämpning av påföljder, förlikningar och uppgörelser.

4.11 Kommittén rekommenderar att man i den rapport som kommissionen ska lägga fram vartannat år till Europaparlamentet, rådet och EESK inte bara tar upp en utvärdering av konvergensnivån i medlemsstaterna, utan även och framför allt ger en översiktlig bild av viktiga resultatindikatorer för tullrättsliga sanktioner, spridning av bästa praxis, effektiviteten av sådana tjänster och effektiviteten i det antagna EU-regelverket, för att utvärdera nästa steg mot skapandet av **en verklig europeisk tullmyndighet, en europeisk tulldomstol och bildandet av en effektiv och ändamålsenlig gemensam tullstyrka.**

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁰⁾ Se EESK:s yttrande (EUT C 271, 19.9.2013, s. 66).

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer

[COM(2016) 198 final – 2016/0107 (COD)]

(2016/C 487/09)

Föredragande: **Victor ALISTAR**

Medföredragande: **Petru Sorin DANDEA**

Remiss	Europaparlamentet, 28.4.2016 Rådet, 28.4.2016
Rättslig grund	Artikel 50 första stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig facksektion	Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av facksektionen	8.9.2016
Antagande vid plenarsession	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	204/7/16

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK stöder kommissionens förslag som syftar till ökad transparens i skattesystemen tack vare en landsspecifik rapportering och anser att denna åtgärd kommer att stärka medborgarnas förtroende för Europeiska unionen.

1.2 Skattransparens utgör ett användbart verktyg för att garantera att multinationella företags bidrag till de offentliga intäkterna i de länder där företagen är aktiva erkänns.

1.3 EESK konstaterar att både allmänheten och näringslivet kräver en publicering av specifika uppgifter inom ramen för ett landsspecifikt system för att uppfylla skatteskylldigheter som redan fastställts i andra förordningar inom EU, i medlemsstaterna och på kapitalmarknaderna.

1.4 Ett klimat med rättvis ekonomisk konkurrens säkerställs då skattebördan mellan alla aktörer som är aktiva på den inre marknaden när det gäller vinster som görs på den europeiska inre marknaden är likvärdig, oberoende av deras organisationsmodell på den globala marknaden.

1.5 Samtidigt som de standarder kommissionen föreslagit är minimala och mer begränsade än OECD:s standarder beträffande de uppgifter som ska rapporteras kräver förslaget till direktiv i gengäld att de publiceras för att säkerställa samstämmighet med företagens etiska uttalanden och offentliga ansvar gentemot alla konsument, partner och skattebetalare i Europeiska unionen. Därför anser EESK att de uppgifter som ska tillhandahållas ska vara de som BEPS-normerna föreskriver, som redan har antagits av EU och de flesta medlemsstater, eftersom bestämmelserna om granskningen hänvisar till principen om insyn och inte syftar till att reducera de internationella åtaganden som hittills gjorts.

1.6 EESK anser att kommissionens bestämmelser i åtgärds paketet mot skatteflykt måste se till att stora eller multinationella företag som ärligt respekterar sina skatteplikter inte missgynnas av andra multinationella företags aggressiva skatteplanering.

1.7 EESK rekommenderar att uppgifterna publiceras på ett av EU:s officiella språk för att förverkliga målet att ge den stora allmänheten en reell tillgång till uppgifter om hela den inre marknaden.

1.8 För att underlätta den administrativa bördan som publiceringen och administrationen av uppgifterna medför på unionsnivå, anser EESK att det är lämpligt att kräva att medlemsstaterna för ett offentligt register över de landsspecifika deklARATIONERNA, tillsammans med ett standardiserat europeiskt system.

1.9 I enlighet med medlemsstaternas och kommissionens åtaganden inom ramen för partnerskapet för öppen förvaltning (Open Government Partnership) måste publiceringen av uppgifterna i en portal vara i form av ett öppet system som hjälper det civila samhället och företagen att få tillgång till detta system och underlättar användningen av det.

1.10 EESK bedömer att kommissionen för att lösa de bakomliggande problemen måste presentera ett mer ambitiöst paket med åtgärder som fullföljer den aktuella åtgärden för skatteharmonisering och ser till att de resurser som krävs för investeringsprogram, socialskydd och ekonomisk tillväxt inom medlemsstaterna samlas in på ett effektivt, proportionerligt och icke-diskriminerande sätt, samtidigt som man undviker en urholkning av skattebasen och riskerna för missbruk och överdriven beskattning i vissa jurisdiktioner.

1.11 EESK anser att gränsen på 750 miljoner euro är allt för hög och anser att den bör sänkas eller att en tidsplan bör utarbetas för att gradvis sänka denna tröskel.

1.12 Tydligare kriterier måste fastställas för att definiera god skatteförvaltning och identifiera de skattejurisdiktioner som inte följer den.

2. Europeiska kommissionens förslag

2.1 I mars 2016 presenterade Europeiska kommissionen ett meddelande⁽¹⁾ som omfattade ett förslag till direktiv om ändring av redovisningsdirektivet⁽²⁾. Detta direktivförslag lades fram inom ramen för åtgärds paketet mot skatteflykt som kommissionen presenterade i mars 2016 som en del av handlingsplanen⁽³⁾ för ett öppnare, rättvisare och effektivare system för företagsbeskattning.

2.2 Att bekämpa skatteflykt och aggressiv skatteplanering är en politisk prioritering för Europeiska kommissionen. Med sitt förslag avser kommissionen garantera tillämpning av principen att vinster bör beskattas i det land där de skapas.

2.3 Direktivförslaget kräver att multinationella företag med en omsättning som överstiger 750 miljoner euro i en landsspecifik rapport offentliggör den inkomstskatt de betalar tillsammans med annan relevant skatterelaterad information.

2.4 Förslaget innebär inte några nya skyldigheter för små företag och mikroföretag beträffande betald inkomstskatt.

2.5 Förslaget till direktiv om ändring av direktiv 2013/34/EU omfattar åtgärder som syftar till att på ett enhetligt sätt införa åtgärd 13⁽⁴⁾ i OECD:s handlingsplan BEPS (*base erosion and profit shifting* – åtgärdsplan för att bekämpa urholkning av skattebasen och överföring av vinster) i medlemsstaterna. Dessa bestämmelser syftar till att förbättra mekanismen för automatiskt utbyte av upplysningar mellan medlemsstaternas skattemyndigheter, inklusive uppgifter om multinationella företags resultat vid räkenskapsårets slut.

2.6 Kommissionens förslag är ett svar på Europaparlamentets begäran att införa landsspecifik rapportering av företagsbeskattning i EU.

⁽¹⁾ COM(2016) 198 final.

⁽²⁾ Direktiv 2013/34/EU.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/company_tax/anti_tax_avoidance/timeline_without_logo.png

⁽⁴⁾ <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting-action-13-2015-final-report-9789264241480-en.htm>

2.7 Kommissionens avdelningar genomförde ett omfattande samråd mellan juni och december 2015 angående förslagen om att införa ett system för landsspecifik rapportering. De 400 aktörer som deltog omfattade bland annat företag, branschorganisationer, icke-statliga organisationer, medborgare och tankesmedjor. Flertalet personer som deltog i det offentliga samrådet uppmanade EU att leda debatten och eventuellt gå längre än nuvarande initiativ på internationell nivå när det gäller landsspecifik rapportering. Majoriteten av de företag som svarade sade sig föredra en landsspecifik rapportering i linje med OECD:s norm BEPS.

2.8 Förslaget baserar sig på en konsekvensanalys som mottogs positivt av nämnden för lagstiftningskontroll och har genomgått flera förbättringar enligt ett utlåtande från nämnden.

2.9 Kommissionen uppskattar att omkring 6 000 företag borde utveckla en deklARATION fördelad landsspecifikt eftersom de bedriver verksamhet i EU. Av dessa har omkring 2 000 företag sitt säte i EU, det vill säga en bråkdel av totalt 7,5 miljoner europeiska företag.

3. Allmänna och särskilda kommentarer

3.1 I förslaget till direktiv efterlyses ett enhetligt genomförande i alla medlemsstater av reglerna i OECD:s BEPS-handlingsplan⁽⁵⁾, som syftar till att bekämpa aggressiv skatteplanering på global nivå. Såsom kommittén redan har påpekat i tidigare yttranden⁽⁶⁾ välkomnar EESK kommissionens initiativ och stöder dess insatser för att bekämpa den aggressiva skatteplanering som vissa multinationella företag ägnar sig åt och som bidrar till att urholka medlemsstaternas skattebaser med ett belopp som uppskattas till flera tiotals miljarder euro per år.

3.2 Kommissionens åtgärder mot skatteflykt bidrar till att förstärka transparensen i skattepraxisen och skapar ett legitimt tryck för att säkerställa en rättvis ram för konkurrens och ekonomiska resultat mellan företag som har resurser för skatteplanering och dem som enbart är verksamma på den inre marknaden. Direktivet ändrar inte på skatteprinciperna, men inför ökad transparens när det gäller tillämpningen av dem enligt önskemål från den europeiska allmänheten efter skandalerna med Luxemburg-läckorna (Luxleaks) och Panamadokumenterna.

3.3 Förslaget till direktiv utesluter 85–90 % av de multinationella företagen från sitt tillämpningsområde genom att fastställa en tröskel på 750 miljoner euro för när det blir obligatoriskt att lämna in landsspecifik rapportering. EESK anser att tröskeln är för hög och diskriminerande. Genom att lämna majoriteten av de multinationella företagen utanför direktivets tillämpningsområde är det sannolikt att de beräknade effekterna av direktivets tillämpning minskar.

3.4 EESK anser att tröskeln på 750 miljoner euro bör revideras nedåt gradvis och att en tidtabell bör utarbetas för detta ändamål efter en mellanliggande konsekvensanalys.

3.5 Kommissionen föreslår att den landsspecifika rapporteringen ska omfatta en uppsättning uppgifter som räknas upp i artikel 48c i förslaget till direktiv. EESK bedömer att man i denna uppgiftskategori även bör inkludera en redogörelse per företag för verksamhet som eventuellt genomförts på vissa skattejurisdiktioners territorium som förekommer i förteckningen i artikel 48 g. För att tillämpningen av direktivet ska uppnå avsedda resultat bör förteckningen över typer av information som ska redovisas enligt artikeln som nämns ovan även omfatta uppgifter som gäller företagets tillgångar och försäljningar, liksom en förteckning över företagets alla filialer och dotterföretag, vilket OECD:s norm BEPS rekommenderar.

3.6 Kommissionen föreslår att den landsspecifika rapporteringen ska vara detaljerad och presentera separata årsredovisningar för varje medlemsstat där moderföretaget äger dotterföretag eller filialer. För jurisdiktioner utanför Europeiska unionen fastställer direktivförslaget att informationen ska presenteras konsoliderat. EESK uppskattar att denna konsoliderade presentation av uppgifter sannolikt kan dölja eventuell specifik, aggressiv skatteplanering, vilket medför minskad effektivitet i tillämpningen av direktivet. EESK rekommenderar att kommissionen ser till att den landsspecifika rapporteringen publiceras detaljerat per skattejurisdiktion för alla jurisdiktioner där moderföretaget innehar dotterföretag eller filialer.

3.7 Artikel 48 g i direktivförslaget omfattar utarbetandet av en förteckning över skattejurisdiktioner som inte samarbetar eller respekterar standarderna med avseende på god förvaltning i skattefrågor. EESK har uttryckt sitt stöd för tanken på en europeisk förteckning över de jurisdiktioner som vägrar att tillämpa standarderna för god förvaltning i skattefrågor⁽⁷⁾. För närvarande har de flesta medlemsstater egna system med förteckningar och påföljder vid finansiella transaktioner med

⁽⁵⁾ <http://www.oecd.org/ctp/beps-actions.htm>

⁽⁶⁾ Se EESK:s yttranden om "Bekämpning av skattebedrägerier och skatteflykt" (EUT C 198, 10.7.2013, s. 34) och "Åtgärds paket mot skatteflykt" (EUT C 264, 20.7.2016, s. 93).

⁽⁷⁾ Se EESK:s yttrande om paketet om skattetransparens (EUT C 332, 8.10.2015, s. 64).

dessa jurisdiktioner. EESK anser att en förteckning på EU-nivå där man fastställer tydliga kriterier för att identifiera jurisdiktioner som vägrar att följa spelreglerna samt de påföljder som ska tillämpas på ett enhetligt sätt av alla medlemsstater skulle vara ett betydligt effektivare instrument för att bekämpa skatteflykt och aggressiv skatteplanering. Därför ställer sig EESK bakom de åtgärder som kommissionen lägger fram i sin strategi.

3.8 För att förverkliga målet, med avseende på den offentliga politiken, att förbättra företagens skattetransparens, rekommenderar EESK att ett offentligt nationellt register införs som förvaltas av medlemsstaternas skattemyndigheter, så att den landsspecifika rapporteringen finns tillgänglig utan restriktioner. För att underlätta arbetsprocessen och minska företagens administrativa börda, rekommenderar EESK i detta sammanhang att direktivet fastställer ett gemensamt standardformat för medlemsstaterna som gör det möjligt att behandla uppgifter enligt ett öppet system i enlighet med åtagandena inom ramen för partnerskapet för öppen förvaltning.

3.9 För att garantera ett enhetligt system för skatteetik på den inre marknaden anser EESK också att det krävs att skattepolitiken stärks av en förhöjd harmonisering av principer och strategier för beskattning, som mer och mer lägger tyngdpunkten på principen om beskattning av vinster där de genereras, inklusive för produktions- och kommersialiseringsrelationer medlemsstater emellan.

3.10 Med tanken på de upprepade kraven från det civila samhällets organisationer på större transparens och insyn när det gäller beskattning av multinationella företag välkomnar EESK kommissionens förslag att i direktivet införa en skyldighet för medlemsstaterna att offentliggöra uppgifterna i de landsspecifika rapporterna.

3.11 Enligt direktivförslaget ska den landsspecifika rapporteringen publiceras på medlemsstatens officiella språk på det territorium där företaget utövar sin verksamhet. EESK anser att det även finns anledning att genomföra publiceringen på minst ett främmande språk med internationell spridning för att garantera att allmänheten har tillgång till den skattemässiga information som ingår i den.

3.12 Med tanke på de negativa effekter som krisen har medfört för den administrativa kapaciteten hos medlemsstaternas skattemyndigheter, rekommenderar EESK kommissionen och skattemyndigheterna att tillsätta nödvändiga personalresurser och ekonomiska resurser för att garantera att genomförandet av de nya reglerna inom beskattningen lyckas.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/399 vad gäller användningen av in- och utresesystemet

[COM(2016) 196 final – 2016/0105 (COD)]

och Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett in- och utresesystem som har till syfte att registrera in- och utreseuppgifter och uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser och om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utresesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av förordning (EG) nr 767/2008 och förordning (EU) nr 1077/2011

[COM(2016) 194 final – 2016/0106 (COD)]

(2016/C 487/10)

Föredragande: **Cristian PÎRVULESCU**

Remiss	Europaparlamentet, 9.5.2016
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt
Ansvarig facksektion	Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av facksektionen	9.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	155/2/0
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén anser att systemet för in- och utresa (EES), i sin nya form, är nödvändigt, eftersom det ger ett mervärde när det gäller säkerheten på europeisk nivå. Liksom inom andra politik- och regleringsområden främjar kommittén genom sina yttranden ett balanserat förhållningssätt som gör det möjligt att förena säkerhetskraven och en korrekt tillämpning av lagstiftningen, utan att någonsin avvika från de grundläggande värden som Europeiska unionen står för.

1.2 Kommittén anser att genomförandet av detta nya system för in- och utresa bör åtföljas av upplysningskampanjer för att så tydligt som möjligt förklara hur systemet fungerar, med tonvikt på skyddet av personuppgifter. Vi rekommenderar att informations- och utbildningskampanjer anordnas för såväl myndigheter som tredjelandsmedborgare.

1.3 Kommittén anser att det är nödvändigt att ge den personal som arbetar med driften av systemet tillräcklig information och fortbildning. Vi rekommenderar att fortbildningen av denna personal ges lämpligt ekonomiskt och institutionellt stöd.

1.4 Kommittén anser att respekten för de grundläggande rättigheterna fortlöpande bör övervakas av EU:s specialiserade organ, men att även det civila samhället på europeisk och nationell nivå skulle kunna göras delaktigt.

1.5 När det gäller personuppgifter understryker kommittén att rätten till tillgång, rättelse och radering av dessa måste vara klart definierad och garanterad.

1.6 Kommittén anser att man, efter inrättandet av systemet, bör genomföra en liknande undersökning som den som gjorts inom ramen för pilotprojektet för att kunna bedöma systemets konsekvenser för resenärerna i praktiken.

2. Inledning: bakgrund och motivering för införandet av ett nytt EU-system för in- och utresa

2.1 Med tanke på att det uppskattas att antalet reguljära gränspassager år 2025 kommer att uppgå till 887 miljoner, varav en tredjedel förväntas vara tredjelandsmedborgare som besöker Schengenområdet under en kortare tid, bör gränserna moderniseras på ett sätt som möjliggör en gemensam och effektiv förvaltning av resenärsflödet.

2.2 Tillämpningsområdet för det nya systemet för in- och utresa omfattar gränspassager av alla tredjelandsmedborgare som reser in till Schengenområdet för kortare vistelser (högst 90 dagar under en 180-dagarsperiod), oavsett om de måste ha en visering, omfattas av ett undantag från kravet på visering eller, i förekommande fall, har en rundresevisering (upp till ett år).

2.3 Införandet av systemet för in- och utresa syftar till att 1) motverka förseningar vid gränskontrollerna och förbättra kvaliteten på dessa kontroller för tredjelandsmedborgare, 2) trygga en systematisk och tillförlitlig identifiering av personer som överskridit den tillåtna vistelsen och 3) stärka den inre säkerheten samt kampen mot terrorism och grov brottslighet.

2.4 I februari 2013 lade kommissionen fram ett paket med lagstiftningsförslag om smarta gränser för att modernisera förvaltningen av Schengenområdets yttre gränser. Sedan 2013 har flera ändringar gjorts för att underlätta utformningen och genomförandet av systemet för in- och utresa:

2.4.1 Informationssystemet för viseringar (VIS) fungerar fullt ut och den biometriska verifieringen av viseringssinnehavare genom VIS vid Schengenområdets yttre gränser har blivit obligatorisk.

2.4.2 Dialogerna med länderna på västra Balkan och länderna vid EU:s östra och sydöstra gränser om viseringsliberalisering har slutförts eller påskyndats, vilket kommer att leda till att en större andel resenärer som inte omfattas av viseringskrav reser in i EU.

2.4.3 Fonden för inre säkerhet (ISF-B) har antagits, och den har avsatt 791 miljoner euro för utvecklingen av smarta gränser.

2.4.4 I *den europeiska migrationsagendan* fastställdes gränsförvaltning som en av fyra pelare för bättre migrationsförvaltning.

2.4.5 Genom EU-domstolens dom om datalagringsdirektivet förtydligas bestämmelserna om de villkor och garantier som ska respekteras vid lagring och användning av uppgifter i systemet för in- och utresa.

3. Allmänna kommentarer om införandet av ett nytt EU-system för in- och utresa

3.1 Kommittén anser att det är nödvändigt att övergå från ett icke-integrerat och tungrovt system som bygger på att gränspersonalen stämplar resehandlingar till ett praktiskt taget automatiskt system som underlättar tillträdet för tredjelandsmedborgare. I detta fall är mervärdet av EU:s insatser uppenbart. EU behöver ett gränssystem som både gör det möjligt att hantera den ökade rörligheten och garantera säkerheten inom unionens territorium, ett system som underlättar rörlighet utan att undergräva de grundläggande rättigheterna.

3.2 Kommittén välkomnar att systemet har varit föremål för ett pilotprojekt och att konsekvenserna för tredjelandsmedborgare av användningen av olika biometriska identifieringssystem har kunnat observeras i praktiken (se den studie som offentliggjordes efter pilotprojektet)⁽¹⁾. Resultaten av undersökningen visar att de svarande generellt sett har förtroende för biometrisk teknik och speglar den allmänna uppfattningen bland experter när det gäller de säkraste och mest tillförlitliga biometriska identifieringsmetoderna för att fastställa en persons identitet.

⁽¹⁾ Europeiska byrån för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa, 2015, "Smart Borders Pilot Project. Report on the technical conclusions of the Pilot", volym 1.

3.3 Vi ser positivt på deltagandet av *byrån för grundläggande rättigheter*, som bland tredjelandsmedborgare med erfarenhet av systemet har genomfört en opinionsundersökning om olika biometriska system som skulle kunna användas, för att på olika typer av platser (flygplatser, järnvägsstationer, hamnar och sjögränser samt gränsövergångsställen vid vägar) och under olika förhållanden undersöka tredjelandsmedborgares biometriska kännetecken. Alla system som användes vid detta försök är redan tillgängliga på marknaden ⁽²⁾.

3.4 Resultaten av undersökningen visar att insamlingen av biometriska uppgifter uppfattas som förödmjukande av vissa grupper av personer, i genomsnitt 45 % av de svarande (Nordamerika – 30 %, Europa – 43 %, Latinamerika och Västindien – 46 %, Asien – 52 % och Afrika – 58 %) ⁽³⁾. När det gäller typen av biometriska uppgifter som samlas in ansåg flest svarande (32 %) att irisskanning var verkligen förödmjukande, följt av ansiktsigenkänning (26,2 %). Det är också värt att påpeka att en stor del av de tillfrågade (44,3 %) ansåg att användningen av detta system skulle leda till mindre diskriminering.

3.5 Kommittén har genom sina yttranden vid upprepade tillfällen strävat efter att främja ett balanserat förhållningssätt som gör det möjligt att förena säkerhetskraven och en korrekt tillämpning av lagstiftningen, utan att någonsin avvika från de värden som unionen står för eller dess vision om ett fritt, öppet och säkert område.

3.6 Det är ytterst viktigt att Europeiska unionen och dess medlemsstater underlättar systemet för in- och utresa för att locka till sig, snarare än att avskräcka, fler besökare, från turister till affärsmän och yrkesverksamma. Kommittén vill därför fästa uppmärksamheten på den oroande utvecklingen i flera medlemsstater som tenderar att bli allt mindre benägna att ta emot tredjelandsmedborgare. "Kommittén [fruktar] att man inte kan förvänta sig att medlemsstaterna kommer att göra det lättare för medborgare från tredjeländer att komma in i EU, när det samtidigt finns medlemsstater som hotar att utvisa EU-medborgare till deras ursprungsländer på grund av att de saknar sysselsättning eller helt enkelt hindrar dem från att resa in ⁽⁴⁾."

3.7 I ett tidigare yttrande om smarta gränser betonade EESK att "EU:s identitet både explicit och implicit förknippas med öppenhet och sammanlänkning inte bara inom länder utan också över gränserna. EU är ett dynamiskt kulturellt, socialt, politiskt och ekonomiskt område, och gränsöverskridande rörlighet är av största betydelse om unionen ska kunna behålla sin ställning på den globala arenan. Mot den bakgrunden bör EU-institutionerna och medlemsstaterna se till att de nya systemen inte påverkar tredjelandsmedborgares resor och vilja att resa till EU ⁽⁵⁾."

3.8 I samma yttrande framhöll kommittén vikten av att skydda de grundläggande rättigheterna, att säkerställa icke-diskriminering och att med förfarandemässiga och institutionella medel garantera integriteten och en lämplig användning av de uppgifter som samlas in och lagras i systemet.

3.9 Det är fortfarande oklart i vilken utsträckning medlemsstaterna budgetmässigt och institutionellt måste bidra till genomförandet av detta system. Denna fråga måste klargöras, och man måste hitta sätt att få ett fast åtagande från medlemsstaternas sida att samarbeta och bidra till genomförandet av systemet.

3.10 EESK vill fästa uppmärksamheten på liknande experiment i länder som har genomfört samma typ av system. Medborgarnas och alla berörda parter förväntningar måste anpassas i enlighet med systemets kapacitet att uppnå alla mål som fastställts.

4. Särskilda kommentarer

4.1 När det gäller de biometriska kännetecknen välkomnar kommittén minskningen av antalet fingeravtryck från 10 till 4, det lägsta antal som krävs för relevanta uppgifter i kombination med ansiktsigenkänning.

⁽²⁾ Europeiska byrån för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa, 2015, "Smart Borders Pilot Project. Technical Report Annexes", november 2015, s. 307–335.

⁽³⁾ Europeiska byrån för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa, 2015, "Smart Borders Pilot Project. Technical Report Annexes", november 2015, s. 322.

⁽⁴⁾ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om 'Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Ett öppet och säkert EU' – COM(2014) 154 final (EUT C 451, 16.12.2014, s. 96).

⁽⁵⁾ Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om 'Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett system för in- och utresa som har till syfte att registrera in- och utreseuppgifter för tredjelandsmedborgare som passerar EU-medlemsstaternas yttre gränser' – COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD) 'Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 562/2006 vad gäller användningen av systemet för in- och utresa och programmet för registrerade resenärer' – COM(2013) 96 final – 2013/0060 COD och 'Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för registrerade resenärer' – COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD) (EUT C 271, 19.9.2013, s. 97).

4.2 När det gäller personuppgifter understryker kommittén att rätten till tillgång, rättelse och radering av dessa måste vara klart definierad och garanterad.

4.3 Det är absolut nödvändigt att de behöriga myndigheterna vid genomförandet av systemet för in- och utresa säkerställer respekten för den mänskliga värdigheten och integriteten hos de personer som uppmanas att lämna uppgifter och att de bemödar sig om att undvika diskriminering på grund av kön, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religiös eller filosofisk övertygelse, politisk åskådning, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

4.4 Genomförandet av systemet för in- och utresa har en betydande inverkan på utövandet av de rättigheter som fastställs i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna: rätten till mänsklig värdighet (artikel 1), förbudet mot slaveri och tvångsarbete (artikel 5), rätten till frihet och säkerhet (artikel 6), respekten för privatlivet och familjelivet (artikel 7), skyddet av personuppgifter (artikel 8), rätten till icke-diskriminering (artikel 21), barnets rättigheter (artikel 24), äldres rättigheter (artikel 25), rättigheter för personer med funktionsnedsättning (artikel 26) och rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 47). Kommittén anser att respekten för de grundläggande rättigheterna fortlöpande bör övervakas av EU:s specialiserade organ, men att även det civila samhället på europeisk och nationell nivå skulle kunna göras delaktigt.

4.5 Även om pilotprojektet för att testa hur systemet fungerar på flera platser inte gav upphov till något betydande motstånd eller förbehåll hos användarna, tyder resultaten av den undersökning som utfördes av byrån för grundläggande rättigheter på att vissa grupper kan få svårt att använda systemet och att det kommer att uppfattas negativt av allmänheten. Det är möjligt att det även finns grupper som är tveksamma till insamling av biometriska uppgifter, antingen av kulturella eller religiösa skäl eller för att de inte har förtroende för myndigheternas sätt att använda och skydda uppgifterna.

4.6 I detta sammanhang anser kommittén att genomförandet av detta system bör åtföljas av upplysningskampanjer för att så tydligt som möjligt förklara hur systemet fungerar, med tonvikt på skyddet av personuppgifter. Alla försiktighetsåtgärder som vidtas beträffande insamlingen, lagringen och användningen av uppgifterna måste offentliggöras för att övervinna eventuella förbehåll och underlätta en obehindrad rörlighet.

4.7 Kommittén anser att det är nödvändigt att ge den personal som arbetar med driften av systemet tillräcklig information och fortbildning. Såsom även framgår av pilotprojektet framhåller gränspersonalen själv behovet av fortbildning för att bekanta sig med den nya utrustningen och de nya förfarandena⁽⁶⁾. Medlemsstaterna ansvarar å sin sida för att systemet fungerar som det ska. I detta avseende bör man inrikta sig på regler och förfaranden som gör det möjligt att fastställa medlemsstaternas ansvar vid skada på grund av att bestämmelserna i förordningen inte respekterats.

4.8 Kommittén anser att överföring av personuppgifter som medlemsstaterna samlat in genom systemet för in- och utresa eller tillhandahållande av dessa till tredjeländer, internationella organisationer eller privaträttsliga enheter som är etablerade i eller utanför EU måste begränsas och vara fullt motiverat.

4.9 Kommittén anser att de utsedda myndigheterna och Europol bör begära åtkomst till systemet för in- och utresa enbart om de har rimliga skäl att anta att detta skulle ge dem möjlighet att erhålla information som väsentligt bidrar till att förebygga, upptäcka eller utreda terroristbrott eller andra grova brott. Användningen av systemet för in- och utresa kommer att ha ett mervärde för polisarbetet, men det är viktigt att strikt reglera tillträdet.

4.10 Kommittén välkomnar att de förväntade kostnaderna för systemet har reviderats nedåt kraftigt (från 1,1 miljarder till 480 miljoner euro).

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽⁶⁾ Europeiska byrån för den operativa förvaltningen av stora it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa, 2015, "Smart Borders Pilot Project. Report on the technical conclusions of the Pilot", volym 1, s 14.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att trygga gasförsörjningen och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010

[COM(2016) 52 final – 2016/0030 (COD)]

(2016/C 487/11)

Föredragande: **Graham WATSON**

Remiss	Europeiska kommissionen, 16.9.2016 Europaparlamentet, 7.3.2016 Europeiska unionens råd, 9.3.2016
Rättslig grund	Artikel 194 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt och artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget)
Ansvarig facksektion	Transporter, energi, infrastruktur och informationssamhäl- let
Antagande av facksektionen	7.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	22.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	133/4/9

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EU:s politik för att trygga naturgasförsörjningen har delvis lyckats att uppmuntra medlemsstaterna att tänka solidariskt och prioritera delad försörjningstrygghet. De flesta energipolitiska frågor behandlas dock fortfarande främst som nationella intressen. För att europeiska medborgare ska kunna åtnjuta den försörjningstrygghet som de förväntar sig måste energiförsörjningen hanteras mer samordnat på EU-nivå.

1.2 Vid en sådan reglering på EU-nivå måste man ta hänsyn till den bredare ramen när det gäller globala åtgärder för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna enligt de mål som fastställdes i Parisavtalet, till EU:s strategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik och till olika geopolitiska spänningar i Europa och runt om i världen, bl.a. flyktingströmmar, kriser vid EU:s gränser inklusive den senaste tidens kriser i Ukraina, Turkiet, Libyen och Georgien samt en växande regionalism som hotar den europeiska integrationen.

1.3 Det krävs betydande investeringar för att trygga gasförsörjningen i Europa. Det är viktigt att de i första hand kommer från privata källor, eftersom vinster inom gas- och oljeindustrin är så omfattande att statligt stöd inte borde vara nödvändigt. En förutsägbar och tillförlitlig politisk ram är nödvändig för att säkerställa investerarnas förtroende och därmed även en stabil och pålitlig gasförsörjning.

1.4 Förslaget till förordningen har utformats för att förebygga den typ av gasförsörjningskriser som inträffade 2006 och 2009. Den största delen av gasbehovet gäller uppvärmning av byggnader. Ett välutnyttjat program för att öka energieffektiviteten i byggnader genom efterinstallation enligt förslag i direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, särskilt om det riktar sig mot byggnader som värms med gas, skulle leda till en avsevärd minskning av gasbehovet, i synnerhet under vintermånaderna, då tidigare kriser inträffade.

1.5 Naturgas utgör fortfarande en viktig överbryggande energikälla och bidrar i stor utsträckning till att minska växthusgasutsläppen, de kemiska utsläppen och utsläppen av farliga giftiga ämnen, t.ex. PM₁₀- och PM_{2,5}-partiklar. Med utsläppsnivåer som är betydligt lägre än för kol är en större andel naturgas i medlemsstaternas energimix av särskild betydelse för förbättringen av luftkvaliteten och människors hälsa i medlemsstaterna och deras grannländer. Men övergången till en koldioxidsnål ekonomi måste påskyndas, och gasupphandlingspolitiken måste ta hänsyn till detta.

1.6 Energikonsumenterna kan ha en viktig roll i utvecklingen och hanteringen av försörjningen. Metoder för att aktivera konsumenterna bör utvecklas i samarbete med konsumenterna själva, inbegripet när det gäller innovativ användning av IKT. Energifattigdom bör hanteras i första hand genom socialpolitiska åtgärder. Sådana åtgärder bör omfatta särskilda nationella handlingsplaner för att stimulera investeringar i byggnadsrenoveringsprogram i enlighet med artikel 4 i direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, med särskilt fokus på energifattiga och utsatta konsumenter och främja samarbete mellan arbetsmarknadens parter.

1.7 Utvecklingen av förnybara energikällor i kombination med elektrifiering i ökande takt kan mycket väl reducera EU:s gasförbrukning och därmed även importen. Ju fortare förnybara energikällor tas i bruk, ju mindre relevant kommer EU:s utrikespolitik för att trygga gasförsörjningen att bli. Kommittén begär att kommissionen tillhandahåller en bedömning av hur noggrann samordningen har varit mellan EU:s gasförbrukningsprognoser, EU:s försörjningstrygghet i fråga om gas, utvecklingen av förnybara energikällor och förbättringen av energieffektiviteten inom alla sektorer.

2. Inledning (sammanfattning av kommissionens förslag)

2.1 Mot bakgrund av de ekonomiska störningar och det individuella lidande som avbrott i gasförsörjningen innebär avser kommissionen att bygga vidare på EU:s tidigare arbete för att säkerställa en mer sammanhängande infrastruktur för gastillförsel och större solidaritet medlemsstater emellan när det gäller deras beredvillighet att dela bördan av avbrott.

2.2 Utkastet till förordning innebär en modernisering av den viktiga politiken inom ramen för EU:s initiativ för att skapa en europeisk energiunion (COM(2015) 80 final). Energiunionen måste passa i sammanhanget med EU:s åtagande att bromsa och, i den mån det är möjligt, vända utvecklingen med klimatförändringar som orsakas av människans förbränning av fossila bränslen.

2.3 Syftet med utkastet till förordning är att se till att alla medlemsstater inför lämpliga verktyg för att förbereda sig på och hantera effekterna av gasbrist på grund av avbrott i försörjningen eller exceptionellt hög efterfrågan.

2.4 För att uppnå detta syfte föreslås i utkastet till förordning ökad regional samordning, där vissa principer och normer fastställs på EU-nivå. Den strategi som föreslås är att medlemsstaterna bör samarbeta nära inom sina regioner när de gör regionala riskbedömningar. Risker som identifierats genom regionala riskbedömningar kommer att tas upp i regionala förebyggande åtgärdsplaner och krisplaner, genomgå sakkunnigbedömning och godkännas av kommissionen.

2.5 För att säkerställa att riskbedömningar och planer är uttömmande och förenliga med varandra omfattar förordningen obligatoriska mallar som innehåller en uppräknings av aspekter som måste beaktas vid riskbedömningen och utarbetandet av planerna.

2.6 Förordningen förbättrar också tillämpningen av normerna för försörjning av skyddade kunder (framför allt hushåll) och normerna för infrastruktur (möjligheten till gasförsörjning även om den största infrastrukturen inte är tillgänglig). Det möjliggör ständig kapacitet för dubbelriktade flöden. Slutligen föreslås införandet av ytterligare åtgärder för öppenhet vad gäller gasförsörjningsavtal, eftersom sådana avtal kan påverka försörjningstryggheten i EU.

2.7 Behovet av EU-åtgärder är uppenbart eftersom nationella strategier resulterar i otillfredsställande åtgärder och förvärrar effekterna av en kris. En åtgärd som vidtas i ett land kan orsaka gasbrist i grannländerna.

2.8 Samtidigt som väl fungerande marknader är av avgörande betydelse för en trygg gasförsörjning kan väl samordnade åtgärder som vidtas av medlemsstaterna, särskilt i en krissituation, också bidra till försörjningstryggheten på ett betydande sätt. Detta gäller bättre samordning inte endast av nationella riskreducerande åtgärder i händelse av en krissituation, utan också av nationella förebyggande åtgärder, exempelvis förslagen om bättre samordning av nationella lagrings- eller LNG-strategier (COM(2016) 49 final), vilket kan ha strategisk betydelse i vissa regioner.

2.9 En övervakningsrapport från Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter från 2014 visade att det ännu finns orosmoln i samarbetet mellan medlemsstaterna (de främst nationella åtgärder som de vidtar lämpar sig inte för att lösa problem med gasförsörjning). Såsom framgick av det stresstest som genomfördes under sommaren 2014 (COM(2014) 654 final) skulle ett större avbrott i gasförsörjningen österifrån fortfarande få stora konsekvenser runtom i EU.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Den största svårigheten med det här förslaget till förordning är inte själva texten, utan sammanhanget. Samtidigt som unionens ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik (COM(2015) 80 final) i nästan messianska ordalag beskriver behovet av att motverka klimatförändringar, är det här förslaget till förordning inte helt förenligt med ramstrategins mål, även om det går på samma linje som tidigare förordningar om försörjningstrygghet för gas.

3.2 Många klimatforskare påstår att vi för att ha en rimlig chans att begränsa planetens temperaturökning till 2 °C behöver minska växthusgasutsläppen till nästan noll fram till 2050. För en minskning till 1,5 °C måste det ske ännu tidigare. För att utesluta de ungefär 4 611 miljoner ton koldioxidequivivalenter som vi exempelvis släppte ut i atmosfären 2013 måste vi tillgodose EU:s primärenergibehov (1 567 miljoner ton oljeequivivalenter (Mtoe 2013) med rena energikällor. Mer än två tredjedelar av utsläppen kommer från de fossila bränslen som driver vår industriella civilisation och de fossila bränslena måste ersättas med något.

3.3 Naturgas utgör fortfarande ett viktigt övergångsbränsle och har underlättat för EU att minska växthusgasutsläppen från fasta bränslen, särskilt i länder där kolet har en dominerande roll. Men övergången till koldioxidsnåla och slutligen koldioxidfria energikällor måste påskyndas. Detta är ett krav för att kunna uppnå det långsiktiga målet att begränsa den globala genomsnittliga temperaturökningen till 1,5 °C såsom bestämdes i Parisavtalet, något som gasförsörjningspolitiken måste anpassa sig efter. Detta bör framgå i de riskbedömningar som medlemsstaterna uppmanas att genomföra. För att främja effektiv investering och inrätta ramen för ett motståndskraftigt system krävs bättre anpassning mellan EU:s gasförsörjningspolitik och dimensionerna i energiunionen. I synnerhet behövs en helt integrerad europeisk energimarknad, förbättrad energieffektivitet och en minskning av koldioxidutsläppen.

3.4 Fem år efter antagandet av förordning (EU) nr 994/2010 är gasförsörjningstryggheten fortfarande ett mycket aktuellt ämne, särskilt med tanke på de spänningar som råder mellan Ukraina och Ryssland. Insatser görs på nationell nivå och EU-nivå för att förbättra gasförsörjningstryggheten för vintern 2016/2017 och framåt. En betydande satsning på att förbättra byggnaders energiprestanda genom isolering, med särskilt fokus på gasvärmda byggnader, skulle få en avgörande effekt på behovet av gas.

3.5 Naturgas har ersatt fasta bränslen som det andra viktigaste bränslet i EU, motsvarande 23,8 % av all primärenergi som förbrukades 2013. Detta har bidragit till att minska EU:s växthusgasutsläpp. Ökningen i förnybar energi är dock anmärkningsvärd. Under 2013 stod förnybara energikällor för 15 % av EU:s slutliga bruttoenergiförbrukning, vilket var 8,3 % mer än 2004 och innebär att EU är på god väg att nå målet att andelen förnybara energikällor ska vara 20 % år 2020. Bruttoelen som producerades av förnybara energikällor mer än fördubblades från 2000 till 2013 och stod för mer än en fjärdedel av all el 2013.

3.6 Utvecklingen av förnybara energikällor i kombination med elektrifiering i ökande takt kan mycket väl reducera EU:s gasförbrukning och därmed importen. Ju fortare förnybara energikällor tas i bruk, ju mindre relevant kommer EU:s utrikespolitik för att trygga gasförsörjningen att bli. Förbättrad samordning mellan EU:s gasförbrukningsprognoser, EU:s försörjningstrygghet i fråga om gas, utvecklingen av förnybara energikällor och förbättringen av energieffektiviteten inom alla sektorer är därför av avgörande betydelse.

3.7 Samordningen mellan EU-länder av transport och leverans av alla typer av bränslen är nödvändig för energiunionens inrättande, både när det gäller politik och strategier på längre sikt. Kommissionens förslag syftar till att dela in EU i sju "regioner" inom vilka de politiska åtgärderna ska samordnas. I bästa fall är detta milstolpe på halva vägen eftersom politisk samordning på EU-nivå snart kommer att bli nödvändig och denna helst bör utvidgas till att inkludera de fördragsslutande parterna i energigemenskapen – angränsande länder som EU har slutit avtal med på energiområdet.

3.8 Mot bakgrund av den stigande konkurrensen om energikällor och behovet av att diversifiera försörjningskällor måste energi fortsatt utgöra en viktig del av EU:s utrikespolitik, som bör inriktas mer på att skapa försörjningstrygghet genom förnybara källor, särskilt från beprövade tekniker som solenergi och vindkraft, för att komplettera försörjningen genom produktion från förnybara energikällor inom EU.

3.9 Den nya styrningen av energipolitiken måste säkerställa att det råder samstämmighet mellan olika energiförsörjningsaspekter och att EU:s mål uppnås. En viktig aspekt av att säkerställa samstämmighet är att i god tid, systematiskt och strukturerat inkludera civilsamhället för att öka medvetenheten om utmaningar i samband med energitrygghet bland icke-statliga organisationer och, ännu viktigare, öka medvetenheten bland beslutsfattare i Europa om det civila samhällets farhågor och intressen samt om de resurser och lösningar som det civila samhället och arbetsmarknadens parter kan bidra med för att hantera utmaningarna och uppnå målen i EU:s energipolitik. I detta syfte har EESK aktivt förordat idén om att inrätta en europeisk dialog för energifrågor och kommissionen har varmt välkomnat initiativet.

3.10 Att se till att energipolitikens externa och interna dimensioner förstärker varandra i enlighet med handlingsplanen för energidiplomati (EDAP) bör också utmärka styrningen av energipolitiken. EESK har tidigare efterlyst att EU:s externa energipolitik ska utformas och genomföras för att förbättra den befintliga dialogen och det befintliga samarbetet och inrätta nya samarbeten i energifrågor samt inleda en dialog med viktiga producentländer och -regioner, transitländer eller -regioner, angränsande länder samt viktiga globala och regionala strategiska partner. Detta för att öka diversifieringen av EU:s energikällor, försörjning och tillförselvägar.

3.11 EU:s externa energipolitik, inklusive gasanskaffningspolitiken, måste ta hänsyn till ett vidare geopolitiskt sammanhang. EESK har tidigare understrukt att projektets kommersiella aspekter inte bör utgöra den enda faktor som ligger till grund för beslutet, särskilt med tanke på Rysslands tendens att använda energi som ett verktyg för att uppnå geopolitiska syften. Den politiska stabiliteten i länder utmed rörledningens sträckning och deras utsatthet för politiskt inflytande från andra länder; projektutvecklares sociala och miljömässiga arbete samt ryska företags inblandning i prospektering och produktion är några av de faktorer som EU:s energidiplomati måste ta hänsyn till. Dessutom måste man vid bedömningen av nya projekt beakta deras inverkan på angränsande länders energitrygghet. Vad beträffar Ukraina finns det exempelvis risk för att projekt som flyttar tillförselvägen för gas från dess territorium påverkar statsinkomsterna, hämmar investering i nätuppggraderingar och gör att landet hamnar i en svagare position gentemot Moskva.

4. Särskilda kommentarer

4.1 EESK välkomnar kommissionens förslag till en gemensam definition av begreppet "skyddad kund".

4.2 EESK välkomnar bruket av begreppen "delat ansvar" och "trestegsansats" för samarbetet mellan naturgasföretag, medlemsstater och EU i syfte att trygga gasförsörjningen. Kommittén välkomnar även förslaget att kommissionen ska samordna arbetet efter behov, vilket efterlystes i en tidigare rapport från EESK ⁽¹⁾. Detta tillvägagångssätt är särskilt viktigt för att säkerställa öppenheten i fråga om leveransavtal.

Kommittén anser dessutom att de offentliga myndigheternas skyldigheter och uppgifter enligt artikel 3 måste åtskiljas från privata företags och organisationers, och vi föreslår därför en ny lydelse där följande framgår:

— Att trygga gasförsörjningen är en uppgift för medlemsstaternas behöriga myndigheter och kommissionen inom ramen för deras respektive ansvarsområden.

— Naturgasbolag och industriella naturgaskunder ska samarbeta och genomföra de åtgärder som de behöriga myndigheterna fattat beslut om.

⁽¹⁾ EUT C 339, 14.12.2010, s. 49.

4.3 EESK noterar de kriterier som föreslås för de sju "regionerna" i EU. Den slutgiltiga lösningen bör åtminstone tillåta att en medlemsstat ingår i mer än en "region".

4.4 EESK noterar att den föreslagna standarden för infrastruktur är i stort sett oförändrad i förhållande till förordningen från 2010. Kommittén välkomnar förslaget till dubbelriktad kapacitet ("omvända flöden") i sammanlänkningar mellan medlemsstater.

4.5 EESK noterar att den föreslagna standarden för försörjning är i stort sett oförändrad i förhållande till förordningen från 2010. Kommittén välkomnar kravet att en konsekvensbedömning ska utföras innan nya icke-marknadsbaserade åtgärder vidtas.

4.6 EESK noterar förslaget att riskbedömningen nu ska genomföras på regional nivå. Kommittén välkomnar detta förslag som ett steg i riktning mot att riskbedömningen så småningom genomförs på EU-nivå. Den välkomnar kommissionens föreslagna mall och anser att sakkunnigbedömningen är viktig i sammanhanget.

4.7 EESK välkomnar förslagen om krisplaner, krishanteringsrutiner och krisåtgärder.

4.8 EESK välkomnar förslagen om öppenhet och solidaritet mellan medlemsstater som grundar sig på stresstesten under sommaren 2014 och anser att de utgör en lämplig garantomkanism. Kommittén uppskattar att högnivågruppen för sammankoppling av gasnäten i Central- och Sydösteuropa har godkänt en lista med prioriterade projekt. Genomförandet av dessa projekt kommer att ge länderna i regionerna tillgång till minst tre gaskällor, vilket leder till diversifierad och trygg försörjning.

4.9 EESK välkomnar förslaget om samarbete med tredjeländer som är avtalsslutande parter i energigemenskapen.

4.10 EESK erkänner vikten av förslaget om att kontinuerligt övervaka åtgärder för tryggad gasförsörjning och uppmanar kommissionen att lägga till behovet av att fasa ut naturgas och övergå till förnybara energikällor.

4.11 EESK noterar de föreslagna undantagen för Malta och Cypern och uppmanar båda länderna att inta ledande roller i övergången för att tillgodose sina energibehov med förnybara energikällor i stället för med fossila bränslen, särskilt med tanke på deras gynnsamma klimat.

Bryssel den 22 september 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en EU-strategi för flytande naturgas och lagring av gas

[COM(2016) 49 final]

(2016/C 487/12)

Föredragande: **Marian KRZAKLEWSKI**

Remiss	Kommissionen, 16.2.2016
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt
Ansvarig facksektion	Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället
Antagande av facksektionen	7.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	22.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	109/0/8
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK anser att den EU-strategi för flytande naturgas (LNG) och lagring av gas som kommissionen presenterar i sitt meddelande COM(2016) 49 final utgör en viktig del av energiunionen i syfte att säkerställa försörjningstryggheten och diversifieringen av försörjningsvägarna.

1.2 Under de närmaste åren kommer vi att se en ökning av den globala potentialen för flytande naturgas, vilket troligen kommer att leda till sjunkande priser. Kommittén anser att detta är en möjlighet att förbättra trygghet och resiliens inom gassektorn i EU.

1.3 Kommittén anser att den europeiska gasmarknaden bör göras mer flexibel genom en ökning av andelen LNG på den marknaden.

1.4 En ökad andel LNG på gasmarknaden, säkerställande av adekvata gasreserver i lagringsanläggningar och en verklig diversifiering av försörjningen är faktorer som säkerställer en tryggad energiförsörjning i EU:s medlemsstater.

1.5 I sitt meddelande hänvisar kommissionen med rätta till den på det hela taget tillräckliga återförgasningskapaciteten i EU, även om potentialen inte är optimalt fördelad över regionerna.

1.6 Kommittén håller med om att en fullständig och hållbar diversifiering av EU:s gasförsörjning kräver ett differentierat tillvägagångssätt när det gäller uppförandet av nya LNG-terminaler.

1.6.1 Man bör prioritera investeringar som främjar balanserade försörjningsvägar. Förnuftig EU-finansiering till byggandet av nya LNG-terminaler och gränsöverskridande elsammanlänkningsbör beakta regioner som i dag är isolerade och beroende av en enda leverantör.

1.6.2 Viktigt för utbyggnaden av LNG-marknaden i EU är ett effektivt och snabbt genomförande av investeringar i projekt av gemensamt intresse (PCI). Transparenta mekanismer bör inrättas för en rättvis fördelning av drifts- och investeringskostnaderna mellan medlemsstaterna och aktörerna.

1.6.3 EU måste se till att snabba alternativ för utvecklingen av LNG-terminaler och FSRU (*Floating storage and regasification units*, dvs. fartyg för transport, lagring och återförgasning) är teknikneutrala alternativ som baseras på så effektiva investeringar som möjligt.

1.7 EESK stöder kommissionens avsikter vad gäller kontrollen av efterlevnaden av EU-lagstiftningen i mellanstatliga avtal som rör LNG-inköp från länder utanför EU.

1.8 Det bör noteras att det i kommissionsmeddelandet inte finns någon samstämmighet mellan å ena sidan strategin för att öka andelen flytande naturgas och gaslagring och å andra sidan de stora investeringar i näten som EU:s grannländer planerar, t.ex. Nordstream 2.

1.9 EESK erkänner och betonar värdet av naturgas, inbegripet LNG:s viktiga roll, i EU:s omställning till energikällor med låga koldioxidutsläpp och insatser för att minska växthusgasutsläppen liksom utsläppen av sådana giftiga gaser och dammpartiklar (PM10, PM2,5) som är farliga för människors liv och hälsa i medlemsstaterna.

1.9.1 I den strategi som presenteras i meddelandet bör man kraftigare betona vikten av naturgas som överbrygnings-teknik i övergången till ett samhälle med låga koldioxidutsläpp. Naturgas är en renare energikälla som är särskilt viktig för att drastiskt minska utsläppen, i synnerhet från hushållssektorn och transportsektorn.

1.9.2 EESK rekommenderar att man i samband med övergången från en kolbaserad till en koldioxidsnål ekonomi ökar andelen naturgas i energimixen i medlemsstaterna, särskilt i de länder där kol står för den största andelen.

1.10 EESK stöder tanken i kommissionens meddelande om att användning av LNG inom den tunga godstrafiken och sjöfartstransportsektorn kan minska den skadliga inverkan på miljön avsevärt.

1.10.1 I avsnittet om LNG i meddelandet tas dock inte tillräcklig hänsyn till den intensiva utvecklingen av det europeiska systemet för tillhandahållande och användning av LNG som bränsle för såväl väg- som sjötransporter.

1.11 EESK erkänner gaslagringens särskilda betydelse för det europeiska säkerhetssystemet och en stabil försörjning av naturgas. Den befintliga lagringskapaciteten i EU är betydande (COM(2016) 49 final), men fördelningen är otillfredsställande.

1.12 För att uppnå jämvikt och energitrygghet måste systemoperatörer anta en uppsättning principer om att en minimivolym gas i lager ska täcka 100 % av behovet på den nationella gasmarknaden under vinterperioden. Det bästa alternativet vore att gaslagren balanserades på regional nivå.

1.13 Kommittén stöder och framhåller vikten av kommissionens planer för avlägsnandet av handelshinder mellan effektiva regionala gasmarknadsplatser och de nationella marknaderna.

1.14 I samband med frågan om komplettering av bristande infrastruktur, som tas upp i meddelandet, anser kommittén att man bör utnyttja de möjligheter som Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) erbjuder när det gäller att finansiera projekt som rör kritisk infrastruktur för energi och IKT.

2. Bakgrund

2.1 I mars 2015 antog Europeiska unionens råd sina slutsatser om energiunionen. I den viktigaste delen av dokumentet står följande: "EU är fast beslutet att bygga en energiunion med en framåtblickande klimatpolitik på grundval av kommissionens ramstrategi, vars fem dimensioner alla är inbördes nära sammanhängande och ömsesidigt förstärkande

— (energitrygghet, solidaritet och förtroende;

— en helt integrerad europeisk energimarknad;

— energieffektivitet som bidrar till dämpad efterfrågan;

— en ekonomi utan kol och olja;

— forskning, innovation och konkurrenskraft)."

2.2 I ovan nämnda dokument (punkt 2 a) efterlyser rådet **påskyndande av infrastrukturprojekt för el och gas**, bl.a. sammanlänknings (i synnerhet med randområden) för att säkerställa energitrygghet och en välfungerande inre energimarknad,

2.3 EESK analyserar den **EU-strategi för flytande naturgas (LNG) och lagring av gas** som kommissionen presenterar i sitt meddelande COM(2016) 49 final. Strategin är en viktig del av planerna för en energiunion (COM/2015/80) genom dess bidrag till tryggad energiförsörjning, konkurrenskraft på energimarknaden och de klimat- och miljömål som eftersträvas inom och utanför ramarna för energiunionen.

2.4 Naturgas är ett viktigt bränsle i EU:s energimix och står för 25 % av den totala energiförbrukningen. Det bör noteras att utvinningen av denna råvara i medlemsstaterna motsvarar 34 % av behovet av energi i industri, tjänster och för privat bruk.

2.5 **Utvinningen av naturgas på EU:s territorium minskar relativt snabbt.** Under 2004 utvanns 229,5 miljarder kubikmeter. Under 2014 utvanns 132,3 miljarder kubikmeter. Dessutom kommer de befintliga resurserna endast att räcka i 11,3 år. Detta förklarar varför Europeiska unionen är världens största naturgasimportör. Gasförbrukningen i EU uppgick år 2014 till 386,9 miljarder kubikmeter. Detta var den lägsta nivån på 10 år, 11,6 % lägre än föregående år, medan den genomsnittliga årliga förbrukningen av gas inom EU mellan 2004 och 2013 uppgick till 477 miljarder kubikmeter.

2.6 De **utvinningsbara naturgaskällorna i världen är enorma** (187 000 miljarder kubikmeter) med en R/P-kvot på 54 år. Beaktar man de okonventionella gasreserverna ökar R/P-kvoten till 290 år.

2.7 Fram till 2020 kommer vi att se en **ökning av den globala potentialen för flytande gas** (+ 50 %), främst i Förenta staterna och Australien (mer än 100 miljoner ton/år), vilket troligen kommer att leda till sjunkande priser. Detta är en möjlighet för EU-medlemsstaterna att öka säkerheten och motståndskraften i systemen med avseende på eventuella försörjningsavbrott.

2.8 Under det första årtiondet av det 2000-talet skedde **importen av gas till EU huvudsakligen via ett gasledningssystem, och flytande gas (LNG) stod endast för 1/5 av importen**, trots att flytande gas har 600 gånger mindre volym, vilket gör den mer ekonomisk att transportera och lagra.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK erkänner **gasens viktiga roll i EU:s omställning till energikällor med låga koldioxidutsläpp** och insatser för att minska utsläppen. **Att säkerställa en balanserad och fri tillgång för medlemsländerna till en diversifierad och politiskt stabil marknad för gasproducenter** är på väg att bli en mycket viktig prioritet på kort och medellång sikt för att EU ska kunna genomföra sin klimat- och energipolitik och skapa en stabil energiunion. Politiken när det gäller andelen naturgas i energimixen bör beakta det långsiktiga mål som fastställdes i Parisavtalet (COP 21), nämligen att hålla ökningen av den globala temperaturen under 1,5 °C.

3.2 Kommittén konstaterar att kommissionens meddelande (COM(2016) 49 final) utgör en fortsättning på den klimat- och energipolitiska ram för EU som antogs den 23 och 24 oktober 2014 av Europeiska unionens råd. Där fastställdes att följande mål ska uppnås senast 2030:

— En minskning med 40 % av koldioxidutsläppen.

— En ökning av andelen förnybara energikällor i EU:s totala energiförbrukning till 27 %.

— En ökning av energieffektiviteten med minst 27 %.

3.3 Den ekonomiska konkurrenskraften hos gas som bränsle i EU-länderna och frågan om huruvida gas kommer att bli en verklig konkurrent till fasta bränslen, i synnerhet kol, kommer inom de närmaste årtiondena att avgöras av fem faktorer:

— Klimat- och energipolitiken, särskilt insatserna för luftkvaliteten.

— Gaspriset.

- Genomförandet av det europeiska systemet för handel med utsläppsrätter, och därmed priset på utsläppsrätter för koldioxid.
- Dynamiken i exporten av gas (LNG) från Förenta staterna och Australien.
- Världsmarknadspriset på råolja och gas.

3.4 Kommittén stöder och framhåller vikten av kommissionens planer för **avlägsnandet av handelshinder mellan effektiva regionala gasmarknadsplatser** och de nationella marknaderna. Det är därför viktigt att fullborda den inre marknaden för gas, undanröja de lagstiftningsrelaterade, kommersiella och rättsliga hinder som återstår och ge tillgång till dessa marknader.

3.4.1 Eftersom import av flytande skiffergas från Förenta staterna kan ha en positiv inverkan på den europeiska gasmarknaden, uppmanar EESK EU till aktiva förhandlingar inom ramen för TTIP i syfte att undanröja hinder för import av sådan gas från Förenta staterna.

3.5 **I kommissionens meddelande finns inte någon samstämmighet mellan å ena sidan strategin** för att öka andelen LNG och gaslagringsmöjligheterna och å andra sidan de planerade stora investeringarna i Nordstream 2 (COM(2016) 49 final).

3.6 I den strategi som presenteras i meddelandet bör man kraftigare betona vikten av naturgas som överbrygnings-teknik i övergången till ett samhälle med låga koldioxidutsläpp. Som bränsle lämpar sig gas särskilt för snabb och stabil el- och värmeproduktion, och kan därför fungera som komplementteknik för förnybara bränslen.

3.7 EESK rekommenderar att man i samband med övergången till en koldioxidsnål ekonomi ökar andelen naturgas i energimixen i medlemsstaterna, särskilt i de länder där kol dominerar. Detta är av särskild betydelse för förbättringen av luftkvaliteten, vilket kommer att ha en positiv påverkan på hälsan hos medborgarna i dessa länder och deras grannländer samt avsevärt minska utsläppen av växthusgaser och giftiga gaser.

3.7.1 I vissa medlemsstater används i genomsnitt 2/3 av den slutliga energin för uppvärmning av bostäder, och energin produceras i kolkraftverk med låg effektivitet. Investeringar i småskaliga gaseldade kraftvärmeverk skulle öka stabiliteten i energisystemet och luftkvaliteten. Sådana investeringar ska göras inom en kort tidsperiod (2 år) och de finansiella kostnaderna (kapitalutgifterna) är relativt låga (även om de ökas av driftskostnaderna) och kompenserar delvis de relativt höga bränslekostnaderna. En annan fördel med småskaliga gaseldade kraftvärmeverk är den mycket korta synkroniseringstiden med distributionsnäten, vilket gör dem till en utmärkt kompletterande energikälla vid perioder med hög belastning.

3.8 I samband med frågan om **komplettering av bristande infrastruktur**, som tas upp i meddelandet, anser kommittén att man bör utnyttja de möjligheter som Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) erbjuder. Inom ramen för programmet ska bland annat följande projekt som rör kritisk infrastruktur för energi och IKT medfinansieras:

- Utveckling av energisammankopplingar mellan länder.
- Diversifiering av energikällor och transportvägar.
- Utveckling av europeiska och regionala energikrisplaner.
- Förbättring av energieffektiviteten i ekonomin.

4. Särskilda kommentarer om LNG

4.1 Kommittén anser att **den europeiska gasmarknaden bör göras mer flexibel** genom en ökning av andelen LNG på den europeiska marknaden.

4.2 **En ökad andel LNG på gasmarknaden, säkerställande av adekvata gasreserver i lagringsanläggningar och en verklig diversifiering av försörjningsvägarna** är faktorer som säkerställer en tryggad energiförsörjning i EU-länderna.

4.3 I sitt meddelande hänvisar kommissionen med rätta till den **på det hela taget tillräckliga återförgasningskapaciteten i EU**. Denna potential är emellertid inte optimalt geografiskt fördelad. På Iberiska halvön, i Frankrike, Förenade kungariket och Nederländerna används återförgasningskapaciteten i mycket begränsad utsträckning, medan medlemsstaterna i Östersjöområdet, i Central- och Östeuropa och i Sydösteuropa i hög grad är beroende av en enda leverantör.

4.4 Kommittén håller med om att **en fullständig och hållbar diversifiering av gasförsörjning** på den europeiska marknaden kräver ett differentierat tillvägagångssätt för uppförande av nya LNG-terminaler. Man bör prioritera investeringar som främjar balanserade försörjningsvägar.

4.5 Hållbart **stöd med EU-medel till byggandet av nya LNG-terminaler och gränsöverskridande elsammanlänknings** bör prioriteras för regioner som i dag är isolerade och beroende av en enda leverantör. Sådana investeringar skulle syfta till att säkerställa lika tillgång för flera leverantörer av gas på grundval av fri och rättvis konkurrens. I detta sammanhang är det särskilt viktigt att öka sammanlänkningen för att underlätta gashandel mellan de inhemska marknaderna i medlemsstaterna, särskilt i regioner som inte uppvisar en tillräcklig grad av försörjningstrygghet.

4.6 Mycket viktigt för **utbyggnaden av LNG-marknaden i EU** är ett effektivt och snabbt genomförande av **investeringar i projekt av gemensamt intresse (PCI)**. Transparenta mekanismer bör inrättas för en rättvis fördelning av drifts- och investeringskostnader mellan medlemsstaterna, som har skiftande nivå på LNG-infrastruktur och gaslagringskapacitet.

4.7 EU måste se till att snabba alternativ för utvecklingen av LNG-terminaler och FSRU är teknikneutrala alternativ som baseras på så effektiva investeringar som möjligt, vilket bör leda till lägsta möjliga återförgasningstaxor, minskad tidsåtgång för utsläppande på marknaden, lägre genomföranderisker och större säkerhet på marknaden.

4.8 EESK stöder helt kommissionens avsikter vad gäller kontrollen av efterlevnaden av EU-lagstiftningen i mellanstatliga avtal som rör LNG-inköp mellan medlemsstater och från länder utanför EU.

4.9 EESK stöder förslaget i kommissionens meddelande om att använda LNG inom den tunga godstrafiken och sjöfartstransportsektorn som alternativt bränsle för att ersätta diesel eller tung eldningsolja, vilket kan minska den skadliga inverkan på miljön avsevärt.

4.9.1 I avsnittet om LNG i meddelandet tas dock inte tillräcklig hänsyn till det europeiska systemet för tillhandahållande och användning av LNG som bränsle för såväl väg- som sjötransporter. Detta gäller särskilt den innovativa utvecklingen av systemet för tillhandahållande och nätet av tankstationer för vägtransporter och bunkring inom sjöfarten. Dessa mål ska eftersträvas bland annat genom Blue Corridor-projektet som omfattar EU-länder från Frankrike till Östersjön.

4.10 I vissa EU-länder med bristande tillgång till gasnäten används i stor utsträckning fasta fossila bränslen för produktion av el och värme. Användning av LNG som alternativt bränsle i lokala system där det kan ersätta konventionella bränslen som orsakar stora gas- och partikelformiga föroreningar kan leda till en snabb förbättring av luftkvaliteten. Under sådana omständigheter får LNG i enlighet med de långsiktiga hållbarhetsmålen inte tränga undan förnybara energikällor.

4.11 Kommittén delar kommissionens åsikt att förnybara energikällor och energieffektivitet i många fall kan vara mycket kostnadseffektiva lösningar och dessa alternativ bör övervägas noga tillsammans med eventuella beslut om LNG-infrastruktur, samtidigt som man bör undvika risken för teknologisk inlåsning eller strandsättning av tillgångar genom felinvesteringar. Investeringar i energikällor bör inte få kopplas bort från den ekonomiska utvecklingen i EU.

5. Särskilda kommentarer om gaslagring

5.1 EESK erkänner den **särskilda betydelsen** för EU:s ekonomi av **gaslagring för det europeiska säkerhetssystemet** och en stabil försörjning av naturgas. Den befintliga lagringskapaciteten i EU är betydande, men dess fördelning är långt ifrån tillfredsställande. Mer än 83 % av kapaciteten för lagring av gas ligger i västra och sydvästra Europa. Bland de stora hindren för gränsöverskridande användning av lagringskapacitet återfinns rättsliga hinder, tullhinder och otillräckliga sammankopplingar av energinät i vissa delar av Europa.

5.2 För att uppnå jämvikt och energitrygghet måste systemoperatörerna anta en uppsättning principer om att **en minimivolym gas i lager ska täcka 100 % av behovet** på den nationella gasmarknaden under vinterperioden. Det mest kostnadseffektiva alternativet vore en balansering av gaslagren på regional nivå. En sådan optimal modell kan bli verklighet efter utbyggnaden av förbindelserna i nordöstra Europa (Finland, Sverige och de baltiska länderna, Polen), sydöstra Europa (Bulgarien, Turkiet, Serbien, Kroatien) och sydvästra Europa (Portugal, Spanien, Frankrike). Ett annat villkor är att man undanröjer alla hinder för gränsöverskridande överföring, i synnerhet avgifter vid gränserna.

5.3 Kommittén välkomnar kommissionens förslag om att skapa lika marknadsvillkor mellan de konkurrerande flexibilitetsinstrumenten och utveckla EU-omfattande nätföreskrifter som tar hänsyn till harmonisering av avgifterna för överföring "till och från lagringsplatserna", under förutsättning att avgiftsstrukturerna återspeglar kostnaderna.

5.4 Åtgärder för att säkerställa fritt fysiskt tillträde till lagringsanläggningar och kapaciteten i överföringssystemet, även gränsöverskridande tillträde, bör betraktas som nödvändiga. EESK delar kommissionens övertygelse om behovet av att optimera användningen av lagring genom att färdigställa nätföreskrifterna. Ur denna synvinkel är det viktigt att ha ett effektivt samarbete mellan medlemsstaterna och angränsande länder för optimal användning av lagringskapaciteten för båda parter.

Bryssel den 22 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet och om upphävande av beslut nr 994/2012/EU

[COM(2016) 53 final]

(2016/C 487/13)

Föredragande: **Vladimír NOVOTNÝ**

Remiss	Europeiska kommissionen, 16.2.2016 Rådet, 2.3.2016 Europaparlamentet, 7.3.2016
Rättslig grund	Artiklarna 194.2 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig facksektion	Transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället
Antagande av facksektionen	7.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	139/0/4

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar kommissionens förslag och betraktar förslaget till nytt beslut sammantaget som ett steg framåt på vägen för att stärka rättssäkerheten inom energiinvesteringarna och det slags infrastrukturprojekt som hänger samman med dessa, öka öppenheten i frågor som rör tryggheten i gasleveranserna och förbättra den inre marknaden för energi.

1.2 Kommittén stöder idén om förhandsbedömningar av mellanstatliga avtal med tredjeländer på energiområdet som ett sätt att förebygga risken för potentiella konflikter mellan de ingångna avtalen och EU-rätten och de krav som den inre marknaden för energi ställer. I detta fall anser vi dessutom att det är mer effektivt att vidta förebyggande åtgärder än korrigerande åtgärder i efterhand.

1.3 EESK föreslår att endast de mellanstatliga avtal som rör medlemsstaternas gasförsörjning ska vara föremål för anmälning och kontroll innan de ingås. Gas är den känsligaste energivaran och avtalen omfattar vanligtvis flera EU-medlemsstater.

1.4 Översynen av beslutet bör enligt EESK:s mening begränsas till begreppet ramavtal som direkt påverkar EU:s inre marknad och/eller tryggheten i energiförsörjningen, och kommissionen bör uteslutande bedöma huruvida ett förslag till mellanstatligt avtal är förenligt med EU-rätten.

1.5 De föreslagna förfaranden för anmälan och kontroll av mellanstatliga avtal på energiområdet som håller på att utarbetas eller är under förhandling kan endast införas med framgång om skyddet av konfidentiell information stärks under hela utarbetandeprocessen.

1.6 Övriga avtal på energiområdet bör enligt EESK bedömas i efterhand med hjälp av befintliga rättsliga och administrativa förfaranden. EESK rekommenderar dock samtidigt att man överväger möjligheten att på grundval av en begäran från en medlemsstat frivilligt lämna in sådana avtal för förhandsbedömning.

1.7 EESK anser dessutom att förslaget om att kommissionen ska ha en tidsfrist på tolv veckor för att utfärda ett negativt yttrande i det fall där ett avtalsförslag inte är förenligt med EU-rätten är överdrivet. Om inget svar inkommer inom denna period ska det förutsättas att kommissionen samtycker till avtalsförslaget och att förhandlingarna om att ingå det mellanstatliga avtalet kan fortsätta.

2. Inledning

2.1 Förslaget till Europaparlamentets och rådets beslut om att inrätta en "mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal och icke-bindande instrument mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet" ingår i kommissionens så kallade vinterpaket för trygg energiförsörjning inom ramen för den planerade energiunionen. Paketet är huvudsakligen inriktat på leveranser av gas från tredjeländer.

2.2 År 2015 genomförde kommissionen en översyn och en utvärdering av ändamålsenligheten hos det nu gällande beslutet nr 994/2012/EU av den 25 oktober 2012 om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstaterna och tredjeländer på energiområdet.

2.3 Av kommissionens utvärderingsrapport framgår att de nuvarande besluten enligt kommissionens uppfattning inte uppfyller ett av sina huvudsyften, nämligen att se till att de mellanstatliga avtalen är förenliga med EU-rätten. Kommissionen fastställde att detta problem har tre grundorsaker:

- Avsaknaden av varje slags förhandsanmälan av mellanstatliga avtal till kommissionen, vilket ökar risken för att de mellanstatliga avtalen utformas på ett sätt som inte är förenligt med EU-lagstiftningen.
- Otillräckliga rättsliga mekanismer i vissa mellanstatliga avtal för att man ska kunna ändra eller avsluta dem.
- Otillräcklig insyn i pågående förhandlingar/substitutionseffekt som har samband med mellanstatliga avtal.

2.4 Kommissionen har utarbetat ett förslag till beslut om upphävande av beslut nr 994/2012/EU. Förslaget innebär ett antal viktiga förändringar när det gäller att ta itu med slutsatserna från översynen av beslut nr 994/2012/EU. Översynen har två huvudsyften:

- Säkerställa att de mellanstatliga avtalen är förenliga med EU:s lagstiftning så att den inre marknaden fungerar väl och energitryggheten i EU ökar.
- Öka insynen i de mellanstatliga avtalen med tredje part för ökad kostnadseffektivitet i EU:s energiförsörjning och energisolidaritet mellan medlemsstaterna.

3. Kommissionens dokument

3.1 Förslaget till reviderat beslut innefattar följande:

3.1.1 Anmälningsskyldigheter med avseende på mellanstatliga avtal:

- Skyldighet för medlemsstaten att underrätta kommissionen om sin avsikt att inleda förhandlingar med ett tredjeland om nya mellanstatliga avtal om leveranser av gas eller ändring av befintliga sådana avtal.
- Kommissionen bör hållas underrättad om hur arbetet med avtalet fortskrider efter det att en sådan anmälan om förhandlingar har gjorts.
- När en medlemsstat gör en anmälan om förhandlingar till kommissionen får kommissionens avdelningar ge medlemsstaten råd om hur den kan undvika oförenlighet mellan det mellanstatliga avtalet och unionsrätten eller unionens politiska ståndpunkter som antagits i rådets eller Europeiska rådets slutsatser.
- Skyldighet för medlemsstaten att anmäla utkast till mellanstatligt avtal eller ändring av detta med alla följedokument till kommissionen så snart en överenskommelse har nåtts i förhandlingarna mellan parterna om alla de viktigaste inslagen i avtalet, t.ex. beträffande kommissionens förhandsbedömning.

- Skyldighet för medlemsstaten att anmäla mellanstatliga avtal eller ändringar med alla följedokument till kommissionen efter ratificering.
- Skyldighet för medlemsstaten att anmäla alla befintliga mellanstatliga avtal eller ändringar av dessa med alla följedokument till kommissionen.
- Avtal mellan företag omfattas inte av anmälningsskyldigheten, men kan lämnas in på frivillig basis.
- Skyldighet för kommissionen att respektera bestämmelserna om konfidentialitet och att till andra medlemsstater därmed dela med sig av information och handlingar som den har mottagit.

3.1.2 Kommissionens bedömning:

- Skyldighet för kommissionen att förhandsgranska utkast till mellanstatliga avtal eller ändringar och att informera medlemsstaten om eventuella tvivel angående förenligheten med unionslagstiftningen, i synnerhet med lagstiftningen om den inre marknaden för energi och med unionens konkurrensrätt, inom sex veckor.
- Skyldighet för kommissionen att underrätta medlemsstaten om sina synpunkter om det mellanstatliga avtalets eller ändringens förenlighet med unionsrätten inom tolv veckor efter dagen för anmälan.
- Medlemsstaten ska inte ingå det föreslagna mellanstatliga avtalet eller ändringen förrän kommissionen i sitt yttrande har underrättat medlemsstaten om eventuella tvivel. När det föreslagna mellanstatliga avtalet eller ändringen ingås ska medlemsstaten i största möjliga mån ta relevanta slutsatser och rekommendationer från kommissionen i beaktande.
- Skyldighet för kommissionen att i efterhand bedöma befintliga mellanstatliga avtal eller ändringar och att underrätta medlemsstaterna i händelse av tvivel om dessa avtals förenlighet med unionsrätten inom nio månader efter anmälan.

3.1.3 Anmälningsskyldigheter och bedömning av kommissionen med avseende på icke-bindande instrument:

- Skyldighet för medlemsstaten att lämna in befintliga och framtida icke-bindande instrument och alla följedokument till kommissionen.
- Kommissionen får bedöma inlämnade icke-bindande instrument i efterhand och underrätta medlemsstaten om detta om den anser att åtgärder för genomförande av det icke-bindande instrumentet kan strida mot unionsrätten.
- Som det mest kostnadseffektiva, ändamålsenliga och proportionerliga alternativet föreslår kommissionen att kommissionens förhandsutvärdering av mellanstatliga avtal blir obligatorisk. Medlemsstaterna bör ha en skyldighet att i ett tidigt skede av alla pågående förhandlingar om ett mellanstatligt avtal om leveranser av gas underrätta kommissionen och lämna in sina utkast till mellanstatliga avtal till kommissionen för förhandsutvärdering.

3.2 Detta beslut bör enligt kommissionen leda till

- ökad rättssäkerhet, vilket främjar investeringar,
- en väl fungerande inre marknad för energi utan segmentering och med ökad konkurrens,
- ökad insyn när det gäller försörjningstryggheten i alla medlemsstater.

4. Allmänna kommentarer

4.1 EESK behandlade problematiken i samband med avtal på energiområdet i samband med förberedelserna för Europaparlamentets och rådets beslut nr 994/2012/EU år 2012 ⁽¹⁾. I sitt yttrande betonade kommittén att energijavtal måste grunda sig på såväl strategiska som kommersiella överväganden, med respekt för principerna om proportionalitet och öppenhet.

⁽¹⁾ EUT C 68, 6.3.2012, s. 65.

4.2 Vi beklagade bland annat att förslaget till beslut inte omfattade viktiga handelsavtal som ingås av privata aktörer på energiområdet och som omfattar flera medlemsstater, avtal som kan vara i strid med EU-rätten. Kommittén framhöll de risker som kan uppstå i de fall där strategiska partnerskap kan tvingas använda metoder som ligger i andras än EU:s intressen och som kan få negativa konsekvenser.

4.3 Invändningar mot förslaget till Europaparlamentets och rådets beslut om en översyn av Europaparlamentets och rådets beslut nr 994/2012/EU framfördes av europeiska arbetsgivarorganisationer, som är viktiga partner i dialogen mellan arbetsmarknadens parter, och företrädare för det organiserade civila samhället. Arbetsgivarorganisationerna framhåller att den nuvarande mekanismen med efterhandsbedömning är tillräcklig. De betonade att bedömningarna bör inriktas på de avtal som påverkar den inre marknaden för energi eller tryggheten i energiförsörjningen.

4.4 Det civila samhällets organisationer och en rad medlemsstater framförde vidare ett krav på att ansvar ska utkrävas om kommersiellt känsliga uppgifter läcker ut och ett krav på ett adekvat skydd för affärsintressen. De uttalade sig också positivt om att undanta avtal som ingås av privata aktörer och avtal som grundar sig på Euratom och framförde ett krav om att närings- och handelsfriheten, skyddet för företagshemligheter och rätten till god förvaltning måste respekteras under hela översynen av beslut nr 994/2012/EU.

4.5 Liknande invändningar framfördes av berörda aktörer, inklusive europeiska bransch- och regleringsorganisationer, också under det offentliga samrådet i denna fråga. Bland annat framhöll man att det åtföljande materialet från kommissionen (SWD(2016) 28 final) inte omfattade tillräckligt tydliga och kvantifierade belägg och argument för slutsatsen att den nuvarande lagstiftningen inte uppnår sina mål och därför måste ersättas med ny lagstiftning. Brister som konstateras i mellanstatliga avtal kan åtgärdas genom en mer konsekvent tillämpning av det gällande beslutet. Det behövs ingen ny lagstiftning.

4.6 EESK utgår i sitt yttrande från de synpunkter och invändningar som nämns ovan och som har framförts av delar av det organiserade civila samhället samt från kommissionens argument och rådets (energi) slutsatser i syfte att nå en lämplig kompromiss.

4.7 På grundval av kommissionens erfarenheter av svårigheterna att göra ändringar i redan ingångna mellanstatliga avtal på energiområdet om man i efterhand konstaterar att de strider mot EU-rätten, stöder EESK förslaget om att tillämpa förhandsbedömningar som ett sätt att förhindra att EU-rätten och reglerna för den inre marknaden för energi åsidosätts i fall som har betydelse för hela EU eller omfattar flera medlemsstater.

4.8 Översynen av beslutet bör enligt EESK:s mening därför begränsas till viktiga mellanstatliga avtal med tredjeländer som direkt påverkar EU:s inre marknad och/eller tryggheten i energiförsörjningen, och kommissionen bör uteslutande bedöma huruvida ett förslag till mellanstatligt avtal är förenligt med EU-rätten.

4.9 Vid förhandlingar om mellanstatliga avtal av mindre omfattning och begränsad betydelse bör kommissionen vid stöd till en medlemsstat under förhandlingarnas gång inte få något specifikt mandat. Samtidigt bör dock kommissionen ha en möjlighet att på begäran erbjuda medlemsstaten rådgivning så att inte det framförhandlade avtalet strider mot EU-rätten. Kommissionen bör i så fall vara bunden av fasta tidsfrister för att lämna relevant information.

5. Särskilda kommentarer

5.1 EESK anser att kontrollmekanismen fortsättningsvis endast bör avse mellanstatliga avtal om leveranser av gas.

5.2 Kommittén håller med kommissionen om att skyldigheterna enligt förslaget till beslut inte ska omfatta avtal mellan privata aktörer. Man bör dock överväga om inte den förhandsbedömning som föreslås bör tillämpas vid avtal som ingås av den privata sektorn och som har betydande inverkan på den inre marknaden för energi eller på tryggheten i energiförsörjningen. För detta förfarande måste man dock fastställa tydliga regler.

5.3 EESK förväntar sig att det föreskrivs ansvar för eventuell förlust av kommersiellt känslig information och att sådana fall bedöms enligt straffrätten.

5.4 EESK anser inte att det är vare sig nödvändigt eller värdefullt att tillämpa beslutet på rättsligt icke-bindande instrument (artikel 2 i förslaget).

5.5 Kommittén ställer sig tveksam till kommissionens påstående att förslaget inte kommer att få några konsekvenser för EU:s budget. I synnerhet när det gäller utvidgningen av förhandsbedömningarna till avtal som ingås av privata aktörer kan man förvänta sig att både de administrativa kostnaderna och de administrativa bördorna ökar. EESK efterlyser en analys av hur man i det nya beslutet tänker respektera subsidiaritetsprincipen och främja proportionalitetsprincipen.

5.6 EESK ställer sig bakom kommissionens förslag om att bistånd från kommissionen (artikel 4 i förslaget) ska behålla sin frivilliga karaktär och att stödet från kommissionen inte bör vara obligatoriskt vid en medlemsstats förhandlingar med ett tredjeland.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Europeiskt initiativ för molnbaserade tjänster – Att skapa en konkurrenskraftig data- och kunskapsekonomi i Europa

[COM(2016) 178 final]

(2016/C 487/14)

Föredragande: **Antonio LONGO**

Remiss	Kommissionen, 19.4.2016
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig facksektion	Transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället
Antagande av facksektionen	7.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	149/1/1
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK delar och stöder kommissionens strategiska val av ett öppet europeiskt datormoln avsett för forskarsamhället inom ramen för en stark politisk och ekonomisk satsning på digital innovation. Kommittén har sedan år 2011 vid flera tillfällen lagt fram ett antal rekommendationer för kommissionen för att placera EU bland de främsta på detta lovande område, med stöd av ledande företag.

1.2 EESK anser att det handlar om en absolut prioritet som har strategisk betydelse både för att överbrygga den tekniska klyftan och för den ekonomiska, sociala och kulturella utvecklingen i samhället.

1.3 EESK föreslår att det europeiska datormolnet ska vara öppet för alla medborgare och företag. EESK ber först och främst om att det förtydligas och preciseras när och på vilka villkor användarbasen, såsom utlovats, kommer att breddas för innovativa små och medelstora företag och för industrin.

1.4 EESK instämmer i kommissionens analys av de problem som hindrar Europa från att utnyttja potentialen hos data, särskilt vad beträffar bristande interoperabilitet och fragmentering av strukturer, som också är stängda för andra bidrag och utbyten. Meddelandet innehåller några positiva åtgärder för att övervinna de landsspecifika skillnader som hindrar genomförandet av en verklig europeisk digital inre marknad, genom åtgärder som syftar till att bredda tillgången och skapa förtroende mellan den offentliga sektorn och den akademiska världen, som ofta är helt åtskilda och saknar kopplingar.

1.5 EESK begär att samordningsåtgärderna ska genomföras på ett sätt som uppmuntrar forskarsamhället att ändra sitt tänkesätt med hjälp av mekanismer för att samordna universitetsinfrastrukturer, forskningsinstitut och offentliga institutioner och genom en översyn av incitamentsstrukturen för att uppnå en större delning av data. De samhällen där utbyte av uppgifter redan är relativt vanligt förekommande bör uppmuntras att spela en nyckelroll när det gäller att fastställa detaljerna för öppna data.

1.6 EESK rekommenderar att det förtydligas hur den europeiska datainfrastrukturen, som också ska främja utvecklingen och användningen av högpresterande datorsystem, ska interagera med flaggskeppsinitiativet för att stärka kvanttekniken.

1.7 EESK föreslår att kommissionen inleder ett brett samråd som direkt involverar forskarsamhället och medborgarna via de organisationer som representerar deras intressen beträffande den avgörande frågan om styrning, samt om den gradvisa öppningen för alla och om metoderna för användning och bevarande av data.

1.8 EESK rekommenderar att den hård- och programvara som är nödvändig för europeiska datormoln inköps i Europa, och efterlyser större klarhet om finansieringen från de olika ramprogrammen, strukturfonderna, fonden för ett sammanlänkat Europa och Efsi.

1.9 EESK föreslår att kommissionen, i samförstånd med medlemsstaterna, inleder ett omfattande program för utveckling och främjande av nya specialiserade yrken som kan ge nya högkvalificerade sysselsättningsmöjligheter och som uppmuntrar unga forskare som arbetar i andra länder att "återvända hem" till EU.

1.10 För att kunna erbjuda företagen och medborgarna ett tydligt och säkert regelverk i en så strategisk, men också komplex och föränderlig, sektor som den digitala, föreslår EESK att man skapar en "gemensam portal för det digitala Europa", där medborgare och företag lätt kan hitta befintlig EU-lagstiftning.

1.11 EESK upprepar slutligen att för att en verklig digital revolution ska äga rum behövs utbildning för alla åldersgrupper i Europas befolkning oavsett om de arbetar eller inte. I synnerhet betonar EESK behovet av att investera i teknisk utbildning för kvinnor och i deras sysselsättning i ansvarsfulla och beslutsfattande roller.

2. Bakgrund och innehåll

2.1 Kommissionen har utarbetat en rad riktlinjer för att lägga grunden till ett europeiskt initiativ för ett öppet datormoln som är avsett för forskarsamhället, och har offentliggjort ett förslag som, med utgångspunkt i utvecklingen av så kallade stordata, framställer datormoln som ett instrument som fullt ut kan utnyttja den stora mängd data som tas fram av offentliga och privata aktörer. Förmågan att utnyttja stordata anses påverka den globala ekonomin, vilket ger möjlighet till stora industriella och sociala innovationer och skapandet av nya finansiella tjänster och produkter.

2.2 Förslaget ingår i ett första industripolitiskt paket inom ramen för strategin för den digitala inre marknaden, som aviserades den 19 april 2016, har en betydande finansiell plan på 50 miljarder euro och har som mål att utstaka en verklig "plan för att digitalisera europeisk industri". Det föreslås "en rad åtgärder som ska stödja och koppla samman nationella initiativ för digitaliseringen av industrin och relaterade tjänster inom alla sektorer och främja investeringar genom strategiska partnerskap och nätverk".

2.3 Initiativet för molnbaserade tjänster är ett av de viktigaste åtagandena för att "ge EU en global ledarroll" inom den datadrivna ekonomin. Initiativet – har kommissionsledamot Carlos Moedas, med ansvar för forskning, utveckling och innovation, konstaterat – är också ett svar på "forskarvärldens önskan om en infrastruktur för 'öppen forskning' [...]. Fördelarna med öppna data för forskning, ekonomi och för samhällena i Europa kommer att bli enorma".

2.4 Kommissionen anser att EU måste svara på fyra frågor:

— Hur kan man maximera datadelningen?

— Hur kan man garantera att data kan användas på ett så brett sätt som möjligt, inom olika vetenskapliga discipliner och mellan den offentliga och den privata sektorn?

— Hur kan man sammankoppla befintliga och nya datainfrastrukturer i Europa på ett bättre sätt?

— Hur kan man bäst samordna det stöd som finns för de europeiska datainfrastrukturerna?

2.5 Det instrument som kommissionen föreslår är utvecklingen av ett **europeiskt öppet forskningsmoln**, som är en säker och öppen miljö där forskarsamhället kan lagra, dela och vidareutnyttja vetenskapliga data och resultat. Detta viktiga instrument, som syftar till att utveckla datorkapacitet, uppkoppling och molnlösningar med hög kapacitet, skulle utnyttja en **europeisk datainfrastruktur**, genom att först sammankoppla forskarsamhället och därefter den offentliga sektorn och näringslivet. Allt detta kräver ett öppet samarbete mellan alla parter som är intresserade av att dra nytta av datarevolutionen i Europa.

2.6 Kommissionen förklarar att initiativet kommer att åtföljas av ytterligare åtgärder inom ramen för strategin för den digitala inre marknaden, som omfattar avtal om molnbaserade datortjänster för företagsanvändare och möjligheten till byte av leverantör av molntjänster, samt initiativet om det fria flödet av data.

2.7 Kommissionen nämner fem skäl till varför EU inte utnyttjar alla möjligheter som data erbjuder:

- **Det finns inte alltid öppen tillgång till data från offentligt finansierad forskning.**
- **Bristande interoperabilitet.**
- **Fragmenteringen av data- och databehandlingsinfrastrukturer.**
- Avsaknaden av **en högpresterande datorsysteminfrastruktur i världsklass för behandling av data.**
- Behovet av **avancerade analystekniker (text- och datautvinning) i en tillförlitlig miljö.**

2.8 **Det europeiska öppna forskningsmolnet** syftar till att ge EU en global ledning när det gäller datainfrastrukturer för forskning, genom att erbjuda 1,7 miljoner forskare och 70 miljoner yrkesverksamma en kostnadsfri virtuell miljö med tjänster. Utvecklingen av detta instrument kommer att överlåtas till forskarsamhället och det kommer på sikt också att vara öppet för kurser och fortbildning. Definitionen av erkända tekniska standarder skulle göra det möjligt att skapa en säker datamiljö för alla användare.

2.9 Genom att bygga på den befintliga infrastrukturen avser kommissionen att initiativet ska fungera som en hävstång för redan planerade åtgärder såsom öppen tillgång till vetenskapliga publikationer och data inom ramen för Horisont 2020. **Styrelseformerna** för det europeiska öppna forskningsmolnet kommer att fastställas efter en grundlig förberedelseprocess som redan pågår.

2.10 Enligt meddelandet behövs följande särskilda åtgärder för att genomföra forskningsmolnet:

- **Se till att alla forskningsdata som produceras inom ramen för Horisont 2020-programmet har öppen tillgång som standard.**
- Öka medvetandet och ändra **incitamentstrukturerna**.
- Utveckla **interoperabiliteten och datadelningen**.
- Skapa en **ändamålsenlig europeisk styrningsstruktur**.
- Utveckla **molnbaserade tjänster för öppen forskning**.
- Utvidga den vetenskapliga användarbasen för det europeiska öppna forskningsmolnet.

2.11 Kommissionen föreslår också en **europeisk datainfrastruktur** med integrerade högpresterande datorsystem i världsklass som Europa behöver. Den ska förverkligas i exakala före 2022 och skulle ge EU en av de tre topplatserna i världen.

2.12 Den europeiska datainfrastrukturen kommer enligt kommissionen också att bidra till digitaliseringen av näringslivet, till att främja industriell innovation och till att utveckla strategiska europeiska plattformar inom forskning.

2.12.1 Åtgärderna ska genomföras under perioden 2016–2020.

2.13 I sitt meddelande aviserar kommissionen också ett **flaggskeppsinitiativ** som syftar till att främja forskning och utveckla kvanttekniken.

2.14 Slutligen avser kommissionen att **förbättra tillgången och skapa förtroende** mellan den offentliga sektorn och den akademiska världen och öppna det europeiska forskningsmolnet för den offentliga sektorn.

2.15 **Användarbasen** skulle successivt breddas till offentliga tjänster, innovativa små och medelstora företag och industrin. En utvidgning av initiativet till offentliga tjänster kommer att bygga på befintliga exempel på resultat i världsklass, t.ex. Inspire-direktivet för rumslig information och nätverket för e-hälsa. Utvidgningen till industrin kommer att bygga på aktuella exempel på tillhandahållande av viktiga vetenskapliga infrastrukturer, såsom Helix-Nebula, EBI-EMBL och Prace. För små och medelstora företag skulle nästa steg kunna vara att de skulle delta som leverantörer av innovativa lösningar för det europeiska öppna forskningsmolnet, såsom redan är fallet med Horisont 2020.

2.16 Kommissionen föreslår flera finansieringskällor:

- Horisont 2020-ramprogrammet för forskning och innovation.
- Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE).
- Europeiska struktur- och investeringsfonder (Esi-fonder).
- Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi).

2.16.1 En inledande uppskattning visar att ytterligare offentliga och privata investeringar på 4,7 miljarder euro kommer att behövas under en femårsperiod.

2.17 Initiativet kommer över tiden att generera egna intäkter när vetenskapssamhället, innovativa nystartade företag och den offentliga sektorn börjar ta del av det.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK stöder fullt ut kommissionens beslut att genom ett politiskt och ekonomiskt engagemang främja digital innovation, särskilt när det gäller valet av ett europeiskt datormoln.

3.1.1 Kommissionen fastställer en mycket ambitiös strategi. Även om dess grad av komplexitet är mycket hög har de politiska målen fastställts tydligt. Europas svagheter och utmaningarna i samband med utvecklingen av tjänster för att utnyttja stordata som produceras inom forskningen och offentliga tjänster beskrivs noggrant, och detta bör vara utgångspunkten för allt arbete som ska utföras under de kommande åren.

3.2 Kommittén har sedan år 2011 ⁽¹⁾ vid flera tillfällen lagt fram ett antal rekommendationer för kommissionen för "att uppmuntra EU att gå i bräschen på detta lovande område, med stöd av ledande företag".

3.3 Det bör dock genast understrykas att EESK:s förslag handlade om ett europeiskt datormoln som är öppet för alla medborgare och företag. Dessutom kan titeln på meddelandet vilseleda läsaren, eftersom det inte specificeras att initiativet endast är riktat till forskarsamhället.

3.4 EESK välkomnar kommissionens beslut och betonar den strategiska betydelsen av åtgärderna, både när det gäller att överbrygga den tekniska klyftan och för den ekonomiska, sociala och kulturella utvecklingen i samhället. Forskningsmolnet kommer också att tillgodose forskarsamhällets krav på att få tillgång till och dela offentliga forskningsdata.

3.5 EESK instämmer i kommissionens analys av de problem som hindrar Europa från att utnyttja potentialen hos data, särskilt vad beträffar bristande interoperabilitet och fragmentering av strukturer, som också är stängda för andra bidrag och utbyten. EESK upprepar också att det behövs utbildning för alla åldersgrupper i Europas befolkning oavsett om de arbetar eller inte ⁽²⁾. I synnerhet betonar EESK behovet av att investera i teknisk utbildning för kvinnor och i deras tillgång till ansvarsfulla jobb och chefspositioner.

3.6 Kommittén samtycker till de mål och åtgärder som fastställs i meddelandet för att övervinna skillnaderna mellan de nationella förhållandena, som förhindrar genomförandet av en verklig europeisk digital inre marknad. Man bör också hålla i minnet att det nu finns en allmän tendens att övergå från lagring av personliga och arbetsrelaterade data på den egna datorn till att använda offentliga eller kommersiella datormoln. Initiativet för molnbaserade tjänster är därför ett steg i rätt riktning.

3.7 Det är även positivt att kommissionen föreslår åtgärder för att bredda tillgången och skapa förtroende mellan den offentliga sektorn och den akademiska världen, som ofta är helt åtskilda och saknar kopplingar.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Det finns några aspekter som bör förtydligas. Kommissionens plan tycks på samma gång vara mycket komplex i fråga om målen, men samtidigt vag på några grundläggande punkter.

⁽¹⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 40 och EUT C 76, 14.3.2013, s. 59.

⁽²⁾ EUT C 451, 16.12.2014, s. 25.

4.2 För det första rekommenderar EESK att den hård- och programvara som är nödvändig för europeiska molntjänster förvärvas i Europa. Det finns högt utvecklade programvarulösningar i Europa och det bör vara möjligt att undvika ett tekniskt beroende av andra regioner i världen. När det gäller hårdvara är det positivt att minst en av de två superdatorerna i exaskala ska vara europeisk.

4.3 Kommittén är också bekymrad över inte bara de ekonomiska resurserna, utan också de yrkesmässiga som behövs för genomförandet och utvecklingen av molnbaserade tjänster. För att utnyttja stordatas fulla potential när det gäller ekonomisk tillväxt och sysselsättning i Europa kommer en avgörande faktor att vara tillgången till mänskliga resurser med nödvändig kompetens. Vi uppmanar också kommissionen att noga beakta gränsöverskridande molnsystem i vissa vetenskapliga samhällen som redan finns och fungerar väl, liksom nationella åtgärder för att uppnå samma syfte.

4.3.1 EESK välkomnar de möjligheter som skapas av Horisont 2020 och finansieringen av Edison-projektet som påskyndar utvecklingen av yrket "dataforskare", men önskar att kommissionen, i samförstånd med medlemsstaterna, inleder ett omfattande program för utveckling av nya högkvalificerade yrken som kan ge nya sysselsättningsmöjligheter för högutbildade och uppmuntra unga forskare som arbetar i andra länder att återvända hem till EU. I synnerhet finns det ett stort behov av dataadministratörer som kan hjälpa forskare, industrin inom denna sektor och den offentliga förvaltningen att bättre utnyttja och dela data som samlas in. Dessa åtgärder från kommissionens sida är synnerligen brådskande och bör även syfta till att skapa nya sysselsättningsmöjligheter.

4.4 Det är också oklart hur den föreslagna europeiska datainfrastrukturen, som också ska främja utvecklingen och användningen av högpresterande datorsystem, ska interagera med det kompletterande flaggskeppsinitiativet för att stärka kvanttekniken. De två initiativen ska komplettera varandra även om de är olika. Medan utvecklingen av superdatorer i exaskala ska genomföras före 2018, befinner sig strategin för kvantteknik fortfarande i en förberedande fas och har ett mer långsiktigt perspektiv.

4.5 Meddelandet är också mycket generellt formulerat när det utgår från att mekanismer kommer att säkerställa en naturlig integration mellan universitetsinfrastrukturer, forskningscentrum och offentliga institutioner med hjälp av det europeiska öppna forskningsmolnet och den europeiska datainfrastrukturen. Denna strategi kan inte lyckas utan anpassning av alla berörda parter. Satsningar på ökade kunskaper och en ändring av incitamentstrukturen på detta område för universitet, industrin och offentliga tjänster för delning av data är ett nödvändigt steg för att utveckla öppna forskningsmolntjänster. Särskilt sådana samhällen där utbyte av uppgifter redan är relativt vanligt förekommande, t.ex. inom många forskningsområden, skulle kunna spela en nyckelroll när det gäller att fastställa detaljerna för öppna data i en nedifrån-och-upp-process.

4.5.1 EESK välkomnar att kommissionen har beslutat att öppna forskningsdata ska vara standard för alla nya projekt inom Horisont 2020 från och med 2017. EESK uppmanar kommissionen att granska rekommendationerna från 2012 om tillgång till och bevarande av vetenskaplig information.

4.6 Dessutom bör man tydliggöra vilka mekanismer som ska sörja för en utvidgning av användarbasen till innovativa små och medelstora företag och industrin via data- och programvaruexpertcentrum samt innovationsnav för datatjänster till små och medelstora företag.

4.7 EESK begär att styrelseformerna för det europeiska öppna forskningsmolnet, som enligt kommissionen kommer att fastställas efter en grundlig förberedelseprocess som redan pågår, ska struktureras bättre. Forskarsamhället, företagen och medborgarna har rätt att delta i denna styrning och kommissionen är skyldig att ange på vilket sätt och i vilken omfattning. Den politiska plattformen för öppen vetenskap kan vara ett användbart instrument.

4.8 EESK föreslår att man om frågor såsom styrelseformer, den gradvisa öppningen för alla och villkoren för användning och bevarande av data inleder ett brett samråd som direkt involverar forskarsamhället och medborgarna via de organisationer som representerar deras intressen.

4.9 Kommissionen bör i synnerhet ge mer detaljerad information om den administrativa plattformen för styrning av molntjänsterna.

4.10 Vad gäller finansieringen anser EESK att det handlar om en absolut prioritering för Europa, inte minst med hänsyn till det stora antal medlemsstater där initiativet ska genomföras och den ekonomiska situationen med låg tillväxt i Europa, som hämmar privata investeringar i ett europeiskt initiativ som i praktiken bara kommer att ha en indirekt och sekundär inverkan på industrin och små och medelstora företag.

4.11 Företagen kommer att kunna utnyttja de positiva effekterna av molntjänsterna och datainfrastrukturen först efter att de har upprättats i enlighet med gemensamma tekniska standarder, som fortfarande inte har utarbetats, och inom en rättslig ram för skydd av privatlivet, cybersäkerhet och immateriella rättigheter, som ännu inte har konsoliderats i EU-lagstiftningen eller införlivats i medlemsstaterna.

4.12 EESK föreslår i detta sammanhang att man upprättar en "gemensam portal för det digitala Europa" för att ge medborgare och företag lättare tillgång till befintlig EU-lagstiftning.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Prioriteringar för informations- och kommunikationsteknisk standardisering på den digitala inre marknaden

[COM(2016) 176 final]

(2016/C 487/15)

Föredragande: **Gundars STRAUTMANIS**

Remiss	Europeiska kommissionen, 19.4.2016
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt
Ansvarig facksektion	Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället
Antagande av facksektionen	7.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	159/1/3
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 **Kommittén ställer sig generellt sett positiv** till kommissionens meddelande, som en utgångspunkt för praktiska planer och initiativ för att främja standardiseringen på IKT-området. Det fastställer de prioriterade områdena och de främsta åtgärderna, med tidsfrister (färdplan).

1.2 **EESK anser** att standardiseringen måste främja ökat mervärde, trygga sysselsättningen på alla områden och öka välbefinnandet i samhället som helhet. Det är därför särskilt viktigt att de områden som ska prioriteras i samband med standardiseringen fastställs på ett korrekt sätt, även inom sektorn för informations- och kommunikationsteknik (IKT), så att man löser dessa frågor som är viktiga för alla. Detta visar att detta kommissionsmeddelande verkligen behövs och visar också tydligt varför det har så avgörande betydelse för det fortsatta främjandet av standardiseringen på IKT-området och därmed också för utvecklingen av den digitala inre marknaden.

1.3 **Kommittén önskar framföra ett antal rekommendationer** som kan hjälpa kommissionen att ytterligare förbättra sina meddelanden och andra åtföljande dokument som den utarbetat.

1.3.1 Rekommendation nr 1

EESK rekommenderar att kommissionen i framtida meddelanden och andra relevanta dokument gör alla berörda aktörer uppmärksamma på behovet av ett balanserat tillvägagångssätt vid standardiseringen på IKT-området: standarder som en hämmande faktor kontra kreativitet.

1.3.2 Rekommendation nr 2

EESK rekommenderar att åtgärder vidtas för att skapa samstämmighet mellan de områden som ska prioriteras vid IKT-standardiseringen och som har olika namn i kommissionens meddelande och den årliga löpande planen för IKT-standardisering. För att skapa samstämmighet mellan de olika dokumenten och alla texter som hör ihop måste enhetlig terminologi användas.

1.3.3 Rekommendation nr 3

Med tanke på hur viktigt valet av prioriteringar är för standardiseringen på IKT-området **rekommenderar EESK** att mer information lämnas om motiven bakom, metoderna för och resultaten av valet av prioriterade områden.

1.3.4 Rekommendation nr 4

För att alla berörda aktörer ska få en bättre förståelse av genomförandet av och samstämmigheten i kommissionens meddelande **rekommenderar EESK** att information sprids om de återkommande aktiviteter som planeras för att komplettera eller bygga vidare på det arbete som inleds med detta meddelande.

1.3.5 Rekommendation nr 5

För att alla berörda parter ska kunna vara säkra på att kommissionen när den utarbetat meddelandet inte bara sett till de frågor som har en direkt koppling till prioriteringarna för IKT-standardiseringen utan också bedömt den inverkan som dessa prioriteringar har på olika sociala aspekter (se artikel 11 i EUF-fördraget) **anser EESK** att kommissionens framtida meddelanden bör innehålla specifika detaljer om olika berörda parter medverkan och om de sociala konsekvenserna av dess strategi på IKT-standardiseringsområde, som redan påverkar samhället som helhet.

1.4 Även om kommittén rent generellt stöder kommissions meddelande **föreslår vi** att man tar ställning till

- huruvida ett meddelande är tillräckligt som form för att uppnå de mål som anges, t.ex. om att spela en ledande roll, eller om det inte behövs former som möjliggör mer insatser och beslutsamhet,
- om inte själva idén om att spela en ledande roll bör ses över och om kommissionen i sitt meddelande inte bör framhålla vikten av ett partnerskapsbaserat samarbete med internationella standardiseringsorganisationer framför konkurrens, med tanke på att vi i stort sett har samma behov och att dessa behov överskrider EU:s gränser.

2. Inledning

2.1 Den 19 april 2016 antog kommissionen sitt meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om prioriteringar för informations- och kommunikationsteknisk standardisering på den digitala inre marknaden (COM(2016) 176 final).

2.2 Kommissionens meddelande har som **mål**

- att stödja och stärka Europas roll i den digitala världsekonomin,
- att se till att IKT-standarder fastställs på ett sätt som bättre motsvarar de politiska behoven, och
- att se till att standarderna fastställs på ett smidigt och öppet sätt, starkare knutet till forskning och innovation.

2.3 **Andan** i kommissionens meddelande:

- **En heltäckande politisk strategi för IKT-standardisering.** Meddelandet innehåller en heltäckande politisk strategi för IKT-standardisering av kritisk betydelse för färdigställandet av den digitala inre marknaden.
- **En lösning på problem i samband med IKT-standardisering.** För att ta itu med utmaningarna i samband med IKT-standardiseringen har kommissionen tillkännagett att den "kommer att lägga fram en integrerad standardiseringsplan för att slå fast prioriteringar för standardiseringen, i synnerhet av teknik och områden som anses särskilt viktiga för den digitala inre marknaden".

2.4 **Bakgrund** till kommissionens meddelande:

- **Gemensamma standarder som grund för en fungerande digital inre marknad.** Gemensamma standarder garanterar att olika former av digital teknik är kompatibla med varandra och ligger till grund för en fungerande digital inre marknad. De gör så att olika tekniska lösningar fungerar smidigt och tillförlitligt med varandra, ger stordriftsfördelar, främjar forskning och innovation och håller marknaderna öppna. Olika nationella standarder kan däremot i avsevärd utsträckning bromsa innovationen och ge de europeiska företagen en nackdel i förhållande till omvärlden.

- **Förordning (EU) nr 1025/2012 om europeisk standardisering.** Den senaste översynen av EU:s standardiseringspolitik utmynnade i förordning (EU) nr 1025/2012 om europeisk standardisering och en ny ram för öppnare, effektivare och verkningsfullare europeisk standardisering för alla industribranscher. **Meddelandet bygger på förordning (EU) nr 1025/2012⁽¹⁾** och är knutet till det planerade gemensamma standardiseringsinitiativ som ingår i den bredare strategin för den inre marknaden (COM(2015) 550 final. Att förbättra den inre marknaden – bättre möjligheter för individer och företag).

2.5 Meddelandets **centrala budskap**:

- Informations- och kommunikationstekniska standarder som grund för den digitala inre marknaden.
- IKT-standardisering i en föränderlig och utmanande omvärld.
- EU:s svar: en tvåstegsplan för IKT-standardisering för den digitala inre marknaden.
- Fem prioriterade områden: IKT-standardiseringens byggstenar.
- Politisk beslutsamhet att nå resultat och leda genom standarder.

3. Översikt över och allmänna kommentarer om kommissionens meddelande

3.1 Informations- och kommunikationstekniska standarder som grund för den digitala inre marknaden

3.1.1 I första avsnittet i kommissionens meddelande sägs det att världsekonomin omställning till en digital ekonomi påverkar alla näringsgrenar. I första avsnittet behandlas också allmänna frågor som rör meddelandet, t.ex.

- syftet med meddelandet,
- meddelandets karaktär, och
- bakgrunden till meddelandet.

3.2 IKT-standardisering i en föränderlig och utmanande omvärld

3.2.1 I andra avsnittet i kommissionens meddelande sägs det att IKT-standardiseringen står inför flera nya utmaningar som kräver målmedvetna och långsiktiga EU-insatser.

3.2.2 I meddelandet framhålls att dessa utmaningar bl.a. kan leda till en utspridning av resurser som redan är knappa, förhållandevis låg effektivitet och en mer allmän inbromsning av EU:s innovationsförmåga.

3.3 EU:s svar: en tvåstegsplan för IKT-standardisering för den digitala inre marknaden

3.3.1 I tredje avsnittet i kommissionens meddelande presenteras en handlingsplan med prioriterade åtgärder för nästa skede i den tekniska standardiseringen av den digitala ekonomin.

3.3.2 Kommissionens förslag till tillvägagångssätt:

1. Meddelandet innehåller en förteckning över prioriterade byggstenar för den digitala inre marknaden där det är särskilt bråttom med bättre IKT-standardisering, med delmål och tidsplan.
2. Kommissionen föreslår en politisk process på hög nivå för att kontrollera, övervaka och vid behov anpassa prioriteringarna. Tanken är att denna process ska bygga på verktygen i det europeiska standardiseringssystemet och involvera en rad berörda parter i och utanför EU.

3.3.3 Båda stegen i denna plan måste tas tillsammans, så att EU blir ledande i den digitala världsekonomin.

⁽¹⁾ EUT L 316, 14.11.2012, s. 12.

3.4 *Fem prioriterade områden: IKT-standardiseringens byggstenar*

3.4.1 I punkt 3.1 i kommissionens meddelande identifieras fem prioriterade områden som är den digitala inre marknadens **grundläggande tekniska byggstenar** (ordningsföljden är irrelevant), nämligen följande:

- Molntjänster (cloud computing).
- Sakernas internet (Internet of things – IoT).
- 5G-tjänster.
- Stordatateknik (big data technologies).
- It-säkerhet (cybersecurity).

3.4.2 De prioriterade områdena valdes ut sedan synpunkter inkommit från det europeiska flerpartsforumet för IKT-standardisering, där näringsliv, standardiserare, regeringar och civilsamhälle är företrädare.

3.4.3 Den digitala omställningen får stora följder för både olika branscher och konsumenter. Många viktiga IKT-tillämpningsområden (t.ex. e-hälsa, intelligenta transportsystem, smart energi, avancerad tillverkning och smarta städer) hänger direkt samman med de fem prioriterade områden för standardisering på IKT-området som har valts ut.

3.4.4 **De valda prioriteringarna kommer att komplettera andra standardiseringsinstrument som används för att genomföra den europeiska standardiseringspolitiken.** Förutom det planerade gemensamma initiativet för europeisk standardisering handlar det om den löpande planen för IKT-standardisering och EU:s årliga arbetsprogram.

3.5 *Politisk beslutsamhet att nå resultat och leda genom standarder*

3.5.1 I punkt 3.2 i meddelandet förklarar kommissionen att det inte räcker med att enbart fastställa prioriteringar för IKT-standarder för den digitala inre marknaden. För att uppnå resultat krävs det ett engagemang på hög nivå från många berörda parter, t.ex. näringsliv, standardiseringsorgan, forskare, EU-institutioner och nationella förvaltningar.

3.5.2 **Kommissionen föreslår en process på hög nivå för att nå de prioriterade målen.** Denna process kommer att bygga vidare på och komplettera det europeiska flerpartsforumet, den löpande planen för IKT-standardisering och unionens årliga arbetsprogram för europeisk standardisering som mekanismer för att införa och sprida standarder. Kommissionen beskriver i meddelandet varje del av processen och alla aktiviteter med koppling till detta.

4. *Särskilda kommentarer*

4.1 *Balansen mellan standardisering och kreativitet*

4.1.1 I kommissionens meddelande betraktas standardisering inte som ett mål i sig utan bara som ett verktyg, och ett av målen med den är att främja forskning och innovation inom IKT.

4.1.2 Standarder handlar inte bara om möjligheter utan också om ramar och begränsningar. Standarder kan stimulera utvecklingen men också bromsa den, i synnerhet inom sektorer som utvecklas mycket snabbt, såsom IKT.

4.1.3 I avsnitt 2 i meddelandet *IKT-standardisering i en föränderlig och utmanande omvärld* som handlar om de problem som man ställs inför i standardiseringsprocessen, sägs följande: "[...] den ökande komplexiteten [kan] på grund av den omfattande standardfloran och de många olika tekniska grupper som deltar i standardiseringen **bromsa innovationen.**"

4.1.4 Resultaten av det offentliga samrådet ("Synopsis report on the public consultation 'Standards in the Digital Single Market: setting priorities and ensuring delivery'") visar de åsikter som finns i berörda grupper, till exempel IKT-sektorn. Denna sektor vill ha en standardiseringsprocess nedifrån och upp.

4.1.5 Det är uppenbart att alltför strikta standarder eller ett alltför tidigt införande av standarder kan

- hämma kreativiteten, vilket i sin tur håller tillbaka arbetet med att utarbeta och införa innovativa lösningar,
- leda till en situation där det finns standarder som har utarbetats och godkänts, medan producenterna i sin dagliga verksamhet följer andra "standarder" som de fastställt själva.

4.1.6 Detta innebär att man under standardiseringsprocessen måste göra en noggrann lägesbedömning varje gång en standard utformas, antas och genomförs och att man måste finna en rimlig balans mellan standarder som en hämmande faktor och kreativitet, dvs. möjligheten att uttrycka sig fritt så att nya "icke-standardiserade" lösningar skapas.

4.1.7 Rekommendation nr 1

EESK rekommenderar att kommissionen i framtida meddelanden och andra relevanta dokument gör alla berörda aktörer uppmärksamma på behovet av ett balanserat tillvägagångssätt vid standardiseringen på IKT-området: standarder som en hämmande faktor kontra kreativitet.

4.2 Bristande överensstämmelse mellan de prioriterade områdena i olika dokument om standardisering

4.2.1 I punkt 3.1 i meddelandet nämner kommissionen följande fem prioriterade områden för standardiseringen på IKT-området:

- Molntjänster (cloud computing).
- Sakernas internet (Internet of things – IoT).
- 5G-tjänster (5G communications).
- It-säkerhet (cybersecurity).
- Stordatateknik (big data technologies).

4.2.2 Meddelandet hänvisar samtidigt till den årliga löpande planen för IKT-standardisering (Rolling Plan for ICT Standardisation). De olika områden som identifieras och beskrivs i den årliga löpande planen för 2016 räknas upp nedan:

3.5	Grundförutsättningar och säkerhet	95
3.5.1	Molntjänster (Cloud computing)	96
3.5.2	Information från den offentliga sektorn, öppna data och stordata	101
3.5.3	E-förvaltning	106
3.5.3.1	DCAT Applikationsprofil för dataportaler i Europa	107
3.5.3.2	Utbyte av metadata om återanvändbara interoperabilitetstillgångar (e-förvaltning)	107
3.5.3.3	Basvokabulär för att underlätta utvecklingen av interoperabla lösningar	107
3.5.4	Elektronisk identifiering och betrodda tjänster inklusive e-signaturer	109
3.5.5	Radiofrekvensidentifiering (RFID)	112
3.5.6	Sakernas internet	114
3.5.7	Nät- och informationssäkerhet	120
3.5.8	E-integritet	124
3.5.9	E-infrastruktur för forskningsdata och beräkningsintensiv vetenskap	127
3.5.10	Kartläggning av bredbandsinfrastrukturen	131
3.5.11	Bevarande av digital film	134

4.2.3 Även om dessa båda dokument – kommissionens meddelande och den löpande planen för IKT-standardisering 2016 – hör ihop och kompletterar varandra, används det olika terminologi i dem. Inget av de båda dokumenten gör en koppling mellan liknande standardiseringsområden.

4.2.4 *Rekommendation nr 2*

EESK rekommenderar att åtgärder vidtas för att skapa samstämmighet mellan de områden som ska prioriteras vid IKT-standardiseringen och som har olika namn i kommissionens meddelande och den årliga löpande planen för IKT-standardisering. För att skapa samstämmighet mellan de olika dokumenten och alla texter som hör ihop måste enhetlig terminologi användas.

4.3 *Valet av prioriteringar för IKT-standardisering*

4.3.1 I punkt 3.1 i kommissionens meddelande tas de fem prioriterade områden upp som valts ut för standardiseringen på IKT-området. Här nämns följande: "Områdena valdes ut efter det att synpunkter inkommit från det europeiska flerpartsforumet för IKT-standardisering, där näringsliv, standardiserare, regeringar och civilsamhälle är företrädare. **Ett offentligt samråd visade att det råder bred uppslutning bakom de prioriteringar som nämns här.**"

4.3.2 Det offentliga samrådet ägde rum mellan den 23 september 2015 och den 4 januari 2016, och 168 respondenter deltog. Resultaten av samrådet återfinns i "**Synopsis report on the public consultation 'Standards in the Digital Single Market: setting priorities and ensuring delivery'**".

4.3.3 Eftersom resultaten av undersökningen beaktats vid valet av de prioriterade områdena för IKT-strategin, som anges i kommissionens meddelande och berör en stor del av Europas företagare, kan det förhållandevis låga antalet respondenter (168) innebära att det finns ett behov av ytterligare information om respondentgruppernas sammansättning.

4.3.4 Information om respondentgrupperna finns i rapporten ⁽²⁾.

4.3.5 Som vi kan se tillhör många respondenter olika standardiseringsorganisationer. En förhållandevis liten andel utgörs av utvecklare och producenter – sådana som noggrant följer marknadens behov, initierar eller följer trender i den tekniska utvecklingen och som har sina egna utvecklingsplaner. I absoluta tal är dessa få till antalet.

4.3.6 Resultaten av det offentliga samrådet, som presenteras i "Synopsis report", ger information om de områden som valts ut. Det framgår dock inte hur många och vilka områden som faktiskt diskuterats (och de som anges i den årliga löpande planen för IKT-standardisering omnämns inte), vem som valde ut dem och – om den ursprungliga förteckningen också innehöll andra områden – vilka åsikter som framfördes.

4.3.7 *Rekommendation nr 3*

Med tanke på hur viktigt valet av prioriteringar är för standardiseringen på IKT-området **rekommenderar EESK** att mer information lämnas om motiven bakom, metoderna för och resultaten av valet av prioriterade områden.

4.4 *Meddelandets livscykel*

4.4.1 Kommissionens meddelande innehåller många konkreta detaljer som också kommer att förändras med tiden, däribland de prioriterade områdena, de främsta åtgärderna, de viktigaste tidsfristerna och mycket annat. Ett sådant dokument, dvs. ett meddelande från kommissionen, kan därför inte vara utformat så att det omfattar en längre tidsperiod.

4.4.2 Det måste därför finnas ett konkret och praktiskt tillämpbart förfarande för hur och hur ofta man bör se över dokumentet, genomföra offentliga samråd, fatta beslut, genomföra operativ planering och vidta andra åtgärder. Med andra ord måste man planera hanteringen av dokumentets regelbundna livscykel och åtgärderna i samband med detta.

4.4.3 *Rekommendation nr 4*

För att alla berörda aktörer ska få en bättre förståelse av genomförandet av och samstämmigheten i kommissionens meddelande **rekommenderar EESK** att information sprids om de återkommande aktiviteter som planeras för att komplettera eller bygga vidare på det arbete som inleds med detta meddelande.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-17/synopsis_report_on_the_public_consultation_-_standards_in_the_digital_single_market_setting_priorities_and_ensuring_delivery_15264.pdf

4.5 *Frågor som inte behandlas i tillräcklig utsträckning*

4.5.1 Kommissionen beskriver i meddelandet många kopplingar till valet av prioriteringar för IKT-standardisering och de åtgärder som planeras på vägen framåt. När EESK:s studiegrupp tog del av kommissionens meddelande och de dokument som hör samman med detta konstaterade den dock att det finns flera samhällsviktiga aspekter som antingen inte berörs alls i meddelandet eller endast nämns i förbigående.

4.5.2 Även om syftet med kommissionens meddelande är att fastställa prioriteringarna för IKT-standardiseringen och åtgärderna i samband med detta kommer det praktiska genomförandet och tillämpningen av det direkt eller indirekt också att påverka sådana områden som

- konsumenträttigheter,
- små och medelstora företags verksamhet,
- sysselsättning och anställningstrygghet,
- arbetstid och arbetsvillkor,
- tillgång till IKT för personer med särskilda behov,
- miljöskydd, och
- andra frågor som rör den sociala dimensionen.

4.5.3 EESK konstaterar att man under standardiseringsprocessen bör uppmärksamma

- att alla berörda parter ges gemensamma likvärdiga förutsättningar,
- vikten av att betona standardiseringsfrågor i EU:s bilaterala frihandelsavtal,
- hur verksamhetsområden avgränsas,
- arbetstagarnas förmåga att uppfylla de krav som standarder ställer,
- arbetstagarnas grundläggande rättigheter,
- att företrädare för det civila samhället involveras i dialogen.

4.5.4 *Rekommendation nr 5*

För att alla berörda parter ska kunna vara säkra på att kommissionen när den utarbetat meddelandet inte bara sett till de frågor som har en direkt koppling till prioriteringarna för IKT-standardiseringen utan också bedömt den inverkan som dessa prioriteringar har på olika sociala aspekter (se artikel 11 i EUF-fördraget) **anser EESK** att kommissionens framtida meddelanden bör innehålla mer specifika detaljer om olika berörda parters medverkan och om de sociala konsekvenserna av dess strategi på IKT-standardiseringens område, som redan påverkar samhället som helhet.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: EU:s handlingsplan för e-förvaltning för 2016–2020 – Snabbare digital omvandling av förvaltningar

[COM(2016) 179 final]

(2016/C 487/16)

Föredragande: **Raymond HENCKS**

Remiss	Europeiska kommissionen, 19.4.2016
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt
Ansvarig facksektion	Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället
Antagande av facksektionen	7.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	22.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	162/1/3
(för/emot/nedlagda röster)	

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EU:s mål att senast 2020 ha en e-förvaltning som tillhandahåller gränslösa, individanpassade, användarvänliga och obrutna digitala offentliga tjänster förefaller knappast vara möjligt att uppnå med den nuvarande takten i genomförandet av de på varandra följande handlingsplanerna i ett stort antal medlemsstater.

1.2 EESK stöder förslagen i den tredje handlingsplanen (2016–2020), som syftar till att påskynda genomförandet av en effektiv, interoperabel och allmänt tillgänglig e-förvaltning.

1.3 E-förvaltning kan endast fungera om andra villkor är uppfyllda, såsom tillhandahållande av ett effektivt digitalt nät och effektiva digitala tjänster, allmän tillgång till ett överkomligt pris och lämplig digital utbildning för användare på alla nivåer och i alla åldrar. Även om e-förvaltning på medellång eller lång sikt är tänkt att bli standardkommunikationsmedlet bör man för de medborgare som så önskar bibehålla de traditionella kommunikationsmedlen (post, personlig kontakt, telefon) med den offentliga förvaltningen.

1.4 När det gäller rättigheterna för användare av e-förvaltning, särskilt rättigheter i fråga om tillgång och icke-diskriminering, yttrandefrihet och informationsfrihet, skydd av personlig integritet och personuppgifter, utbildning och allmänna kunskaper från undervisning i skolan till livslångt lärande, rättsmedel osv., föreslår EESK för kommissionen att på en enda webbplats samla användarnas alla rättigheter i fråga om e-förvaltning.

1.5 Kommittén ställer sig bakom de sju principer som kommissionens förslag bygger på, men ställer sig tveksam till att vissa av dem kan genomföras innan de tillhörande rättsliga och tekniska problemen har lösts.

1.6 Vad gäller principen om "endast en gång", enligt vilken medborgare och företag endast behöver lämna samma uppgifter till offentliga förvaltningar en gång, konstaterar EESK att de rättsliga och organisatoriska problemen fortfarande är olösta och uppmanar kommissionen att inleda ett pilotprojekt på detta område. Kommittén föreslår också att man inför principen om ett "förvaltningsövergripande tillvägagångssätt", som består i ett samarbete mellan de olika offentliga organen som går utöver gränserna för deras respektive befogenhetsområden för att ge sökanden ett samordnat svar från en enda instans.

1.7 EESK beklagar också att principen om "no legacy", som består i att förnya it-system och it-teknik inom de offentliga förvaltningarna för att hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen, inte är en av de antagna principerna.

1.8 Kommittén framhåller att medborgarna och företagen inom ramen för principen om "öppenhet och insyn" uttryckligen måste ha rätt att kontrollera överföringen av sina personuppgifter till andra offentliga myndigheter och i förekommande fall att få dem raderade (rätt att bli bortglömd) i enlighet med tillämpliga lagar och förfaranden och efterlyser ett förslag till ett säkert europeiskt system för arkivering och elektroniskt utbyte av dokument.

1.9 Eftersom många medborgare måste bekanta sig med det nya e-förvaltningsverktyget, anser EESK att medlemsstaterna och deras lokala och regionala myndigheter bör erbjuda medborgarna utbildning i digital kompetens och uppmanas att skapa en digital stödtjänst eller lokal vägledning som medfinansieras med EU-medel. Detta gäller även för de offentliga tjänstemännen inom ramen för fortbildning.

1.10 EESK beklagar starkt att handlingsplanen inte innehåller några som helst hänvisningar till e-förvaltningens sociala följder och konsekvenser samt inverkan på sysselsättningen när det gäller såväl förlorade arbetstillfällen som de många lediga tjänsterna på grund av bristen på arbetssökande med nödvändiga digitala yrkeskvalifikationer. Inom ramen för en omfördelning av tjänster som frigörs genom den offentliga förvaltningens digitalisering bör tjänstemän vars tjänster faller offer för neddragningarna placeras i den digitala stödtjänsten eller tilldelas lämpliga arbetsuppgifter.

2. Inledning

2.1 EU:s handlingsplan för e-förvaltning 2011–2015 (Utnyttja IKT för att skapa en smart, hållbar och innovativ förvaltning) ⁽¹⁾ löpte ut i december 2015.

2.2 E-förvaltning är dock fortfarande ett av huvudinslagen i den digitala agendan och ett av de viktigaste initiativ på EU- och medlemsstatsnivå som krävs för att fullborda en "digital inre marknad".

2.3 Flera av initiativen i den handlingsplan som löpt ut har ännu inte genomförts ordentligt i många medlemsstater och måste tas med igen i den nya handlingsplanen för e-förvaltning för 2016–2020.

2.4 De offentliga förvaltningarna kommer därför att behöva förbättra utformningen av sina e-tjänster genom att fokusera mer på användarnas behov för att säkerställa ändamålsenliga och effektiva e-förvaltningstjänster över de nationella gränserna.

3. Innehållet i meddelandet

3.1 Den nya handlingsplanen, där tonvikten läggs vid en snabbare digital omvandling, ska fungera som en katalysator för samordning av insatserna och resurserna för att modernisera den offentliga sektorn på området för e-förvaltning.

3.2 Den omfattar 20 åtgärder, som emellertid inte är uttömmande och, i enlighet med utvecklingen inom en snabbt föränderlig miljö, kan komma att kompletteras med andra åtgärder som föreslås antingen av kommissionen eller av intressenterna.

3.3 De initiativ som tas inom ramen för den nya handlingsplanen kommer att behöva iakttä följande underliggande principer:

- Digitalt som standard: Digitala tjänster bör bli normen, samtidigt som andra kommunikationskanaler fortfarande hålls öppna för personer som inte är uppkopplade, av eget val eller av nödvång. Offentliga tjänster bör också tillhandahållas via en enda kontaktpunkt (eller one-stop-shop) och via olika kanaler.
- Endast en gång: Enligt denna princip bör medborgare och företag endast behöva lämna samma uppgifter till offentliga förvaltningar en gång.

⁽¹⁾ KOM(2010) 743 slutlig och KOM(2010) 744 slutlig.

- Inkluderande och tillgänglighet: Offentliga förvaltningar bör utforma digitala offentliga tjänster på ett sådant sätt att de är inkluderande som standard och tillgodoser olika gruppers behov, t.ex. äldre och personer med funktionsnedsättning.
- Öppenhet och insyn: Offentliga förvaltningar bör utbyta information och uppgifter med varandra och ge medborgare och företag möjlighet att få åtkomst till, kontrollera och korrigera sina egna uppgifter, ge användarna möjlighet att övervaka administrativa förfaranden som berör dem samt interagera med och öppna sig för intressenterna (t.ex. företag, forskare och ideella organisationer) när det gäller utformning och tillhandahållande av tjänster.
- Gränsöverskridande som standard: Offentliga förvaltningar bör göra relevanta digitala offentliga tjänster tillgängliga över gränserna och förhindra att ytterligare fragmentering uppstår, för att främja rörlighet på den inre marknaden.
- Interoperabilitet som standard: Offentliga tjänster bör utformas på ett sådant sätt att de fungerar sömlöst på hela den inre marknaden och utan några vattentäta skott, baserat på den fria rörligheten för uppgifter och digitala tjänster i Europeiska unionen.
- Tillförlitlighet och säkerhet: Alla initiativ bör gå längre än att bara uppfylla den rättsliga ramens krav i fråga om skydd av personuppgifter och personlig integritet samt it-säkerhet genom att dessa aspekter beaktas redan vid utformningen av tjänsterna.

4. Allmänna kommentarer

4.1 EESK stöder kommissionens insatser för att påskynda utvecklingen och användningen av e-förvaltningstjänster. Sedan den första handlingsplanen för e-förvaltning från 2006 har medlemsstaterna åtagit sig att främja effektiva, ändamålsenliga, interoperabla och allmänt tillgängliga e-förvaltningstjänster, även över de nationella gränserna. Dessa åtaganden bekräftades i samband med strategin för en digital inre marknad senast 2020.

4.2 Det är emellertid uppenbart att trots vissa framsteg, såsom avspeglas i utvärderingarna av handlingsplanen 2011–2015, och trots betydande EU-medel som ställts till förfogande men som använts föga av medlemsstaterna, möts användarna fortfarande – i mycket varierande grad beroende på medlemsstat – av en fragmenterad modernisering av medlemsstaternas offentliga förvaltningar och ett otillräckligt utbud av gränsöverskridande e-tjänster. EESK undrar varför de EU-medel som ställts till förfogande fortfarande underutnyttjas kraftigt, och uppmanar kommissionen att göra en analys, undanröja eventuella hinder och uppmuntra medlemsstaterna att utnyttja dessa medel på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, särskilt för e-förvaltning.

4.3 E-förvaltning är ett centralt inslag i strategin för en digital inre marknad. Andra viktiga inslag på det digitala området, som inte behandlas i det aktuella meddelandet, är dock förutsättningar för att e-förvaltning ska kunna genomföras. Det står t.ex. klart att medborgare i alla åldrar och företag måste ha tillgång till toppmoderna digitala nät och tjänster, en allmän tillgång till ett överkomligt pris, oavsett var de befinner sig och oavsett deras ekonomiska situation, och att de i förekommande fall måste kunna få hjälp och utbildning att förvärva de färdigheter som krävs för att dra fördel av digitala tillämpningar på ett effektivt och ansvarsfullt sätt.

4.4 Ett annat centralt inslag är rättigheterna för användare av e-förvaltning, som i första hand bygger på de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som gäller för internetanvändare, särskilt rättigheter i fråga om tillgång och icke-diskriminering, yttrandefrihet och informationsfrihet, skydd av personlig integritet och personuppgifter, utbildning och allmänna kunskaper från undervisning i skolan till livslångt lärande, rättsmedel osv. Till detta kommer specifika rättigheter med direkt anknytning till e-förvaltning. Med tanke på de olika källorna till e-förvaltningsanvändarnas rättigheter föreslår EESK för kommissionen att på en enda webbplats samla användarnas alla rättigheter i fråga om e-förvaltning.

4.5 Eftersom det ofta är svårt för användarna att hitta den elektroniska information och hjälp som de behöver föreslår kommissionen att det på både EU-nivå och nationell nivå inrättas en gemensam digital kontaktpunkt/portal. Sådana portaler har redan inrättats i merparten av medlemsstaterna och hos de flesta regionala och lokala myndigheter. EESK stöder inrättandet av en sådan åtkomstpunkt till den centrala nationella, regionala eller lokala offentliga förvaltningen för att hänvisa användarna direkt till de myndigheter som är behöriga att behandla deras begäran eller önskemål.

4.6 Handlingsplanen för 2016–2020 bygger på sju principer som till stor del gällde redan under de tidigare handlingsplanerna. EESK stöder visserligen överlag dessa principer, men undrar hur de ska kunna genomföras innan alla tillhörande rättsliga (hantering av personuppgifter och skydd av den personliga integriteten i en öppen förvaltning) och tekniska (möjliggörande och industriell teknik, migrering av tjänster till digitala kanaler) problem har lösts.

4.7 I den nya handlingsplanen läggs tonvikten vid interoperabilitet och vidareutnyttjande av uppgifter som redan finns vid offentliga myndigheter, eftersom många uppgifter som i nuläget samlas in av den offentliga förvaltningen används bara en gång eller för ett mycket begränsat syfte. Enligt principen om "endast en gång" kommer användarna inte längre att behöva lämna sina aktuella uppgifter igen vid nya kontakter med den offentliga förvaltningen, som kan dela uppgifterna med andra förvaltningar, naturligtvis med iakttagande av skyddet av personuppgifter och personlig integritet. I enlighet med denna princip bör handelsregistren i hela unionen kopplas samman, de olika nationella och gränsöverskridande systemen bör samverka och förvaltningarna skulle inte längre flera gånger behöva begära uppgifter som de redan har. Dataskyddsförordningen förblir visserligen tillämplig på e-förvaltning, men EESK anser att man måste sörja för balans mellan en rättsstats kontroll och medborgarnas säkerhet och frihet.

4.8 Kommissionens nya tillvägagångssätt syftar till att hålla jämn takt med de snabba förändringarna. EESK konstaterar dock att principen om "no legacy", som består i att förnya it-system och it-teknik inom de offentliga förvaltningarna för att hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen, inte är en av de sju antagna principerna, i avvaktan på att kommissionen testat den med sikte på ett eventuellt genomförande.

4.9 Kommissionen uppger att den vill betona medborgarnas delaktighet i utvecklingen av digitala offentliga tjänster, och uppmanar inom ramen för principen om "öppenhet och insyn" de offentliga förvaltningarna att interagera med medborgare, företag, företrädare för arbetsmarknadens parter och konsumenterna, forskare och ideella organisationer när det gäller utformning och tillhandahållande av tjänster.

4.10 Medborgarna kommer därför att kunna lägga fram förslag och direkt rikta sina specifika frågor till kommissionen och medlemsstaterna genom en "samarbetsplattform", som ska sammanföra medborgare och myndigheter och göra det möjligt att kartlägga liknande problem i olika länder samt förvaltningarnas goda praxis och lösningar för genomförandet. EESK stöder ett sådant initiativ som ger enskilda människor möjlighet att göra de nationella, regionala eller lokala myndigheterna uppmärksamma på problem i deras närområde.

4.11 Enligt principen om "öppenhet och insyn" ska de offentliga förvaltningarna dela information och uppgifter med varandra och ge medborgare och företag möjlighet att komma åt, kontrollera och korrigera sina egna uppgifter. När det gäller personuppgifter betonar EESK att medborgarna och företagen uttryckligen måste ha rätt att kontrollera överföringen av sina uppgifter till andra offentliga myndigheter och i förekommande fall att få dem raderade (rätt att bli bortglömd) i enlighet med tillämpliga lagar och förfaranden.

4.12 I detta sammanhang och för att undvika ny inkompatibilitet anser EESK att kommissionen bör lägga fram ett förslag till ett säkert europeiskt system för arkivering och elektroniskt utbyte av dokument.

4.13 En princip som inte tas upp i handlingsplanen är principen om ett "förvaltningsövergripande tillvägagångssätt", som består i ett samarbete mellan de olika offentliga organen som går utöver gränserna för deras befogenhetsområden för att ge sökanden ett samordnat svar från en enda instans.

4.14 EESK uppmanar kommissionens att påskynda inrättandet av gemensamma kontaktpunkter för e-juridik, sjöfart och övriga transportsätt. Den framtida strategin bör syfta till att så långt som möjligt sammanföra befintliga europeiska portaler (t.ex. [ejustice](#), [solvit](#) och [youreurope](#)) till en enda portal och framför allt, i ett andra steg, utvidga den till att omfatta de nationella portalerna för att underlätta alla slags administrativa förfaranden.

4.15 Kommittén stöder visserligen tanken på att medlemsstaterna och deras regionala och lokala myndigheter i framtiden måste vända sig till dessa portaler för att utveckla sina e-tjänster, men understryker att de måste förbli ett komplement till fysiska kontaktpunkter och traditionella kommunikationsmedel (post, personlig kontakt vid en fysisk kontaktpunkt, telefon).

4.16 FN använder sig av ett utvecklingsindex med tre kriterier för att avgöra vilka länder som har den mest utvecklade e-förvaltningen: e-tjänster för medborgarna, telekommunikationsinfrastruktur och mänskligt kapital. Det måste konstateras att handlingsplanen inte innehåller några som helst hänvisningar till e-förvaltningens sociala följder och konsekvenser samt inverkan på sysselsättningen när det gäller såväl förslorade arbetstillfällen som de många lediga tjänsterna på grund av bristen på arbetssökande med nödvändiga digitala yrkeskvalifikationer.

4.17 Att erbjuda digitala tjänster som standard innebär inte att kampen mot den digitala klyftan får upphöra.

4.18 Det finns fortfarande stora skillnader mellan å ena sidan tillgången på e-förvaltningstjänster och å andra sidan utnyttjandet och genomslaget av dessa tjänster bland användarna. Denna motvillighet från användarnas sida till att använda e-tjänster beror ofta på bristande digital kompetens. Många medborgare måste bekanta sig med det nya e-förvaltningsverktyget och behöver en "digital stödtjänst" eller lokal vägledning. Detta gäller även för de offentliga tjänstemännen inom ramen för fortbildning.

4.19 EESK anser att medlemsstaterna och deras lokala och regionala myndigheter bör uppmanas att skapa en sådan digital stödtjänst för medborgarna, som medfinansieras med EU-medel. Inom ramen för en omfördelning av tjänster som frigörs genom den offentliga förvaltningens digitalisering bör tjänstemän vars tjänster faller offer för neddragningarna placeras i den digitala stödtjänsten eller tilldelas lämpliga arbetsuppgifter.

Bryssel den 22 september 2016.

Georges DASSIS
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

**Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om meddelande från kommissionen –
Vägledande program om kärnenergi framlagt i enlighet med artikel 40 i Euratomfördraget för
yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén**

[COM(2016) 177 final]

(2016/C 487/17)

Föredragande: **Brian CURTIS**

Remiss	Europeiska kommissionen, 4.4.2016
Rättslig grund	Artikel 40 i Euratomfördraget
Ansvarig facksektion	Transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället
Antagande av facksektionen	7.9.2016
Antagande vid plenarsessionen	22.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	210/2/11

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Till stöd för det energiunionsprogram som är under utveckling pågår för närvarande ett flertal energirelaterade lagstiftningsöversyner och lagstiftningsinitiativ som kommer att läggas fram inom de närmaste 12 månaderna. Man kunde ha förväntat sig att denna strategiska översyn skulle behandla de viktigaste frågorna för produktion av, forskning om och avveckling av kärnkraft som ett bidrag till detta omfattande lagstiftningspaket. Det vägledande programmet om kärnenergi erbjuder dock inget klart och heltäckande tillvägagångssätt för den strategiska behandlingen av kärnkraftens komplexa framtid i den europeiska energimixen.

1.2 Produktionen av kärnkraft är politiskt känslig i de flesta medlemsstater och påverkas av växlande ekonomiska och sociala frågor på nationell nivå. Kommittén uppmanar kommissionen att ta tillfället i akt att föreslå en tydlig analytisk process och metod som kan erbjuda en sammanhängande och frivillig ram för det nationella beslutsfattandet om kärnkraftens – eventuella – roll i energimixen.

1.3 EESK efterlyser därför ändringar av och tillägg till utkastet till meddelande, såsom anges i punkt 4.3, så att det omfattar särskilda avsnitt om

- kärnkraftens konkurrenskraft på kort, medellång och lång sikt,
- de därmed sammanhängande ekonomiska aspekterna,
- bidraget till försörjningstryggheten,
- klimatförändrings- och koldioxidmålen,
- allmänhetens acceptans, ansvarighet för atomskador, öppenhet och faktisk dialog på nationell nivå.

1.4 Insynsvänlig övervakning är en förutsättning för både kärnsäkerheten och allmänhetens förtroende. Därför föreslår EESK att man i dokumentet tydligt ska ställa sig bakom förslagen om övervakning och rapportering i medlemsstaternas nationella handlingsplaner såsom föreslagits av den europeiska gruppen av tillsynsmyndigheter på kärnsäkerhetens område. Större ansträngningar bör göras för att inkludera EU:s grannländer.

1.5 När det gäller allmänhetens förtroende bör ytterligare hänvisningar göras till det omfattande arbetet utanför anläggningarna och de gränsöverskridande förberedelserna inför nödsituationer ("Review of Current Off-site Nuclear Emergency Preparedness and Response Arrangements in EU Member States and Neighbouring Countries", Euratom, december 2013) samt till slutsatserna från 2016 års toppmöte om kärnsäkerhet, i synnerhet mot bakgrund av potentiella terroristhot.

1.6 Med tanke på EU:s omfattande åtagande för forskning om kärnfusion skulle en färdplan som visar framstegen mot kommersiell produktion vara till nytta.

1.7 Mot bakgrund av resultatet av Storbritanniens omröstning om att lämna EU bör hänsyn tas till den strategiska effekten av detta beslut och särskilt dess betydelse för Euratomfördraget. Behovet av att behandla de långtgående konsekvenserna bör uttryckligen erkännas i det vägledande programmet om kärnenergi.

2. Inledning

2.1 Enligt artikel 40 i Euratomfördraget ska kommissionen "regelbundet i vägledande syfte offentliggöra program som särskilt ska behandla målen för kärnenergiproduktionen och de investeringar av alla slag som krävs för att uppnå dessa mål. Kommissionen ska begära in ett yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén över programmen innan dessa offentliggörs" (COM(2003) 370 final). Sedan 1958 har fem sådana vägledande program om kärnenergi offentliggjorts, det senaste 2007 och en uppdatering 2008. Den slutgiltiga versionen kommer att utarbetas och offentliggöras så snart kommissionen har tagit emot EESK:s yttrande.

2.2 Liksom vid tidigare tillfällen värdesätter kommittén möjligheten att framföra sina åsikter om utkastet innan kommissionen lägger fram en slutgiltig version till rådet och Europaparlamentet. EESK uppmanar kommissionen å det kraftigaste att införliva rekommendationerna i första avsnittet i detta yttrande, så att det vägledande programmet blir ett mer heltäckande och strategiskt dokument och ger ett kraftfullare bidrag till paketet för energiunionen.

2.3 Kärnkraften är en av de viktigaste energikällorna i EU. I rapporten om tillståndet i energiunionen 2015 konstateras det att "EU är en av endast tre stora ekonomiska aktörer som producerar mer än hälften av sin el utan utsläpp av växthusgaser" (27 % förnybar energi och 27 % kärnenergi). I den rapporten står det också att det vägledande programmet bör "skapa mer klarhet om de långsiktiga investeringsbehoven inom kärnenergin och om hanteringen av kärntekniskt ansvar" (COM(2015) 572 final).

2.4 EU:s energistrategi har utvecklats betydligt sedan det senaste vägledande programmet och är för närvarande en hög prioritet. Mål för 2020, 2030 och 2050 har fastställts, men viktiga variabler och osäkerheter kvarstår. Dit hör bland annat i vilken utsträckning Parisavtalet om klimatförändringar kommer att genomföras, volatiliteten på den internationella marknaden för fossila bränslen, i vilken grad ny teknik kommer att tillämpas, vilka länder som är medlemmar i EU, inflytandet av de globala ekonomiska utsikterna samt i vilken utsträckning de planerade omfattande investeringarna i hela energiedjan kommer att göras.

2.5 Oberoende av EU:s energipolitik förblir de viktigaste besluten om mixen av källor till energiproduktion en befogenhet för medlemsstaterna. EU:s energipolitik kan användas som referens för sådana beslut, men energifrågan är politiskt mycket känslig och påverkas därför av det varierande sociala och politiska klimatet på nationell nivå. EU:s politiska beslutsfattande förutsätter en tydlig analytisk process och metod som kan erbjuda en sammanhängande ram för det nationella beslutsfattandet. Det vägledande programmet ger tillfälle att göra detta för de stater som överväger kärnkraft och för dem som har kärnkraft och som utvärderar dess framtid.

3. Sammanfattning av kommissionens utkast till meddelande

3.1 Kommissionens meddelande inleds med konstaterandet att "det vägledande programmet om kärnenergi utgör en grund för diskussionen om hur kärnenergi kan bidra till att uppnå EU:s energimål" och avslutas med slutsatsen att "eftersom kärnenergi är en koldioxidsnål teknik och på ett betydande sätt bidrar till försörjningstrygghet och diversifiering förväntas kärnenergin förbli en viktig del i EU:s energimix fram till 2050".

3.2 Meddelandet är inriktat på investeringar som har att göra med säkerhetsuppggraderingar efter Fukushima-olyckan och säker drift av befintliga anläggningar. Dessutom framhålls de beräknade finansieringsbehoven i samband med avveckling av kärnkraftverk och hantering av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle.

3.3 Det finns 129 aktiva kärnkraftsreaktorer i 14 medlemsstater, och nybyggnad av reaktorer planeras i tio medlemsstater. EU har de mest långtgående rättsligt bindande kärnsäkerhetsnormerna i världen. Dessa upprätthålls och förbättras genom regelbunden översyn av kärnsäkerhetsdirektivet ⁽¹⁾.

3.4 EU:s kärnenergiindustri verkar på en global marknad med ett värde på 3 biljoner euro fram till 2050, är tekniskt ledande samt sysselsätter direkt 400 000–500 000 personer och bidrar till att skapa 400 000 ytterligare arbetstillfällen.

3.5 Europeiska företag är mycket delaktiga i den globala kärnbränsleproduktionen, har ett nära samarbete med Euratoms försörjningsbyrå, tillgodoser behoven hos EU:s västkonstruerade reaktorer och har kapacitet att utveckla bränslepatroner för ryskkonstruerade reaktorer (av vilka 19 för närvarande är i bruk i EU).

3.6 Kommissionen förutspår att EU:s nuvarande kärnkraftskapacitet (120 GWe) kommer att minska fram till 2025, och att denna trend kommer att vända omkring 2030. Kärnkraftskapaciteten skulle förbli stabil mellan 95 och 105 GWe till 2050 utifrån antagandet att 90 % av den befintliga kärnkraftverksparken ersätts under denna tid. De beräknade investeringarna uppgår till mellan 350 och 450 miljarder euro, vilket skulle trygga produktionen fram till sekelskiftet.

3.7 Kostnadsöverskridanden och långa förseningar för nya projekt och olika tillvägagångssätt hos de nationella tillståndsmyndigheterna har skapat investeringssvårigheter. Standardisering av utformningen och ett fördjupat samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheterna betraktas som väsentliga inslag i den framtida politiken.

3.8 Program för förlängd livslängd (i 10–20 år) är på gång för många reaktorer i EU till en beräknad kostnad på 45–50 miljarder euro, och man bör räkna med och planera för regleringsarbetsbördan i enlighet med det ändrade kärnsäkerhetsdirektivet.

3.9 Enligt planerna ska 50 reaktorer avvecklas senast 2025. Även om ämnet är politiskt känsligt kräver åtgärder och investeringar för geologisk slutförvaring och långsiktig hantering av radioaktivt avfall och närliggande avvecklingsfrågor snabba beslut av medlemsstaterna.

3.10 Det finns betydande sakkunskap om lagring och slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall, och djupförvaringsanläggningar kommer att tas i drift i Finland, Sverige och Frankrike mellan 2020 och 2030 för slutförvaring av högaktivt avfall. Potentialen för att sprida denna sakkunskap och möjligheten för medlemsstater att enas om gemensamma slutförvaringsanläggningar kommer att ge både effektivitets- och säkerhetsfördelar. Detta kommer att förstärkas genom inrättandet av ett europeiskt kunskapscentrum.

3.11 Kärnkraftsoperatörerna beräknar att det kommer att behövas 253 miljarder euro för att täcka kostnaderna för avveckling, och 133 miljarder euro har öronmärkts. Medlemsstaterna har ansvaret för att garantera att operatörernas förpliktelser uppfylls helt och hållet och att avvecklingen genomförs inom en tydlig tidsram.

3.12 Det behövs mer samordning inom teknisk utveckling och marknadsföring av lågeffektillämpningar av strålteknik. Till exempel är bara den europeiska marknaden för medicinsk bildteknik värd 20 miljarder euro årligen, och jordbruk, industri och forskning har ökat användningen av denna teknik. Betydande forskningsinvesteringar fortsätter att göras både i den nya generationens kraftverk och modulära fissionskraftverk och i en fortsatt ledande ställning inom fusionsforskning, och detta ses som avgörande för att upprätthålla sakkunskapen, karriärmöjligheterna och det globala inflytandet. Detta är särskilt viktigt i och med att kärnkraften fortsätter att expandera globalt, dock inte i Europa.

⁽¹⁾ EUT L 219, 25.7.2014, s.42.

4. Allmänna kommentarer

4.1 Kommittén har vid flera tillfällen yttrat sig om kärnkraftens säkerhet och roll i EU:s energimix ⁽²⁾. Detta meddelande är den första vägledande översynen av kärnenergin sedan Fukushima, och trots att man i det föregående vägledande programmet lovade att "offentliggöra vägledande program om kärnenergi med kortare intervall" (COM(2007) 565 final) har så inte skett. 2016 års vägledande program är – även om det stöds av ett omfattande arbetsdokument från kommissionens avdelningar – hälften så långt som meddelandet från 2007. Kommittén föreslår att vissa punkter bör läggas till i det vägledande programmet för att göra det till ett strategiskt dokument där de kontextuella faktorer som påverkar beslut om investeringar och fastställande av mål diskuteras.

4.2 Kommittén värdesätter den omfattande analysen av investeringar i hela kärnbränslecykeln i det vägledande programmet och erkänner att det fastställer både de möjligheter och de utmaningar som sektorn står inför. Vi välkomnar också tonvikten på de högsta säkerhetsstandarderna och behovet av att garantera omfattande finansiering för alla aspekter av avvecklingen. Arbetsdokumentet är mycket detaljerat, och även betydelsen av fortsatt forskning noteras. På andra områden har dock mycket lämnats outtalat, vilket försvagar det strategiska värdet av dokumentet.

4.3 Utkastet till 2016 års vägledande program förebådar en betydande förändring i kommissionens tillvägagångssätt. I tidigare vägledande program har översynen gjorts mot bakgrund av de energiotmaningar som EU och världssamfundet står inför. Till exempel innehöll 2007 års vägledande program också avsnitt som gav en tydlig strategisk inblick, vilket saknas i 2016 års version. Dessa bör läggas till i förslaget, och bör omfatta följande:

- Konkurrenskraft – vilka är de nuvarande och framtida faktorer som påverkar kärnkraftens konkurrenskraft? Det statliga stödets – framför allt det finansiella stödets och skattestödets – roll, förändringar i perspektiven på konstruktionskostnader, kapitalkostnader, slutförvaring av avfall, tillståndsförfaranden, livstidsförlängning och en relativ ökning av kostnaderna för andra energikällor.
- Ekonomiska aspekter – strukturen på energimarknaden är fortfarande osäker och avskräcker från långsiktiga investeringar, och de ekonomiska riskerna med kärnkraften är betydande i en period av ekonomisk och politisk osäkerhet.
- Försörjningstrygghet – den globala efterfrågan på energi ökar stadigt, även om den har stabiliserats eller minskat i Europa, och följderna av detta samt de politiska och utrikespolitiska aspekterna kräver större uppmärksamhet. I synnerhet energitryggheten är ett område där kärnkraften kan bidra och faktiskt bidrar med källor till bränsleförsörjning (uran) som nu förefaller vara säkrare än olja eller gas ⁽³⁾.
- Klimatförändringarna – kärnkraften bidrar med hälften av Europas el med låga koldioxidutsläpp.
- Allmänhetens acceptans – den stora åsiktsbredden bland allmänheten i EU i kärnkraftsfrågan är svår att överblicka, men den har stor inverkan på den politiska acceptansen.

Alla dessa frågor har blivit viktigare under de senaste nio åren, men inriktningen på säkerhet och bränslecykeln dominerar det vägledande programmet, och dessa områden ägnas föga uppmärksamhet i både meddelandet och arbetsdokumentet. Man varken redogör för vilken typ av debatt som förs om dessa frågor, varav många är omtvistade och kontroversiella (exempelvis upprätthålla en hög standard när det gäller underentreprenader), eller erbjuder riktlinjer eller en strategi för diskussionen om kärnkraft i energimixen som helhet. Detta avspeglar tillvägagångssättet i paketet för energiunionen, där det finns en liknande motvilja mot att diskutera hur en europeisk energistrategi skulle påverka de nationella diskussionerna om kärnkraftens (eventuella) fortsatta roll i energimixen.

4.4 Såsom noterats hävdar kommissionen att dess meddelande "utgör en grund för diskussionen om hur kärnenergi kan bidra till att uppnå EU:s energimål" som "en viktig del i EU:s energimix fram till 2050". Sådana uttalanden har inte fullständigt stöd av innehållet i detta dokument. Tidigare vägledande program har utgjort en viktig analytisk översyn av kärnkraftens roll och gett riktlinjer för den framtida politiken.

⁽²⁾ EUT C 341, 21.11.2013, s. 92 och EUT C 133, 14.4.2016, s. 25.

⁽³⁾ EUT C 182, 4.8.2009, s. 8.

4.5 Särskilt analysen av investeringsbehoven för kärnkraft (uppenbarligen ett stort problem i nuläget) måste nu säkerligen ses mot bakgrund av de sammanlagda investeringar som krävs för att uppnå energunionens mål, eftersom det finns kopplingar och kompromisser mellan investeringsbesluten om alla generationers teknik och infrastruktur.

4.6 Dessutom finns det många andra faktorer i sammanhanget som påverkar kärnkraftspolitiken och kärnkrafts-ekonomin och som inte har tagits upp till fullo och som kommissionen har svårt att ta upp i detalj eftersom de är föremål för pågående översyner eller reformer. Dessa inbegriper systemet för handel med utsläppsrätter, förslag om stöd till kapacitetsmekanismer, utvecklingen av sektorn för förnybar energi osv.

4.7 I dagsläget står kärnkraften för 28 % av den inhemska produktionen av energi i EU och 50 % av dess koldioxidsnåla el (Eurostat, maj 2015). Att minska koldioxidutsläppen är ett viktigt mål i EU och den globala energipolitiken. För att hålla temperaturökningen under 2 °C måste de globala koldioxidutsläppen från energisektorn minskas med i genomsnitt 5,5 % per år mellan 2030 och 2050. Hur EU:s bidrag till detta ska uppnås beskrevs i energifärdplanen för 2050, där man undersökte flera scenarier för hur energimixen skulle variera beroende på olika politiska, ekonomiska och sociala faktorer (COM(2011) 885 final). I meddelandet utgår man på grundval av uppgifter från medlemsstaterna från en kapacitet på ca 100 GWe år 2050, men mot bakgrund av den rådande debatten tycks detta antagande föga säkert.

4.8 Kommittén noterar det senaste exemplet med Sverige, där man först efter offentliggörandet av det vägledande programmet fattade beslut – vilket förklarar varför det inte tagits med – om att gradvis ersätta de stängda kraftverken med tio nya reaktorer och samtidigt åtog sig att vidta åtgärder för att energiförsörjningen till 100 % ska komma från förnybara källor senast år 2040 (Financial Times, 10 juni 2016). Att ha såväl en stark politik för förnybar energi som ytterligare kapacitet att leverera koldioxidsnål energi till grannländerna är i detta fall politiskt godtagbart för alla parter och följaktligen av strategisk betydelse i en europeisk kontext. Dokumentet bör därför uppdateras för att ta hänsyn till detta.

4.9 EESK har konsekvent under många år förespråkat en mer strategisk syn på energifrågor och större tonvikt vid en omfattande offentlig dialog om energiproduktion och energianvändning⁽⁴⁾. Tekniken är inte värderingsfri, och energiteknik omfattar ett stort antal etiska, samhälleliga och politiska bedömningar. Medlemsstaterna har bestämmanderätt när det gäller sammansättningen av deras energimix, endast hälften har aktiva kärnkraftverk och åsikterna om kärnkraften har polariserats sedan det senaste vägledande programmet. Detta viktiga återkommande översynsdokument skulle förstärkas av en objektiv presentation av aktuella frågor med hög profil i ”diskussionen om hur kärnenergi kan bidra till att uppnå EU:s energimål”. Därför föreslås det att ett antal nya avsnitt införs i det slutliga dokumentet, i enlighet med vad som anges i punkt 4.3, och att strategin som helhet tar större hänsyn till de särskilda kommentarerna i punkterna 5.3.1–5.3.4 nedan.

5. Särskilda kommentarer

5.1 I dokumentet framhålls vikten av bättre samordning mellan medlemsstaterna, förbättrat samarbete mellan intressenterna samt ökad öppenhet och ökat deltagande av allmänheten i kärnenergifrågor. I detta avseende noteras den viktiga roll som den europeiska gruppen av tillsynsmyndigheter på kärnsäkerhetens område (Ensreg) spelar, liksom vikten av att fortsätta att ”främja dialogen mellan intressenterna i Europeiska kärnenergiforumet”. I december 2015 utfärdade Ensreg ett uttalande om framstegen i genomförandet av nationella handlingsplaner efter Fukushima-olyckan, där man konstaterade att olika länder kommit olika långt i genomförandet och att takten i genomförandet av säkerhetsuppgifter bör höjas för att de överenskomna tidsfristerna för genomförandet ska uppnås. Man rekommenderade att en lägesrapport från varje deltagande land om genomförandet av de nationella handlingsplanerna skulle uppdateras och offentliggöras regelbundet för att säkerställa en öppen övervakning med målet att offentliggöra en rapport om genomförandet under 2017 (Ensregs fjärde rapport, november 2015). EESK föreslår att kommissionen i det vägledande programmet ska ange att den stöder denna rekommendation.

⁽⁴⁾ EUT C 291, 4.9.2015, s. 8.

5.2 I meddelandet tar man upp förbindelserna med kärnenergistater som gränsar till EU, och EESK anser att en förlängning av det aktiva arbetet med i synnerhet Vitryssland skulle bidra till att undanröja de farhågor om öppenhet och säkerhet som har uppstått beträffande uppförandet av landets första kärnreaktor i Ostrovets. Förbindelser via Ensreg bör prioriteras.

5.3 När det gäller dialog och öppenhet i allmänhet konstaterar EESK att Europeiska kärnenergiforumets roll, resurser, kapacitet och ställning i praktiken har minskat avsevärt under de två senaste åren. Det är mycket viktigt med ytterligare klargöranden av de centrala frågor som dialogen om den europeiska kärnenergiolitiken står inför samt att en gemensam ram föreslås för diskussion på nationell nivå. Det är nu osannolikt att man kommer att gå vidare med detta inom ramen för Europeiska kärnenergiforumet, och det saknas i det vägledande programmet. En sådan ram skulle också underlätta den framtida styrningen av energiunionen och bör tillämpas konsekvent på alla primära energikällor. Till stöd för detta klargörande bör det vägledande programmet därför omfatta särskilda avsnitt om konsekvenserna och relevansen för politiken för investeringar i kärnkraft. Dessa frågor, som tas upp i de följande fyra punkterna, är viktiga diskussionsområden som är väsentliga för en strategisk vision.

5.3.1 *Övergången till el och i vilken utsträckning en jämn elförsörjning kan garanteras från primära källor.* Å ena sidan kan kärnkraften bidra till energitryggheten eftersom stora mängder förutsägbar el kan produceras kontinuerligt under längre perioder och den kan bidra positivt till att elsystemen fungerar stabilt (t.ex. upprätthålla nätfrekvensen). Å andra sidan är kapitalkostnaderna för uppförandet höga, de nya säkerhetskraven strikta, finansieringen osäker och de framtida marknadsvillkoren till stor del oförutsägbara. Detta är frågor som alla medlemsstater med kärnkraftskapacitet ställs inför och kan vara avgörande för hur och om realistiska nationella planer som bidrar till EU:s övergripande energi- och klimatmål kan uppnås. Det vägledande programmet bör kopplas till en gemensam ram för diskussion av dessa frågor, såsom kommissionen föreslagit i andra strategiska meddelanden om energi, och lägga fram en väl avvägd analys av kärnkraftens roll.

5.3.2 *Allmänhetens kunskaper, attityder och medvetenhet om energiproduktionens risker.* Å ena sidan är kärnsäkerheten, konsekvenserna av Tjernobyl och Fukushima och de obesvarade frågorna om avveckling och slutförvaring av radioaktivt avfall frågor som ger upphov till allvarlig oro hos allmänheten i vissa länder. Å andra sidan är andra primära energikällor förknippade med betydande och ofta underskattade negativa faktorer. EESK har alltid framhållit vikten av allmänhetens förståelse för "energidilemmat" – i huvudsak hur man kan balansera ömsesidigt sammanhängande och ibland motstridiga mål om energitrygghet, överkomlighet och hållbarhet i miljöhänseende. Den politiska viljan formas i stor utsträckning av allmänhetens attityder, och den låga graden av övergripande energimedvetande kan resultera i mindre lyckat politiskt beslutsfattande. Mer resurser och en rättslig ram till stöd för exempelvis lokala informationskommittéer i likhet med de som inrättats i Frankrike skulle kunna vara till nytta.

5.3.3 *En metod för att bedöma kostnader och konkurrenskraft.* Ekonomiskt överkomlig koldioxidsnål energi är avgörande för att uppnå de överenskomna klimat- och energimålen, men det är ett område som inte är utsatt för marknadskonkurrens. Det finns inte heller någon standard eller acceptabel metod som medlemsstaterna kan använda för att bedöma de framtida kostnaderna för alternativ i sin energiproduktionsmix innan de fattar politiska beslut (som kommer att påverkas av andra faktorer).

5.3.4 *Betydelsen av en aktiv forsknings- och energiproduktionsbas för en ledande ställning på marknaden samt i fråga om teknik och säkerhet.* Hur viktigt är det att bibehålla en betydande kärnenergiindustri som utvecklas om sysselsättningen samt Europas inflytande och ledande ställning i en sektor som växer globalt ska kunna upprätthållas (US Energy Information Administration (maj 2016), "World nuclear generation to double by 2040")? Till exempel planerar Kina att fördubbla sin kärnkraftskapacitet till minst 58 GWe senast 2020–2021, med en ytterligare ökning till 150 GWe år 2030. Vikten av högkvalitativa och välbetalda arbetstillfällen i EU noteras, och om dessa skulle komma att fasas ut skulle ett program för att säkra en rättvis och understödd omställning behövas.

5.4 Den största delen av EU:s finansiering av kärnforskning är avsatt för utveckling av det gemensamma programmet för kärnfusion (Iter). I färdplanen för det europeiska avtalet om fusionsutveckling (Efda) beskrivs vägen från nuvarande fusionsexperiment till ett demonstrationsfusionskraftverk som producerar nettoel för nätet. EESK uppmanar kommissionen att ta hänsyn till en potentiell försörjning med el från fusionskraftverk i alla kostnadseffektiva energiscenarier för tiden efter 2050. Dessutom bör fortsatt stöd till forskning om fjärde generationens reaktorer, med deras potential för kostnadsminskningar och avsevärt mindre högaktivt avfall, uppmuntras.

5.5 Förslaget utarbetades före Storbritanniens omröstning om att lämna Europeiska unionen och gällande rättsförhållanden talar för att ett utträde ur EU även innebär ett utträde ur Euratom. Detta har stor strategisk betydelse, inte minst för energimålen fram till 2030, men även för samarbete i fråga om forskning, reglering, leveranskedjan och säkerhet. Denna fråga måste därför erkännas i förslaget, även om det i detta skede är svårt att förutse specifika resultat.

Bryssel den 22 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller vissa bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen för vissa medlemsstater som drabbats av eller hotas av allvarliga svårigheter med avseende på sin finansiella stabilitet

[COM(2016) 418 final – 2016/0193 (COD)]

(2016/C 487/18)

Remiss	Europaparlamentet, 4.7.2016 Europeiska unionens råd, 8.7.2016
Rättslig grund	Artiklarna 117 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig facksektion	Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	169/1/4

Eftersom kommittén stöder innehållet i förslaget och redan har framfört sin ståndpunkt i denna fråga i sina tidigare yttranden "Ändring av förordningen om strukturfonderna – särskilda åtgärder för Grekland", som antogs den 8 oktober 2015 ⁽¹⁾, "Ekonomisk förvaltning och återtaganderegler för medlemsstater med stora svårigheter", som antogs den 19 september 2013 ⁽²⁾, "Allmänna bestämmelser för strukturfonderna", som antogs den 25 april 2012 ⁽³⁾ och "Ändring av bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen – strukturfonderna – för medlemsstater i svårigheter", som antogs den 27 oktober 2011 ⁽⁴⁾, beslutade EESK vid sin 519:e plenarsession den 21 och 22 september 2016 (sammanträdet den 21 september 2016) med 169 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget och hänvisa till ståndpunkterna i ovannämnda dokument.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁾ EESK:s yttrande om "Ändring av förordningen om strukturfonderna – särskilda åtgärder för Grekland" (EUT C 32, 28.1.2016, s. 20).

⁽²⁾ EESK:s yttrande om "Ekonomisk förvaltning och återtaganderegler för medlemsstater med stora svårigheter" (EUT C 341, 21.11.2013, s. 27).

⁽³⁾ EESK:s yttrande om "Allmänna bestämmelser för strukturfonderna" (EUT C 191, 29.6.2012, s. 30).

⁽⁴⁾ Yttrande om "Ändring av bestämmelser om den ekonomiska förvaltningen – strukturfonderna – för medlemsstater i svårigheter", (EUT C 24, 28.1.2012, s. 81).

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tilläggstullar på import av vissa produkter med ursprung i Amerikas förenta stater (kodifiering)

[COM(2016) 408 *final* – 2014/0175 (COD)]

(2016/C 487/19)

Remiss	Europeiska kommissionen, 23.6.2016
Rättslig grund	Artikel 207 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt
Ansvarig facksektion	REX
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	165/0/8
(för/emot/nedlagda röster)	

Eftersom kommittén till fullo stöder förslaget, som inte föranleder några särskilda kommentarer, beslutade EESK vid sin 519:e plenarsession den 21 och 22 september 2016 (sammanträdet den 21 september 2016) med 165 röster för och 8 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet

[COM(2016) 248 final – 2016/0130 COD]

(2016/C 487/20)

Remiss	Rådet, 24.5.2016
	Europaparlamentet, 25.5.2016
Rättslig grund	Artikel 148.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig facksektion	Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande vid plenarsessionen	21.9.2016
Plenarsession nr	519
Resultat av omröstningen	171/0/3
(för/emot/nedlagda röster)	

Eftersom kommittén redan uttalat sig om det aktuella förslaget innehåll i sina yttranden om förslaget till rådets direktiv om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener i arbetet (sjätte särdirektivet enligt artikel 8 i direktiv 80/1107/EEG) av den 2 juni 1988⁽¹⁾ och den 20 oktober 1999⁽²⁾ samt om meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2014–2020 av den 11 december 2014, beslutade EESK att inte utarbeta något nytt yttrande i frågan, utan att hänvisa till sin ståndpunkt i ovannämnda dokument.

Bryssel den 21 september 2016.

Georges DASSIS
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁾ EGT C 208, 8.8.1988, s. 43.

⁽²⁾ EGT C 368, 20.12.1999, s. 18.

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

SV